

รู้จักกับ **AEC**

ในมุมมองด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

รู้จักกับ **AEC**

ในมุมมองด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

สทศ
NSTDA

รู้จักกับ AEC ในมุมมองด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

ISBN 978-616-12-0267-5
พิมพ์ครั้งที่ 1
จำนวนพิมพ์ 3,000 เล่ม
ราคา 150 บาท

สงวนลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๕๓ ตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗

โดย สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ไม่อนุญาตให้คัดลอก ทำซ้ำ และดัดแปลง ส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้
นอกจากได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าของลิขสิทธิ์เท่านั้น

รู้จักกับ AEC ในมุมมองด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี/ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยีแห่งชาติ -- ปทุมธานี : สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2556.

171 หน้า : ภาพประกอบ

ISBN: 978-616-12-0264-4

1. กลุ่มประเทศอาเซียน 2. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 3. วิทยาศาสตร์ 4. เทคโนโลยี
วิทยาศาสตร์กับเทคโนโลยี I. สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ II. ชื่อเรื่อง

HC441

337.159

จัดพิมพ์โดย

สวทช.
NSTDA

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

111 อุทยานวิทยาศาสตร์ประเทศไทย

ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12120

โทรศัพท์ 0 2564 7000 โทรสาร 0 2564 7002-5 <http://www.nstda.or.th>

คำนำ

ปี พ.ศ. 2558 (2015) ถูกกำหนดเป็นหมุดหลักสำคัญในประวัติศาสตร์ของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ อาเซียน (ASEAN) ในการก้าวไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) อันประกอบด้วย 3 เสาหลัก คือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคม-วัฒนธรรมอาเซียน ประเทศไทยในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของอาเซียนได้เริ่มต้นตัวต่อวิวัฒนาการดังกล่าว หลายภาคส่วนได้ให้ความสำคัญกับการเตรียมพร้อมและปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในปี 2558 ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคการศึกษา หรือภาคเอกชน

ในบรรดา 3 เสาหลัก ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community) หรือที่จะเรียกสั้นๆ ต่อไปนี้ว่า AEC จะได้รับความสนใจและมีการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนที่สุด ประเทศสมาชิกของ AEC รวมถึงประเทศไทย ล้วนมีความคาดหวังในประโยชน์และโอกาสทางเศรษฐกิจอันเกิดจากการเป็นตลาดและแหล่งผลิตเดียวกันเสมือนปราศจากพรมแดนของประเทศ การมีอำนาจต่อรองกับกลุ่มและประเทศคู่ค้าอื่นๆ ควบคู่ไปกับโอกาสในการขยายการค้า/การลงทุนภายในประเทศอาเซียน ขณะที่โอกาสทางเศรษฐกิจเดียวกันนี้ก็ดึงดูดความสนใจจากประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจทั่วโลก ดังจะเห็นได้

จากการที่ประเทศต่างๆ หันมาทำหรือพยายามทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับอาเซียน

ในอีกมุมมองหนึ่ง การเปิดให้มีการไหลเวียนของสินค้า บริการ เงินทุน และแรงงานอย่างเสรีระหว่างกลุ่มประเทศสมาชิกของอาเซียน ตามแนวคิดของ AEC จะเป็นการท้าทายต่อภาคธุรกิจและระบบเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ ทำให้แต่ละประเทศต้องทบทวนความพร้อมและขีดความสามารถในการแข่งขันของตนเอง เพื่อรองรับการทำนายและใช้ประโยชน์จากโอกาสที่มาพร้อมกับ AEC ประเทศไทยได้มีการดำเนินงานหลายประการในการเตรียมความพร้อมแก่ภาคธุรกิจ ทั้งนี้ หากพิจารณาถึงบทบาทของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่อการเตรียมความพร้อมดังกล่าวจะเห็นได้ว่า รัฐบาลไทยได้กำหนดให้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัย และนวัตกรรม เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์หลักในการบริหารราชการแผ่นดินที่แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 23-24 สิงหาคม 2554 ภายใต้แนวคิดสำคัญที่ว่า การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องและมีเสถียรภาพ จำเป็นต้องอาศัยองค์ความรู้และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างและสะสมองค์ความรู้ให้ทันสมัยตลอดเวลา อันจะช่วยให้ประเทศมีภูมิคุ้มกัน สามารถปรับตัว และรับมือกับผลกระทบที่เกิดขึ้นได้

เอกสารเผยแพร่ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นเอกสารประกอบการประชุมวิชาการประจำปี 2556 ของสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ หรือ (NSTDA Annual Conference : NAC 2013) ภายใต้หัวข้อเรื่อง **รู้จักกับ AEC ในมุมมองด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี** โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอข้อมูลในระดับมหภาคที่สำคัญ คือ

- ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศอาเซียน ทั้งข้อมูลเชิงเปรียบเทียบที่แสดงถึงระดับการพัฒนาและโครงสร้างทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ ข้อมูลทางด้านการค้าและการลงทุนระหว่างอาเซียนกับกลุ่มประเทศคู่ค้าหลัก รวมถึงข้อมูลการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศไทยกับสมาชิกอาเซียน
- ชีตความสามารถทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศสมาชิกอาเซียนในแง่มุมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านทรัพยากรที่จำเป็นต่อการวิจัยและพัฒนา อันได้แก่ ค่าใช้จ่ายและบุคลากรด้านวิจัยและพัฒนา หรือผลผลิตในรูปแบบของบทความ ลิขสิทธิ์ การส่งออกเทคโนโลยีขั้นสูง
- การขับเคลื่อนทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีร่วมกันของกลุ่มประเทศอาเซียน ภายใต้กลไกของอาเซียนที่นำมาสู่ Krabi Initiative รวมถึงข้อตกลงด้านอื่นๆ ที่มีนัยสำคัญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ หวังเป็นอย่างยิ่ง
ว่า เอกสารเผยแพร่ฉบับนี้จะเป็นหนึ่งในโลกที่ช่วยสร้างความตระหนัก
และประสานความเข้าใจระหว่างภาคเศรษฐกิจ และชุมชนวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยี ถึงการทำงานร่วมกันเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับ
ประเทศไทยในการก้าวเข้าสู่ AEC ในปี 2558 ได้อย่างสง่างาม

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

สารบัญ

บทที่ 1	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน.....	13
	1.1 ความเป็นมาของอาเซียนกับสามเสาหลัก	13
	1.2 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community-AEC)	19
บทที่ 2	ภูมิทัศน์ทางเศรษฐกิจแห่งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและโอกาสของประเทศไทย.....	25
	2.1 ข้อมูลพื้นฐานโดยรวมของประเทศในกลุ่มอาเซียน	25
	2.2 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: รวมกันเราอยู่	32
	2.3 ชัดความสามารถในการแข่งขันของไทยในอาเซียน	43
	2.4 การคาดการณ์ผลกระทบของ AEC ต่อเศรษฐกิจไทย	62
บทที่ 3	ความสามารถในการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศต่างๆ ในอาเซียน.....	68
	3.1 ชัดความสามารถในการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	69
	3.2 การวิจัยและพัฒนา (Research and Development)	71

	3.2.1 การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา	71
	3.2.2 บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา	74
	3.3 สิทธิบัตร (Patent)	78
	3.4 การส่งออกสินค้าเทคโนโลยีขั้นสูง	80
	3.5 ค่าroyaltyและค่าธรรมเนียมใบอนุญาตใช้สิทธิ (Royalty and license fees)	82
	3.6 บทความตีพิมพ์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	84
บทที่ 4	ความตกลงที่สำคัญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีภายใต้กรอบความร่วมมือของอาเซียน.....	86
	4.1 โครงสร้างของความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในอาเซียน	86
	4.2 ความตกลงหลักด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี: Krabai Initiative 2010	92
	4.3 ความตกลงในสาขาอื่นที่มีนัยด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	96
	4.3.1 ความตกลงว่าด้วยการปรับระบบด้าน กฎระเบียบและการควบคุมบริภัณฑ์ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ของอาเซียน (Agreement on the ASEAN Harmonized Electrical and Electronic Equipment Regulatory	

Regime: AHEEERR)	96
4.3.2 ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมอาเซียน (ASEAN Environmental Cooperation)	101
บรรณานุกรม.....	117
ภาคผนวก 1.....	126
ภาคผนวก 2.....	159
รายชื่อคณะทำงาน.....	170

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
2-1	จำนวนประชากรในอาเซียน	26
2-2	โครงสร้างประชากรในอาเซียน	27
2-3	มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อประชากร (GDP per capita)	28
2-4	สัดส่วนโครงสร้างการผลิตและโครงสร้างการจ้างงานของภาคีอาเซียน	31
2-5	ภาพรวมโอกาสของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	33
2-6	ภาพรวมของความสามารถในการแข่งขันของ 5 ประเทศในอาเซียนปี ค.ศ.2008-2012	44
2-7	การค้าระหว่างประเทศของไทยกับอาเซียน ในปี 2535-2555	49
3-1	อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์ของ 5 ประเทศในอาเซียน ปี ค.ศ. 2008-2012	70
3-2	อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านเทคโนโลยีของ 5 ประเทศในอาเซียน ปี ค.ศ. 2008-2012	71
3-3	การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาโดยรวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของ 5 ประเทศในอาเซียน	73

3-4	บุคลากรวิจัยเทียบเป็นการทำงานเต็มเวลาต่อ ประชากร 10,000 คนของ 5 ประเทศในอาเซียน	75
3-5	นักวิจัยเทียบเป็นการทำงานเต็มเวลาต่อประชากร 10,000 คนของอาเซียน	77
3-6	สิทธิบัตรที่มีการยื่นขอจดทะเบียนโดยคนใน ประเทศและสัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาของ อาเซียน ปี ค.ศ. 2010	79
3-7	การส่งออกสินค้าเทคโนโลยีขั้นสูงของอาเซียน ปี ค.ศ. 2010	81
3-8	คาร์บอนดีและค่าธรรมเนียมใบอนุญาตใช้สิทธิ ปี ค.ศ. 2011	83
3-9	บทความตีพิมพ์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ของอาเซียน ปี ค.ศ. 2005-2009	85
4-1	กลไกความร่วมมือระดับอาเซียน	88
4-2	โครงสร้างคณะกรรมการวิชาการอาเซียนด้าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (COST)	91
4-3	ข้อริเริ่มกระบี่ (Krabi Initiative 2010)	94
4-4	ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมอาเซียน ภายใต้พิมพ์ เขียวเสาประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC)	102

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	มูลค่าการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศ (FDI) ไหลเข้าทั้งจากภายในและภายนอกอาเซียน ในปี 2554	41
2-2	อันดับความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน โดย IMD ปี ค.ศ. 2008 และ ปี ค.ศ. 2012	47
2-3	มูลค่าการค้าระหว่างประเทศของไทยกับอาเซียน ในปี 2554-2555	51
2-4	สินค้าหลักในการส่งออกและนำเข้าระหว่างไทยกับอาเซียน ในปี 2555	54
2-5	มูลค่าการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศ (FDI) ไหลเข้า ทั้งจากภายในและภายนอกอาเซียน ในปี 2552-2554	59

บทที่ 1

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1.1 ความเป็นมาของอาเซียนกับสามเสาหลัก

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations: ASEAN) ก่อตั้งขึ้นโดยปฏิญญากรุงเทพ (Bangkok Declaration) ซึ่งได้มีการลงนาม ณ วังสราญรมย์ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ มีสมาชิกก่อตั้ง 5 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย ในเวลาต่อมาได้มีประเทศต่างๆ เข้าเป็นสมาชิกเพิ่มเติม ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม (เป็นสมาชิกเมื่อ 8 มกราคม 2527) เวียดนาม (วันที่ 28 กรกฎาคม 2538) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมียนมาร์ (หรือเมียนมาร์) (วันที่ 23 กรกฎาคม 2540) และ กัมพูชา (วันที่ 30 เมษายน 2542) ปัจจุบันมีสมาชิกอาเซียนทั้งหมด 10 ประเทศ วัตถุประสงค์ในการก่อตั้งอาเซียนในช่วงต้นเน้นไปเพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับต่างประเทศ และองค์ระหว่างประเทศ และต่อมาภายหลัง ได้หันมาให้ความสำคัญกับความร่วมมือด้านเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น

ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 9 ระหว่างวันที่ 7-8 ตุลาคม 2546 ณ บาหลี อินโดนีเซีย ผู้นำอาเซียนได้ตอบสนองต่อการบรรลุวิสัยทัศน์อาเซียนเพิ่มเติม โดยได้ลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II) ที่เห็นชอบให้มีการจัดตั้ง ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ภายในปี พ.ศ. 2563 (ค.ศ. 2020) ซึ่งสนับสนุนการรวมตัวและร่วมมือกันในหลายด้าน และจัดตั้ง 3 เสาหลัก¹ (pillars) ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community: ASC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) และประชาคมสังคม-วัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community: ASCC) โดยมีกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) เป็นกรอบพื้นฐานทางกฎหมายรองรับที่จะสร้างกฎเกณฑ์ให้ประเทศสมาชิกปฏิบัติตาม

ต่อมา ในการประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ 12 ณ เมืองเซบู สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ผู้นำของอาเซียนได้เห็นชอบให้เร่งรัดการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนให้เร็วขึ้นกว่าเดิม 5 ปี เป็นปี 2558 (2015) และในปี 2552 ผู้นำอาเซียนได้ร่วมลงนามในปฏิญญาชะอำ-หัวหิน ว่าด้วยแผนงานสำหรับประชาคมอาเซียนปี 2552-2558

¹ <http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/organize-document-1808.pdf> สืบค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2555.

เอกสารเผยแพร่ฉบับนี้ มุ่งเน้นประเด็นของการรวมกลุ่มเพื่อนำไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ดังจะนำเสนอรายละเอียดในหัวข้อต่อไป แต่ในเบื้องต้น สามารถสรุปสาระสำคัญของ 3 เสาหลัก ภายใต้ประชาคมอาเซียน ดังนี้

1) *ประชาคมความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Security Community: ASC)²*

มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างและดำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค เพื่อให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและสามารถแก้ไขปัญหาและความขัดแย้งโดยสันติวิธี อาเซียนจึงได้จัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community Blueprint) โดยเน้นใน 3 ประการคือ

- (1) *การมีกฎเกณฑ์และค่านิยมร่วมกัน* ครอบคลุมถึงกิจกรรมต่างๆ ที่จะร่วมกันทำ เพื่อสร้างความเข้าใจในระบบสังคมวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกันของประเทศสมาชิก ส่งเสริมพัฒนาการทางการเมืองไปในทิศทางเดียวกัน เช่น หลักการประชาธิปไตย การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม การต่อต้านการทุจริต การส่งเสริมหลักนิติธรรมและธรรมาภิบาล เป็นต้น

² http://203.172.142.8/en/index.php?option=com_content&view=article&id=4&Itemid=21

- (2) ส่งเสริมความสงบสุขและรับผิดชอบร่วมกัน ในการรักษาความมั่นคงสำหรับประชาชนที่ครอบคลุมในทุกด้าน ทั้งความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในรูปแบบเดิม มาตรการสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจและการระงับข้อพิพาทโดยสันติเพื่อป้องกันสงครามและให้ประเทศสมาชิกอาเซียนอยู่ด้วยกันโดยสงบสุข และไม่มีความหวาดระแวง และขยายความร่วมมือเพื่อต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น การต่อต้านการก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติต่างๆ อาติ ยาเสพติด การค้ามนุษย์ ตลอดจนการเตรียมความพร้อมเพื่อป้องกันและจัดการภัยพิบัติ และภัยธรรมชาติ
- (3) การมีพลวัตและปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอก เพื่อเสริมสร้างบทบาทของอาเซียนในความร่วมมือระดับภูมิภาค เช่น กรอบอาเซียน+3 กับ จีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) และการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก ตลอดจนความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งกับมิตรประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ เช่น สหประชาชาติ

2) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC)

มีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้อาเซียนมีตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน และมี การเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุน และแรงงานมีฝีมือ อย่างเสรี อาเซียนได้จัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจ

อาเซียน (ASEAN Economic Community Blueprint) ซึ่งเป็นแผนงานบูรณาการการดำเนินงานในด้านเศรษฐกิจเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ 4 ด้าน คือ

- (1) *การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว* (single market and production base) โดยให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานมีฝีมืออย่างเสรี และการเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรีมากขึ้น
- (2) *การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียน* โดยให้ความสำคัญกับประเด็นนโยบายที่จะช่วยส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ เช่น นโยบายการแข่งขัน การคุ้มครองผู้บริโภค สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา นโยบายภาษี และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (การเงิน การขนส่ง เทคโนโลยีสารสนเทศ และพลังงาน)
- (3) *การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค* ให้มีการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และการเสริมสร้างขีดความสามารถผ่านโครงการต่างๆ
- (4) *การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก* เน้นการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจของอาเซียนกับประเทศภายนอกภูมิภาค เพื่อให้อาเซียนมีท่าทีร่วมกันอย่างชัดเจน

3) ประชาคมสังคม-วัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community: ASCC)

อาเซียนได้ตั้งเป้าเป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ในปี 2558 โดยมุ่งหวังเป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง มีสังคมที่เอื้ออาหารและแบ่งปัน ประชากรอาเซียนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีและมีการพัฒนาในทุกด้าน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมอัตลักษณ์อาเซียน (ASEAN Identity)

เพื่อรองรับการเป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ได้มีการจัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint) ซึ่งประกอบด้วยความร่วมมือใน 6 ด้าน ได้แก่

- (1) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
- (2) การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม
- (3) สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม
- (4) ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม
- (5) การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน
- (6) การลดช่องว่างทางการพัฒนา

1.2 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC)

ประเทศในกลุ่มอาเซียนได้มีรวมตัวและเจรจาต่อรองเพื่อเปิดตลาดเสรีทั้งด้านสินค้า บริการ และการลงทุนมายาวนานก่อนการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้วยกรอบการเจรจาเดิมที่หลากหลาย และ AEC รวมถึงแผนงาน AEC ได้ส่งผลกระทบต่อการค้าดำเนินงานดั้งเดิม อาทิ

1) ความตกลงการค้าสินค้า: จาก AFTA สู่ ATIGA³

อาเซียนได้เริ่มจัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA) ตั้งแต่ปี 2535 รวมถึงได้จัดให้มีความตกลงว่าด้วยการใช้อัตราภาษีที่เท่ากันสำหรับเขตการค้าเสรีอาเซียน (Agreement on the Common Effective Preferential Tariff: CEPT) ซึ่งต่อมาในปี 2550 อาเซียนได้เห็นชอบให้ปรับปรุง CEPT-AFTA มาสู่ข้อตกลงว่าด้วยการค้าสินค้า (ASEAN Trade in Goods Agreement: ATIGA) เพื่อให้ครอบคลุมการค้าสินค้าทุกเรื่อง ส่งเสริมการเคลื่อนย้ายสินค้าโดยเสรี อันจะนำไปสู่การเป็นตลาดและฐานการผลิตร่วม โดย ATIGA ได้กำหนดหลักเกณฑ์เรื่องการลดและยกเลิกมาตรการทางภาษี และยกเลิกมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี โดยมีแผนงานและกรอบระยะเวลาที่ชัดเจน เพื่อ

³ <http://www.tradelogistics.go.th/download/file/12ffdb22.pdf>

ป้องกันปัญหาการหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามพันธกรณีของประเทศสมาชิก ขณะเดียวกัน ได้กำหนดข้อยกเว้นในการปฏิบัติตามข้อผูกพันด้วย สำหรับเงื่อนไขของสินค้าที่จะได้รับประโยชน์จากความตกลงนี้ จะต้องอยู่ในแผนการลดภาษี (Inclusion List) ของทั้งประเทศส่งออกและนำเข้า นอกจากนี้ จะต้องเป็นสินค้าที่มีการผลิตในอาเซียนประเทศใดประเทศหนึ่ง หรือมากกว่า 1 ประเทศ รวมกันแล้วคิดเป็นมูลค่าอย่างน้อยร้อยละ 40 ของมูลค่าสินค้าทั้งหมดตามกฎหมายว่าด้วยแหล่งกำเนิดของสินค้า

2) ความตกลงการค้าบริการ (ASEAN Framework Agreement on Services: AFAS)

ความตกลง AFAS เป็นการกำหนดกรอบแนวทางให้ประเทศสมาชิกเปิดเสรีการเข้าสู่ตลาดบริการในประเทศ มีการปฏิบัติเยี่ยงคนในชาติที่เท่าเทียมต่อผู้ให้บริการในอาเซียนอย่างค่อยเป็นค่อยไป และมีการเจรจาเป็นรอบๆ โดยหลักเกณฑ์ของ AFAS จะสอดคล้องกับความตกลง GATS ภายใต้กรอบองค์การการค้าโลก ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์สากลด้านการค้าบริการ

การพิจารณาเปิดตลาดในภาคบริการนั้น จำแนกการพิจารณารูปแบบการค้าบริการออกเป็น 4 แบบ ตามแนวทางของการเปิดเสรีภายใต้กรอบการเจรจาขององค์การการค้าโลก (WTO) นอกจากนี้ ยังมีกติกาทางด้าน การเข้าตลาด (Market Access) โดยประเทศสมาชิกจะต้อง

ยกเลิก หรือลดเงื่อนไขที่เป็นการจำกัดจำนวนผู้ให้บริการ ในการเข้ามาทำธุรกิจระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน รวมถึงกีดกาด้านการใช้กฎระเบียบภายในโดยไม่เลือกปฏิบัติ (Non Discrimination National Treatment) ทั้งนี้ การเปิดเสรีการค้าบริการนั้น มีความซับซ้อนและยุ่งยากมากกว่าการเปิดเสรีการค้าสินค้า เนื่องจากการเปิดเสรีการค้าบริการครอบคลุมประเด็นในเรื่องของการลงทุน และการเคลื่อนย้ายบุคลากรระหว่างประเทศสมาชิก

การเจรจาการเปิดเสรีการค้าบริการมีการกำหนดการเจรจาต่อรองระหว่างประเทศสมาชิกเป็นรอบๆ แต่ละรอบมีระยะห่างกันประมาณ 3 ปี ซึ่งภายหลังลดเหลือ 2 ปี⁴ ทั้งนี้ ผลการเจรจาจัดทำข้อตกลงในแต่ละรอบจะเป็นที่มาของการจัดทำตารางข้อผูกพันในภาคบริการ (Packages of Service Commitments) ของแต่ละประเทศสมาชิก นอกจากนี้ อาเซียนยังประสบความสำเร็จในการกำหนดมาตรการเพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าในรูปแบบของการจัดทำข้อตกลงมาตรฐานด้านต่างๆ ที่ยอมรับร่วมกันได้ (Mutual Recognition Agreements: MRA)

ปัจจุบัน ประเทศสมาชิกได้บรรลุข้อตกลงและลงนามในพิธีสารว่าด้วยการปฏิบัติตามข้อผูกพันการเปิดเสรีรอบที่ 7 (The Seventh Package of the Commitments under the ASEAN Framework

⁴ ASEAN Integration in Services, ASEAN Secretariat 2012

Agreement on Services) เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2552 และอยู่ระหว่างเจรจาข้อผูกพันในรอบที่ 8

อย่างไรก็ตาม AEC Blueprint ได้ส่งผลให้การเปิดเสรีบริการในบางสาขานั้นเป็นไปอย่างรวดเร็วขึ้น โดย AEC Blueprint ได้ระบุให้สมาชิกต้องเปิดตลาดฯ ตามเป้าหมายที่กำหนดจนถึงปี 2558 โดยกำหนดระดับเปิดตลาด (threshold) ดังนี้

- สาขาบริการที่เร่งรัด (*Priority sectors*) (ได้แก่ ท่องเที่ยว สุขภาพ คอมพิวเตอร์ โทรคมนาคม) โดยต้องอนุญาตให้นักลงทุนอาเซียนเข้ามาถือหุ้นได้ ในนิติบุคคลที่ให้บริการไม่น้อยกว่าร้อยละ 51 ภายในปี 2551 และเพิ่มเป็นร้อยละ 70 ภายในปี 2553
- สาขาโลจิสติกส์ โดยต้องเปิดให้ถือหุ้นได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 49 ในปี 2551 และร้อยละ 51 ในปี 2553 และร้อยละ 70 ในปี 2556
- สาขาบริการอื่นๆ ที่เหลือ โดยต้องเปิดให้ถือหุ้นได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 49 ในปี 2551 และร้อยละ 51 ในปี 2553 และร้อยละ 70 ในปี 2558

3) ความตกลงว่าด้วยการลงทุน (ASEAN Comprehensive Investment Agreement (ACIA)⁵

เป็นการรวมกันระหว่างความตกลงเขตการลงทุนอาเซียน (ASEAN Investment Area: AIA) ซึ่งเป็นความตกลงเปิดเสรีการลงทุน ที่มีผลบังคับใช้ในปี 2541 กับความตกลงส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนของอาเซียน (ASEAN Investment Guarantee Agreement: IGA) ซึ่งมีผลบังคับใช้ในปี 2530 ให้เป็นความตกลงเต็มรูปแบบฉบับเดียว โดยมี การลงนามเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2552 ที่หัวหิน ประเทศไทย ใน ระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 14 ความตกลงนี้ ครอบคลุม การเปิดเสรี การให้ความคุ้มครอง การส่งเสริม และการอำนวยความสะดวกด้านการลงทุน

การเปิดเสรีด้านการลงทุน ถูกมองว่าจะเป็นการกระตุ้นให้เกิดการขยายตัวของการลงทุนระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ด้วยการให้สิทธิพิเศษกับนักลงทุนจากกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนและนักลงทุนต่างชาติที่มีกิจการอยู่ในอาเซียน (Foreign-owned ASEAN-based investor) ในการเข้ามาลงทุนได้มากกว่านักลงทุนจากประเทศอื่นๆ

อย่างไรก็ดี การเปิดเสรีนี้ยังเป็นแบบมีเงื่อนไขและมีความยืดหยุ่น และประเทศสมาชิกสามารถกำหนดเงื่อนไข และสามารถสงวนเงื่อนไขและ

⁵ ข้อมูลจาก <http://www.boi.go.th/thai/ASEAN/ASEAN/report.pdf> และ <http://www.dtn.go.th/filesupload/files/serviceandinvestment/ACIA.pdf>

กิจการที่ยังไม่พร้อมไว้ในรายการข้อสงวน เพียงแต่มีเงื่อนไขว่าต้องเป็น
การเปิดเสรีที่ไม่น้อยไปกว่าความตกลงเขตการลงทุนอาเซียน (AIA) ที่มี
ผลบังคับใช้ตั้งแต่ปี 2541 โดยให้ประเทศสมาชิกทยอยเปิดตามความ
พร้อมและความสมัครใจเป็นระยะ จนถึงปี 2558

บทที่ 2

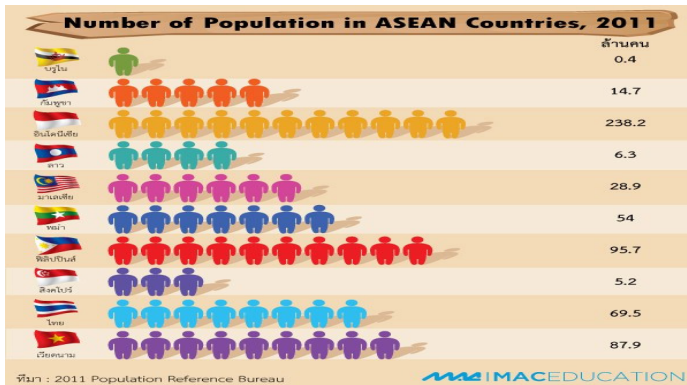
ภูมิทัศน์ทางเศรษฐกิจแห่งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และโอกาสของประเทศไทย

2.1 ข้อมูลพื้นฐานโดยรวมของประเทศในกลุ่มอาเซียน⁶

อาเซียนทั้ง 10 ประเทศ มีพื้นที่รวมกัน 4,435,674 ตารางกิโลเมตร มีประชากรรวมกันกว่า 580 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 10 ของประชากรทั่วโลก โดยประเทศในอาเซียนที่มีประชากรมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ อินโดนีเซีย 238.2 ล้านคน ฟิลิปปินส์ 95.7 ล้านคน และเวียดนาม 87.9 ล้านคน (แผนภาพที่ 2-1)

⁶ ข้อมูลพื้นฐานรายประเทศสามารถศึกษารายละเอียดได้ในภาคผนวก

แผนภาพที่ 2-1 จำนวนประชากรในอาเซียน

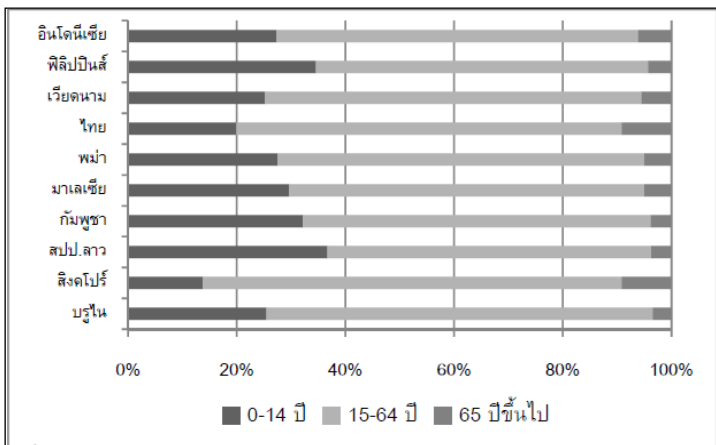

ที่มา: MAC Education (2012)

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาโครงสร้างอายุและจำนวนประชากรของประเทศสมาชิกอาเซียน พบว่า โครงสร้างประชากรโดยรวมมีความคล้ายคลึงกัน โดยประชากรส่วนใหญ่ในแต่ละประเทศอยู่ในวัยทำงาน (อายุระหว่าง 15-64 ปี) มีสัดส่วนราวร้อยละ 70 ของประชากรทั้งหมดในอาเซียน ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว ประชากรวัยทำงานนับได้ว่าเป็นกลุ่มผู้บริโภคที่มีกำลังซื้อสูงและพร้อมที่จะทดลองสินค้าใหม่ๆ อีกทั้งยังเป็นกลุ่มที่ตอบสนองต่อกลยุทธ์ทางการตลาดได้เป็นอย่างดี ดังนั้น จึงเป็นโอกาสในการพัฒนานวัตกรรมด้านสินค้าและบริการที่มีความแปลกใหม่และดึงดูดให้มีการทดลองใช้

อย่างไรก็ดี หากพิจารณาเฉพาะในส่วนของการประชากรที่มีอายุมากกว่า 65 ปีขึ้นไปจะพบว่า ประเทศที่มีสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุสูง 3 อันดับแรก ได้แก่ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม โดยมีสัดส่วนร้อยละ 8.8, 8, และ 7.2 ตามลำดับ ขณะที่บรูไนมีสัดส่วนประชากรกลุ่มดังกล่าว น้อยที่สุด⁷ (แผนภาพที่ 2-2)

แผนภาพที่ 2-2 โครงสร้างประชากรในอาเซียน

ที่มา : CIA World Factbook, July 2011

หากเปรียบเทียบในเชิงเศรษฐกิจ โดยพิจารณาจากมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อประชากร (GDP per capita) จะเห็นได้ว่า สิงคโปร์ เป็นประเทศที่ร่ำรวยที่สุดในอาเซียน มีรายได้เฉลี่ยประมาณปี

⁷ AEC Community in Figures 2011

ละ 46,241 เหรียญสหรัฐต่อปี ขณะที่เมียนมาร์ เป็นประเทศที่ยากจนที่สุดในอาเซียน มีรายได้เฉลี่ยเพียง 824 เหรียญสหรัฐต่อปี หรืออาจกล่าวได้ว่า โดยเฉลี่ยแล้ว คนสิงคโปร์รวยกว่าคนเมียนมาร์โดยเฉลี่ยประมาณ 56 เท่า ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างกันในระดับความสามารถในการใช้จ่ายเพื่อการบริโภค รวมไปถึงระดับการพัฒนาการทางเศรษฐกิจ ดังนี้

แผนภาพที่ 2-3 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อประชากร (GDP per capita)

สิงคโปร์	46,241.02	ประเทศที่มีรายได้สูง (มากกว่า 12,276 เหรียญสหรัฐ)
บรูไน	38,534.13	
มาเลเซีย	9,977.32	ประเทศที่มีรายได้สูง-ปานกลาง (3,976-12,275 เหรียญสหรัฐ)
ไทย	4,972.37	
อินโดนีเซีย	3,494.60	
ฟิลิปปินส์	2,369.52	ประเทศที่มีรายได้ปานกลาง-ต่ำ (มากกว่า 1,006-3,975 เหรียญสหรัฐ)
เวียดนาม	1,407.11	
สปป.ลาว	1,319.60	
กัมพูชา	896.85	ประเทศที่มีรายได้ต่ำ (น้อยกว่า 1,005 เหรียญสหรัฐ)
เมียนมาร์	824.19	

ที่มา: ธนาคารโลก (ธันวาคม 2555), World Development Indicators (WDI database)

- **ความแตกต่างกันในระดับความสามารถในการใช้จ่ายเพื่อการบริโภค**

สิงคโปร์และบรูไนจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้สูง สะท้อนให้เห็นว่ากำลังซื้อของผู้บริโภคมีมาก โดยผู้บริโภคส่วนใหญ่นิยมบริโภคสินค้าที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ รวมทั้งสินค้าอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวัน ซึ่งค่านึงถึงคุณภาพและความทันสมัยของสินค้าเป็นสิ่งสำคัญ ขณะที่มาเลเซีย จัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง-สูง ผู้บริโภคส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงานที่ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอันดับแรก สะท้อนได้จากการใช้จ่ายซื้อสินค้าดังกล่าวในระดับสูง เมื่อเปรียบเทียบกับรายจ่ายด้านอื่นๆ

สำหรับอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ เวียดนาม และ สปป.ลาว จัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง-ต่ำ ขณะที่กัมพูชา และเมียนมาร์ จัดอยู่ในประเทศที่มีรายได้น้อย ทำให้ผู้บริโภคในประเทศเหล่านี้กำลังซื้อไม่มาก จึงไม่นิยมบริโภคสินค้านำเข้าที่มีราคาสูง โดยสินค้าที่ได้รับความนิยมส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภคที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน

- **ความแตกต่างกันในระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ**

ช่องว่างของระดับการพัฒนาที่แตกต่างกัน ส่งผลอย่างมากที่ทำให้การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก เนื่องจากระดับการพัฒนาเศรษฐกิจแตกต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อเป้าหมายการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจที่มีความแตกต่างกัน ยิ่งไปกว่านั้น ช่องว่างของ

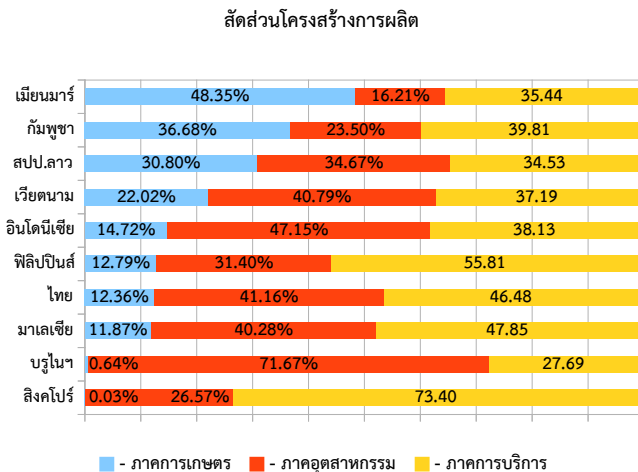
ระดับการพัฒนาการเศรษฐกิจมีแนวโน้มที่จะยิ่งกว้างมากขึ้น เพราะปัจจัยหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจ คือ การลงทุนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งยิ่งนานวันประเทศร่ำรวยจะยิ่งล้ำหน้าประเทศยากจนอย่างก้าวกระโดดตามการพัฒนาที่แตกต่างกันอย่างมาก

เมื่อเปรียบเทียบโครงสร้างทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกันพบว่า มีความคล้ายคลึงกันในภาพรวมระดับหนึ่ง กล่าวคือ การเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคีสมาชิกส่วนใหญ่พิจารณาจากสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ที่มาจากการขับเคลื่อนในภาคอุตสาหกรรมและบริการเป็นหลัก (ยกเว้นเพียงเมียนมาร์ และกัมพูชา) และแรงงาน ส่วนใหญ่พิจารณาจากสัดส่วนโครงสร้างการจ้างงาน ซึ่งยังคงประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมและบริการเป็นหลัก (ยกเว้นเพียงมาเลเซีย บรูไนและสิงคโปร์)

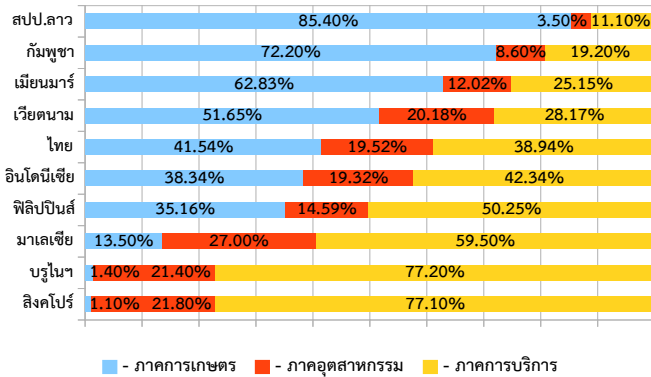
อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาโครงสร้างเศรษฐกิจ ซึ่งวัดจากประสิทธิภาพการผลิต โดยพิจารณาว่า แรงงาน 1 คน สร้างผลผลิตในระบบเศรษฐกิจได้เท่าใด จะพบความน่าเป็นห่วงด้านประสิทธิภาพการผลิตในภาคเกษตรกรรมของทุกประเทศ กล่าวคือ ในภาคเกษตรกรรมยังคงใช้สัดส่วนแรงงานมากกว่าสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) เช่น กรณีประเทศไทย ใช้แรงงานมากถึงร้อยละ 41.5 ของกำลังแรงงานทั้งประเทศ แต่สร้างมูลค่าผลผลิตเพียงร้อยละ 12.3 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ในขณะที่ภาคอุตสาหกรรมมี

ประสิทธิภาพการผลิตสูงสุด รองลงมา คือ ภาคบริการ โดยภาคอุตสาหกรรม ใช้แรงงานเพียงร้อยละ 15.5 ของแรงงานทั้งประเทศ แต่สามารถสร้างมูลค่าผลผลิตได้ร้อยละ 41.1 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) และภาคบริการ ใช้แรงงานร้อยละ 38.9 ของแรงงานทั้งประเทศ แต่สามารถสร้างมูลค่าผลผลิตได้ร้อยละ 46.4 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) (แผนภาพที่ 2-4)

แผนภาพที่ 2-4 สัดส่วนโครงสร้างการผลิตและโครงสร้างการจ้างงานของภาคอาเซียน

สัดส่วนโครงสร้างการจ้างงาน

ที่มา: ธนาคารโลก (ธันวาคม 2555), World Development Indicators (WDI database)

2.2 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: รวมกันเราอยู่

เป็นที่คาดการณ์ว่า AEC จะนำความเฟื่องฟูมาสู่อาเซียน ดังที่ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์และการต่างประเทศของสหรัฐฯ (Center for Strategic and International Studies: CSIS) ได้คาดการณ์ว่า ภายในปี ค.ศ. 2030 อาเซียนจะมีประชากรเพิ่มขึ้นจาก 580 ล้านคนเป็น 700 ล้านคน และมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ขึ้น จากประมาณ 1.5 ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ เป็น 6.5 ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่กว่าปัจจุบันถึง 2 เท่าตัว สอดคล้องกับการคาดการณ์ขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic

Co-operation and Development : OECD) ที่คาดว่า เศรษฐกิจอาเซียนจะเติบโตประมาณร้อยละ 6.5 ในช่วงปี ค.ศ. 2011-2015 ซึ่งนับว่าเป็นการเติบโตที่สูงมาก เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้วหลายๆประเทศ เช่น สหรัฐฯ ญี่ปุ่น และประเทศในยุโรป (แผนภาพที่ 2-5)

แผนภาพที่ 2-5 ภาพรวมโอกาสของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*		เทียบเคียงกับ...
ประชากร 580 ล้านคน	>	สหภาพยุโรป
เศรษฐกิจ 1.5 ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ	=	เกาหลีใต้
มูลค่าการค้าระหว่างประเทศ 1.6 ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ	=	6 เท่าของไทย
FDI 5 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐฯ	=	60% ของจีน
นักท่องเที่ยวต่างชาติ 65 ล้านคน	=	อันดับ 2 ของโลก รองจากฝรั่งเศส

ที่มา : ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์ (SCB EIC; 2554) จากข้อมูลของ Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) ; China Ministry of Commerce ; United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD) และ International Monetary Fund (IMF)

หมายเหตุ : * มูลค่าการค้าระหว่างประเทศ การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ และจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติรวมจำนวนและมูลค่าที่เกิดขึ้นระหว่างประเทศสมาชิก

ด้วยเหตุนี้ อาเซียนจำเป็นต้องเร่งรัดการรวมกลุ่มภายในหรือเร่งจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแนวโน้มการทำข้อตกลงการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่างๆ มากขึ้น ทำให้อาเซียนต้องเร่งแสดงบทบาทการรวมกลุ่มด้วยความมั่นคงมากขึ้นกว่าเดิม และปรับปรุงการดำเนินงานให้ทันกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระแสการแข่งขันทางการค้า และการแข่งขัน เพื่อดึงดูดการลงทุนโดยตรงที่นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น และมีแนวโน้มจะถ่ายโอนไปสู่ประเทศเศรษฐกิจใหม่ เช่น จีน อินเดีย และรัสเซีย มากขึ้น

ทั้งนี้ แม้ว่าขนาดเศรษฐกิจโดยรวมของอาเซียนจะไม่ใหญ่นัก แต่เมื่อเปรียบเทียบกับขนาดเศรษฐกิจของประเทศพัฒนาแล้ว ซึ่งมีตลาดประชากรที่เล็กกว่า เป็นผลให้การรวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะทำให้อาเซียนเพิ่มความน่าสนใจและมีบทบาทในเวทีเศรษฐกิจโลกมากขึ้น ทั้งในแง่ของการเป็นแหล่งดึงดูดเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีมาก และบทบาทในเวทีเจรจาโลกที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนย่อมเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจ และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของอาเซียนในตลาดโลก เนื่องจากส่งเสริมให้เกิดการเปิดเสรีการค้าเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศ สมาชิกที่เล็กซึ่งและกว้างขวางมากยิ่งขึ้น ทั้งในด้านการค้าสินค้า การค้า

บริการ การลงทุน เงินทุน และแรงงาน รวมถึงความร่วมมือในด้านการอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุน เพื่อลดอุปสรรคทางการค้าและการลงทุนให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนามาตรฐานการครองชีพและความกินดีอยู่ดีของประชาชนภายในประเทศ และลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำทางสังคมให้น้อยลง

การจัดตั้ง AEC จะเป็นการผนึกกำลังร่วมกันและรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่สำคัญของภูมิภาค โดยภาคีอาเซียนจะได้ประโยชน์จากขนาดของตลาดและฐานการผลิตร่วมกัน จากการที่อาเซียนมีตลาดขนาดใหญ่จากจำนวนประชากรกว่า 580 ล้านคน และจะทำให้อาเซียนเป็นที่สนใจในการดึงดูดการค้าและการลงทุนจากประเทศต่างๆ นอกจากนี้ การจัดตั้ง AEC ยังเป็นการสร้างอำนาจต่อรองในเวทีโลก และสร้างแรงดึงดูดในการขยายพันธมิตรกับประเทศต่างภูมิภาคที่ต้องการเข้ามามีมือทางเศรษฐกิจและการค้า ดังเช่น การที่อาเซียนมุ่งขยายขอบเขตความร่วมมือการค้าเสรีกับประเทศคู่เจรจาหลายประเทศนอกภูมิภาค ได้แก่ จีน อินเดีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ทั้งนี้ จากที่กล่าวมา จึงสามารถจำแนกโอกาสที่สำคัญจากรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้เป็น 3 ประการ^๘ ได้แก่

^๘ ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2555)

1) ขยายขนาดของตลาด

แม้ว่าอาเซียนจะมีขนาดเศรษฐกิจรวมกันเพียง 1.5 ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือในเชิงเปรียบเทียบจะเทียบเท่ากับขนาดเศรษฐกิจของเกาหลีใต้เพียงประเทศเดียว แต่ทว่า ด้วยตลาดที่มีขนาดประชากรกว่า 580 ล้านคน หรือมากกว่าจำนวนประชากรทุกประเทศในสหภาพยุโรปรวมกัน อีกทั้งมีมูลค่าการค้าระหว่างประเทศสูงถึง 1.6 ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ จึงทำให้ประชาคมอาเซียนเป็นแหล่งดึงดูดเงินทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่มีมูลค่าสูงกว่า 5 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐฯ และมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติรวมกันถึงกว่า 65 ล้านคน หรือคิดเป็นจำนวนนักท่องเที่ยวอันดับสองของโลก ดังนั้น ประชาคมอาเซียนจะเอื้ออำนวยให้ทุกภาคธุรกิจสามารถเข้าถึงฐานผู้บริโภคขนาดใหญ่ (critical mass of consumer) ในภูมิภาคได้ นอกจากนี้ การมีฐานผู้บริโภคขนาดใหญ่ดังกล่าวย่อมสามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตจากการประหยัดจากขนาด (ผลิตยิ่งมาก ต้นทุนต่อหน่วยยิ่งลดลง หรือ Economy of Scale)

2) เพิ่มอำนาจการต่อรอง

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะทำให้อาเซียนเป็นที่สนใจ และเพิ่มบทบาท อำนาจต่อรองในเวทีเศรษฐกิจโลกมากขึ้น เฉกเช่นเดียวกับสหภาพยุโรป (EU) ดังนั้น การรวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจึงเพิ่มความน่าสนใจให้กับภูมิภาคอาเซียน ซึ่งย่อมส่งผลให้ไทยมีแนวร่วมและมีอำนาจต่อรองในเวทีโลกเพิ่มขึ้นได้ (10 เสียง ย่อมดัง

กว่าเสียงเดียว) อีกทั้งจากแผนงานการส่งเสริมการรวมกลุ่มเข้ากับประชาคมโลก โดยเน้นการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจของอาเซียนกับประเทศภายนอกภูมิภาค เช่น การจัดทำเขตการค้าเสรี และการสร้างเครือข่ายในด้านการผลิต/จำหน่าย เป็นต้น ยิ่งเป็นการสร้างบทบาทและความน่าสนใจให้แก่ทั้งไทยและอาเซียน ในทุกเวทีการเจรจาระหว่างประเทศในด้านต่างๆของโลก

3) ส่งเสริมการค้า การลงทุน

เนื่องจากประเทศภาคีในอาเซียนต่างมีความหลากหลายและความพร้อมทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันไป ทั้งกลุ่มที่มีความชำนาญในด้านเทคโนโลยี กลุ่มที่เป็นฐานการผลิต และกลุ่มที่มีทรัพยากรและแรงงานสำหรับการผลิต ดังนั้น จึงเป็นโอกาสในการพิจารณาเลือกใช้ประโยชน์จากจุดแข็งที่มีอยู่ของแต่ละประเทศให้เหมาะสม สามารถเลือกหาวัตถุดิบ แรงงาน เทคโนโลยี และสถานที่ผลิตที่มีความได้เปรียบสูงสุด เพื่อลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำลง และช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้สูงขึ้น

ตัวอย่างของการเติบโตทางเศรษฐกิจของ AEC ประการหนึ่ง คือ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ในอาเซียน โดยในปี 2554 มีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เข้ามาลงทุนในอาเซียนรวม 114,110.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นจากปี 2553 ร้อยละ 23.66 (จาก 92,278.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) โดยในปี 2554 ประเทศภาคีสมาชิกอาเซียนที่มีมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศสูงที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่

สิงคโปร์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ไทย และเวียดนาม ตามลำดับ โดยมี สัดส่วนร้อยละ 56.1 16.9 10.5 6.8 และ 6.5 ตามลำดับ

ส่วนมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) เฉพาะจากภายใน อาเซียนด้วยกันเอง ในปี 2554 มีมูลค่ารวม 26,270.6 ล้านดอลลาร์ สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นจากปี 2553 ร้อยละ 83.42 (จาก 26,270.6 ล้านดอลลาร์ สหรัฐฯ) โดยในปี 2554 ประเทศภาคีสมาชิกอาเซียนที่มีมูลค่าการลงทุน โดยตรงจากประเทศในอาเซียนด้วยกันสูงที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ สิงคโปร์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย เวียดนาม และไทย ตามลำดับ โดยมี สัดส่วนร้อยละ 50.3 31.7 10.1 5.7 และ 1.2 ตามลำดับ

สำหรับมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) เฉพาะจาก ภายนอกอาเซียน ในปี 2554 เข้ามาลงทุนในอาเซียนรวม 87,840.0 ล้านดอลลาร์ สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นจากปี 2553 ร้อยละ 12.68 (จาก 77,955.9 ล้านดอลลาร์ สหรัฐฯ) โดยในปี 2554 ประเทศภาคีสมาชิกอาเซียนที่มี มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากประเทศภายนอกอาเซียนสูงที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ สิงคโปร์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ไทย และเวียดนาม ตามลำดับ โดยมีสัดส่วนร้อยละ 57.8 12.4 10.6 8.5 และ 6.8 ตามลำดับ (ตาราง ที่ 2-1)

โดยประเทศที่มีมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) สูงสุด 5 ลำดับแรกในอาเซียนดังกล่าวข้างต้น มีแหล่งที่มาของเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ดังนี้

อันดับ 1 สิงคโปร์ พบว่า ในปี 2554 การลงทุนต่างชาติในสิงคโปร์ มีมูลค่ารวม 50,783.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยประเทศหลักที่มีมูลค่าการลงทุนสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เนเธอร์แลนด์ ญี่ปุ่น และสหราชอาณาจักร โดยสาขาธุรกิจที่ต่างชาตินิยมเข้าไปลงทุนมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สาขาธุรกิจการเงินและการประกันภัย สาขาการผลิต และสาขาการก่อสร้าง

อันดับ 2 ประเทศอินโดนีเซีย พบว่า ในปี 2554 การลงทุนต่างชาติในอินโดนีเซีย มีมูลค่า 19,241.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยประเทศหลักที่เข้าไปลงทุนมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ ญี่ปุ่น หมู่เกาะบริติชเวอร์จิน โดยสาขาธุรกิจที่ต่างชาตินิยมเข้าไปลงทุนมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ธุรกิจการคมนาคมและการขนส่ง ธุรกิจการทำเหมืองแร่ และธุรกิจการผลิตไฟฟ้า ก๊าซ และน้ำประปา

อันดับ 3 มาเลเซีย พบว่า ในปี 2554 การลงทุนต่างชาติในมาเลเซีย มีมูลค่า 12,000.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยประเทศหลักที่เข้าไปลงทุนมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ประเทศเดนมาร์ก ฝรั่งเศส และลักเซมเบิร์ก โดยสาขาธุรกิจที่ต่างชาตินิยมเข้าไปลงทุนมากที่สุด 3

อันดับแรก ได้แก่ ธุรกิจการผลิต ธุรกิจการเงินและการประกันภัย และธุรกิจค้าปลีกและค้าส่ง

อันดับ 4 ไทย พบว่า ในปี 2554 การลงทุนต่างชาติในไทย มีมูลค่า 7,778.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยประเทศหลักที่เข้าไปลงทุนมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ และสหรัฐอเมริกา โดยสาขาธุรกิจที่ต่างชาตินิยมเข้าไปลงทุนมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ธุรกิจสาขาอุตสาหกรรมการผลิต สาขาธุรกิจการเงินและการประกันภัย และธุรกิจรถยนต์ รถพ่วงและอุปกรณ์

อันดับ 5 เวียดนาม พบว่า ในปี 2554 การลงทุนต่างชาติในเวียดนาม มีมูลค่า 7,430.0 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยประเทศหลักที่เข้าไปลงทุนมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สหพันธรัฐอินเดียนตะวันตก เดนมาร์ก และอิตาลี โดยสาขาธุรกิจที่ต่างชาตินิยมเข้าไปลงทุนมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิต ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ และธุรกิจค้าปลีก ค้าส่ง

ตารางที่ 2-1 มูลค่าการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศ (FDI) ไหลเข้าทั้งจากภายในและภายนอกอาเซียน
ในปี 2554

ประเทศ	มูลค่า FDI ไหลเข้า		สัดส่วน FDI ไหลเข้าทั้งหมด		สัดส่วน FDI ไหลเข้า				
	จากภายใน อาเซียน	จาก ภายนอก อาเซียน	รวม ทั้งหมด	รวม ทั้งหมด	จาก ภายใน อาเซียน	จาก ภายนอก อาเซียน			
บรูไน	67.5	1,140.8	1,208.3	0.3	1.3	5.6	94.4	100.0	
กัมพูชา	223.8	667.9	891.7	0.9	0.8	25.1	74.9	100.0	
อินโดนีเซีย	8,338.1	10,903.5	19,241.6	31.7	12.4	43.3	56.7	100.0	
สปป.ลาว	54.0	246.8	300.7	0.2	0.3	17.9	82.1	100.0	
มาเลเซีย	2,664.3	9,336.6	12,000.9	10.1	10.6	22.2	77.8	100.0	
เมียนมาร์	-	-	-	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ 2-1 มูลค่าการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศ (FDI) ไหลเข้าทั้งจากภายในและภายนอกอาเซียน
ในปี 2554

ประเทศ	มูลค่า FDI ไหลเข้า ในปี 2554 (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)		สัดส่วน FDI ไหลเข้าทั้งหมด ในอาเซียน (ร้อยละ)		สัดส่วน FDI ไหลเข้า ของแต่ละประเทศ (ร้อยละ)	
	จากภายใน อาเซียน	จาก ภายนอก อาเซียน	จาก ภายใน อาเซียน	จาก ภายนอก อาเซียน	จาก ภายใน อาเซียน	จาก ภายนอก อาเซียน
ฟิลิปปินส์	(107.0)	1,369.0	-0.4	1.6	-8.5	108.5
สิงคโปร์	13,213.4	50,783.8	50.3	57.8	20.6	79.4
ไทย	317.1	7,461.0	1.2	8.5	4.1	95.9
เวียดนาม	1,499.4	5,930.6	5.7	6.8	20.2	79.8
รวม	26,270.6	87,840.0	100.0	100.0	23.0	77.0
						รวม ทั้งหมด
						100.0
						100.0
						100.0
						100.0

ที่มา: สำนักเลขาธิการอาเซียน (ปรับปรุงล่าสุด 14 มกราคม 2556)

2.3 ชีตความสามารถในการแข่งขันของไทยในอาเซียน

เมื่อพิจารณาขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยโดยเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆ ในอาเซียน โดยพิจารณาจากรายงาน IMD World Competitiveness Yearbook 2012 ของ สถาบันพัฒนาการจัดการนานาชาติ (The International Management Development: IMD) ที่ได้ทำการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ทั้งสิ้น 59 ประเทศ โดยในอาเซียนมีประเทศที่เป็นสมาชิกจำนวน 5 ประเทศ คือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ซึ่งพบว่า ในภาพรวมแล้ว สิงคโปร์ เป็นประเทศที่มีอันดับความสามารถในการแข่งขันโดยภาพรวมสูงสุดมาโดยตลอดในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปี ค.ศ. 2008-2012) โดยในปี พ.ศ.2555 (2012) มีความสามารถในการแข่งขันอยู่ในอันดับ 4 รองลงมา คือ มาเลเซีย (อันดับ 14) ประเทศไทย (อันดับ 30) อินโดนีเซีย (อันดับ 42) และฟิลิปปินส์ (อันดับ 43) ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่า ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาไทยมีอันดับความสามารถในการแข่งขันไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก โดยอยู่ในอันดับ 26 และอันดับ 27 และลดลงเป็นอันดับ 30 ในปีล่าสุด ขณะที่อินโดนีเซียมีการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ในปี 2555 (2012) มีอันดับดีขึ้นจากอันดับที่ 51 เป็นอันดับที่ 42 ในปี ค.ศ. 2008 (แผนภาพที่ 2-6)

แผนภาพที่ 2-6 ภาพรวมของความสามารถในการแข่งขันของ
5 ประเทศในอาเซียน ปี ค.ศ. 2008-2012

ที่มา : IMD World Competitiveness Online 2008-201

ในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ IMD ได้พิจารณาจาก 4 ปัจจัยหลัก ได้แก่ สมรรถภาพทางเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพของภาครัฐ ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ และโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งนี้ หากพิจารณาแต่ละปัจจัยของประเทศไทย และประเทศสมาชิกอาเซียนอีก 4 ประเทศ (ตารางที่ 2-2) พบว่า

สมรรถภาพทางเศรษฐกิจ พิจารณาจากเศรษฐกิจภายในประเทศ การค้าระหว่างประเทศ การลงทุนจากต่างประเทศ การจ้างงาน และระดับราคาสินค้า ซึ่งพบว่า โดยภาพรวมแล้ว ไทย มีสมรรถภาพทางเศรษฐกิจที่ดีกว่าฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย โดยอยู่ในอันดับ 15 รอง

จากสิงคโปร์ (อันดับ 9) และมาเลเซีย (อันดับ 10) แต่อินโดนีเซียที่แม้ว่าจะเศรษฐกิจที่ด้อยกว่า แต่ได้มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว โดยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา มีอันดับดีขึ้นถึง 20 อันดับ (จากอันดับ 52 เป็นอันดับ 32) และก้าวขึ้นจากประเทศที่มีสภาพเศรษฐกิจแย่มากที่สุด แข่งหน้าฟิลิปปินส์ที่มีสมรรถภาพทางเศรษฐกิจไม่เปลี่ยนแปลงนัก (อันดับ 42 คงเดิม)

ประสิทธิภาพของภาครัฐ พิจารณาจากฐานะการคลัง นโยบายการคลัง โครงสร้างของสถาบันรัฐ กฎหมายธุรกิจ และโครงสร้างทางสังคม ซึ่งพบว่า สิงคโปร์ เป็นประเทศที่ภาครัฐมีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด (อันดับ 2) รองลงมา ได้แก่ มาเลเซีย (อันดับ 13) และไทย (อันดับ 26) ตามลำดับ ทั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่า อินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ได้ปรับปรุงประสิทธิภาพของรัฐให้ดีขึ้นจาก 5 ปีที่ผ่านมา ขณะที่ภาครัฐไทยกลับอันดับที่แย่ลง (จากอันดับ 22 ลดลงเป็นอันดับ 26)

ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ พิจารณาจากประสิทธิภาพและผลิตภาพ ตลาดแรงงาน การเงิน การบริหารจัดการ และทัศนคติและค่านิยม ซึ่งพบว่า ทั้ง 5 ประเทศมีการพัฒนาประสิทธิภาพของภาคธุรกิจมากขึ้น โดยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้นจาก 5 ปีที่ผ่านมา (ยกเว้น สิงคโปร์อยู่ในอันดับ 2 เช่นเดิม) โดยภาคธุรกิจของมาเลเซีย ได้รับการประเมินว่ามีประสิทธิภาพที่ดีกว่าภาคธุรกิจไทยอยู่มาก ซึ่งเห็นได้จากอันดับของมาเลเซีย (อันดับ 6) ที่ดีกว่าไทย (อันดับ 23)

โครงสร้างพื้นฐาน พิจารณาจากโครงสร้างพื้นฐานทั่วไป โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สุขภาพและสิ่งแวดล้อม และการศึกษา ซึ่งพบว่า ทุกประเทศไม่ค่อยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานมากนัก โดยมีอันดับลดลงจาก 5 ปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และไทย มีโครงสร้างพื้นฐานในระดับใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งไทย ที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันของโครงสร้างพื้นฐานลดลงถึง 10 อันดับ จากอันดับ 39 เป็น 49

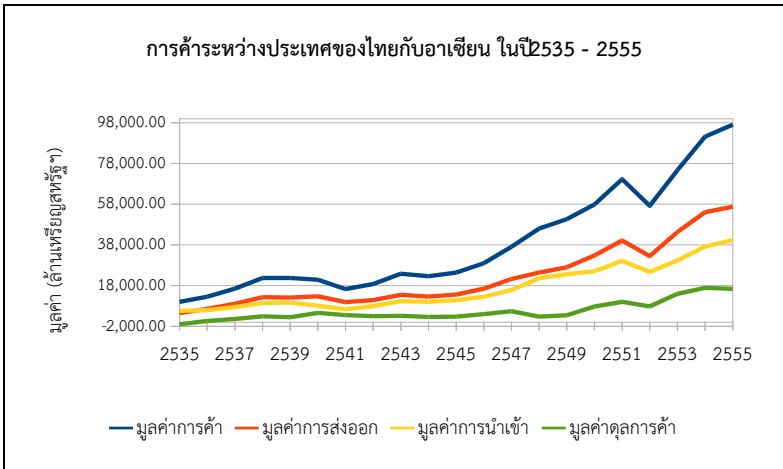
ตารางที่ 2-2 อันดับความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน โดย IMD ปี ค.ศ.2008 และ ปี ค.ศ.2012

ปัจจัยหลัก	อินโดนีเซีย		มาเลเซีย		ฟิลิปปินส์		สิงคโปร์		ไทย		Factor
	2008	2012	2008	2012	2008	2012	2008	2012	2008	2012	
สมรรถภาพทางเศรษฐกิจ	52	32	8	10	42	42	3	9	12	15	Economic Performance
ประสิทธิภาพของภาครัฐ	38	28	19	13	41	32	1	2	22	26	Government Efficiency
ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ	44	35	14	6	31	26	2	2	25	23	Business Efficiency
โครงสร้างพื้นฐาน	53	56	25	26	48	55	3	8	39	49	Infrastructure
อันดับโดยรวม	51	42	19	14	40	43	2	4	27	30	Overall Competitiveness

ที่มา : IMD World Competitiveness Online 1995-2013 retrieved on 20 March 2013

นอกจากนี้ ในช่วงกว่า 2 ทศวรรษที่ผ่านมา นับจากเริ่มดำเนินการจัดตั้ง เขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ในปี 2535 อาเซียนนับได้ว่าเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญในการเติบโตของภาคการค้าระหว่างประเทศของไทย ประเทศในอาเซียนเป็นคู่ค้าสำคัญอันดับต้นๆ ของไทยนับแต่นั้นเป็นต้นมา อีกทั้งมีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่องทั้งในเชิงมูลค่าและในเชิงสัดส่วนการค้าของไทย โดยในปี 2535 มูลค่าการค้ารวมของไทยกับอาเซียนมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 13.7 ของมูลค่าการค้าของไทยกับคู่ค้าทั่วโลก จากนั้นเพียง 2 ปี สัดส่วนการค้าได้ขยายตัวเป็นร้อยละ 16.55 ในปี 2537 และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนมีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 19 ในปี 2547 จนกระทั่งในปี 2555 การค้าของไทยกับอาเซียนมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 20.35 ของมูลค่าการค้าของไทยกับคู่ค้าทั่วโลก (แผนภาพที่ 2-7)

แผนภาพที่ 2-7 การค้าระหว่างประเทศของไทยกับอาเซียน ในปี 2535-2555

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงาน

ปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

จากข้อมูลการค้าระหว่างประเทศของกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ พบว่า ในปี 2555 มูลค่าการค้าทั้งหมดระหว่างไทยกับอาเซียนมีมูลค่ากว่า 97,070 ล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือคิดเป็นร้อยละ 20.35 ของมูลค่าการค้ารวมของไทยกับคู่ค้าทั่วโลก ซึ่งเป็นสัดส่วนการค้าสูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับมูลค่าการค้าของไทยกับประเทศคู่ค้าสำคัญอื่นๆ ในปีเดียวกัน เช่น ญี่ปุ่น (ร้อยละ 15.3) จีน (ร้อยละ 13.4) สหรัฐอเมริกา (ร้อยละ 7.5) สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (ร้อยละ 3.9) ออสเตรเลีย (ร้อยละ 3.2) ฮองกง (ร้อยละ 3.1) เกาหลีใต้ (ร้อยละ 2.9) เป็นต้น (ตารางที่ 2-3)

นอกจากนี้ ในปี 2555 ประเทศภาคีสมาชิกอาเซียนที่เป็นคู่ค้าของไทย สูงสุดในเชิงมูลค่าการค้าและประเทศคู่ค้าหลักของไทย 3 อันดับแรก คือ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ โดยมีมูลค่าการค้ารวม 25,531 19,296 และ 19,212 ล้านบาทหรือคิดเป็นร้อยละ 5.35, 4.04, และ 3.91 ของมูลค่าการค้ารวมของไทยกับคู่ค้าทั่วโลก ตามลำดับ และมูลค่าการนำเข้าและส่งออกที่ประเทศคู่หลักของไทย 3 อันดับแรก ได้แก่ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ โดยมีมูลค่าการส่งออก 12,426 11,209 10,835 ล้านบาทหรือคิดเป็นร้อยละ 5.41, 4.88 และ 4.72 ของมูลค่าการส่งออกรวมของไทยกับประเทศคู่ค้าทั่วโลก ตามลำดับ และมีมูลค่าการนำเข้า 13,105 8,087 7,832 ล้านบาทหรือคิดเป็น ร้อยละ 5.29, 3.27 และ 3.16 ของมูลค่าการนำเข้ารวมของไทยกับประเทศคู่ค้าทั่วโลก ตามลำดับ (ตารางที่ 2-3)

ตารางที่ 2-3 มูลค่าการค้าระหว่างประเทศของไทยกับอาเซียน ในปี 2554-2555

หน่วย : ล้านบาทหรือดอลลาร์

ประเทศ	มูลค่าการค้ารวม			มูลค่าการส่งออก			มูลค่าการนำเข้า																	
	2554	สัดส่วน (%)	2555	สัดส่วน (%)	2554	สัดส่วน (%)	2555	สัดส่วน (%)	2555	สัดส่วน (%)														
โลก	451,358.90	100	477,108.90	100	222,579.16	100	229,518.80	100	228,779.74	100														
อาเซียน	91,200.53	20.21	97,070.00	20.35	54,044.95	24.28	56,730.06	24.72	37,155.58	16.24														
บรูไน	269.05	0.06	632.89	0.13	137.04	0.06	190.75	0.08	132.01	0.06														
อินโดนีเซีย	17,454.19	3.87	19,296.74	4.04	10,078.24	4.53	11,209.46	4.88	7,375.95	3.22														
กัมพูชา	2,869.14	0.64	4,031.71	0.85	2,693.17	1.21	3,782.19	1.65	175.97	0.08														
ลาว	3,898.21	0.86	4,848.08	1.02	2,767.87	1.24	3,609.79	1.57	1,130.34	0.49														
เมียนมาร์	6,331.72	1.40	6,801.13	1.43	2,845.92	1.28	3,127.14	1.36	3,485.80	1.52														
											247,590.10	100	40,339.94	16.29	442.14	0.18	8,087.28	3.27	249.52	0.10	1,238.29	0.50	3,673.99	1.48

หน่วย : ล้านบาทหรือยูโรสหรัฐฯ

ประเทศ	มูลค่าการค้ารวม				มูลค่าการส่งออก				มูลค่าการนำเข้า			
	2554	สัดส่วน (%)	2555	สัดส่วน (%)	2554	สัดส่วน (%)	2555	สัดส่วน (%)	2554	สัดส่วน (%)	2555	สัดส่วน (%)
มาเลเซีย	24,730.29	5.48	25,531.92	5.35	12,399.00	5.57	12,426.08	5.41	12,331.29	5.39	13,105.84	5.29
ฟิลิปปินส์	7,344.90	1.63	7,585.37	1.59	4,640.94	2.09	4,861.17	2.12	2,703.96	1.18	2,724.20	1.10
สิงคโปร์	19,212.39	4.26	18,668.04	3.91	11,423.30	5.13	10,835.68	4.72	7,789.09	3.40	7,832.36	3.16
เวียดนาม	9,090.67	2.01	9,674.13	2.03	7,059.49	3.17	6,687.80	2.91	2,031.18	0.89	2,986.33	1.21

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

สินค้าหลักสำคัญที่ไทยส่งออกไปยังอาเซียน 3 อันดับแรก ในปี 2555 ได้แก่ น้ำมันเชื้อเพลิงสำเร็จรูป รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ โดยมีสัดส่วนการส่งออกคิดเป็นร้อยละ 16.47, 11.60 และ 4.52 ของมูลค่าการส่งออกสินค้าไทยไปอาเซียน ตามลำดับ ขณะที่สินค้าหลักสำคัญที่ไทยนำเข้าจากอาเซียน 3 อันดับแรก ได้แก่ น้ำมันดิบ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ และก๊าซธรรมชาติ โดยมีสัดส่วนการนำเข้าคิดเป็นร้อยละ 10.20, 8.86 และ 8.58 ของมูลค่าการนำเข้าสินค้าไทยจากอาเซียน ตามลำดับ (ตารางที่ 2-4)

ตารางที่ 2-4 สิ้นค้าหลักในการส่งออกและนำเข้าระหว่างไทยกับอาเซียน ในปี 2554-2555

สินค้าส่งออกหลักจากไทยไปอาเซียน 10 อันดับแรก		มูลค่า		สัดส่วน (ร้อยละ)	สินค้านำเข้าหลักจากอาเซียนมาไทย 10 อันดับแรก					
		มูลค่า (ล้านบาท)	มูลค่า (ล้านบาท)							
อันดับ	สินค้า	2554	2555	2554	2555	อันดับ	สินค้า	มูลค่า (ล้านบาท)	มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วน (ร้อยละ)
1	น้ำมันเชื้อเพลิง	7,919.4	9,343.1	14.65	16.47	1	น้ำมันดิบ	2,991.5	4,114.3	8.05
2	รถยนต์ อุปกรณ์และ ส่วนประกอบ	4,785.3	6,580.1	8.85	11.60		เครื่องคอมพิวเตอร์	2,883.0	3,574.1	7.76
3	เครื่องจักรกลและ ส่วนประกอบของเครื่อง	2,466.1	2,562.4	4.56	4.52	3	ก๊าซธรรมชาติ	3,442.8	3,462.6	9.27
4	เคมีภัณฑ์	2,297.6	2,444.4	4.25	4.31	4	เคมีภัณฑ์	3,030.2	2,827.2	8.16

ตารางที่ 2-4 สินค้าหลักในการส่งออกและนำเข้าระหว่างไทยกับอาเซียน ในปี 2554-2555

สินค้าส่งออกหลักจากไทยไปอาเซียน 10 อันดับแรก		มูลค่า		สัดส่วน (ร้อยละ)	อันดับ	สินค้านำเข้าหลักจากอาเซียนมาไทย 10 อันดับแรก					
		มูลค่า (ล้านเหรียญฯ)	มูลค่า (ล้านเหรียญฯ)								
อันดับ	สินค้า	2554	2555	2554	2555	อันดับ	สินค้า	มูลค่า (ล้านเหรียญฯ)	สัดส่วน (ร้อยละ)		
5	เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และ ส่วนประกอบ	2,285.7	2,010.2	4.23	3.54	5	เครื่องจักรไฟฟ้าและ ส่วนประกอบ	2,033.8	5.47		
6	เหล็ก เหล็กกล้าและ ผลิตภัณฑ์	1,841.3	1,939.8	3.41	3.42	6	สินแร่โลหะอื่น ๆ เศษ โลหะและผลิตภัณฑ์	2,724.9	7.33		
7	เม็ดพลาสติก	2,035.4	1,935.0	3.77	3.41	7	แผงวงจรไฟฟ้า	1,788.7	4.81		
8	น้ำตาลทราย	1,617.3	1,829.7	2.99	3.23	8	เครื่องจักรกลและ ส่วนประกอบ	1,453.8	3.91		
								2554	2555	2554	2555

ตารางที่ 2-4 สินค้าหลักในการส่งออกและนำเข้าระหว่างไทยกับอาเซียน ในปี 2554-2555

สินค้าส่งออกหลักจากไทยไปอาเซียน 10 อันดับแรก		มูลค่า		สัดส่วน (ร้อยละ)	สินค้านำเข้าหลักจากอาเซียนมาไทย 10 อันดับแรก						
		2554	2555		มูลค่า (ล้านบาทไทย)	สัดส่วน (ร้อยละ)					
9	แผงวงจรไฟฟ้า	1,895.4	1,461.9	3.51	2.58	9	ส่วนประกอบและอุปกรณ์ยานยนต์	781.1	1,535.8	2.10	3.81
10	ผลิตภัณฑ์ยาง	1,352.4	1,354.9	2.50	2.39	10	เครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน	950.1	1,414.1	2.56	3.51
	รวม 10 รายการ	28,495.9	31,461.4	52.73	55.46		รวม 10 รายการ	22,079.7	25,324.2	59.43	62.78
	อื่นๆ	25,549.0	25,268.7	47.27	44.54		อื่นๆ	15,075.8	15,015.7	40.57	37.22
	รวมทั้งสิ้น	54,045.0	56,730.1	100.00	100.00		รวมทั้งสิ้น	37,155.6	40,339.9	100.00	100.00

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

หากพิจารณาการลงทุนโดยตรง (FDI) จากประเทศในอาเซียนด้วยกันพบว่า ในช่วงปี 2552-2555 อาเซียนมีมูลค่าการลงทุนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 6,300.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2552 เป็น 14,322.7 และ 26,270.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2554 หรือคิดเป็นการขยายตัวร้อยละ 127.34 ในปี 2553 และร้อยละ 83.42 ในปี 2554 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ในกรณีของประเทศไทยนั้น กลับมีแนวโน้มการลงทุนโดยตรง (FDI) ในไทยจากประเทศในอาเซียน ในช่วงปี 2552-2555 ลดลงอย่างต่อเนื่องจาก 1,463.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2552 ลดลงเป็น 1,236.9 ในปี 2553 และ 317.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2554 หรือคิดเป็นอัตราการหดตัวร้อยละ 15.46 ในปี 2553 และร้อยละ 74.36 ในปี 2554 ตามลำดับ (ตารางที่ 2-5)

ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อพิจารณาถึงภาพรวมความสามารถในการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ (FDI) ของไทยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ในอาเซียนนั้น ยิ่งพบว่าไทยไม่ใช่แหล่งดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ (FDI) หลักของอาเซียน โดยในปี 2554 สิงคโปร์เป็นประเทศที่สามารถดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศได้มากที่สุดในอาเซียน ทั้งในแง่ของการดึงดูดการลงทุนโดยตรงทั้งจากภายในและจากภายนอกอาเซียน โดยมีสัดส่วนของการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากภายในอาเซียนสูงถึง ร้อยละ 50.3 ของมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากประเทศภายในอาเซียนด้วยกันทั้งหมด และมีสัดส่วนของการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากภายนอกอาเซียนสูงถึง ร้อยละ 57.8 ของมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากภายนอก

อาเซียนทั้งหมด ในขณะที่ไทยเป็นแหล่งดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากภายในอาเซียน เป็นอันดับที่ 5 ของอาเซียน คิดเป็นสัดส่วนเพียงร้อยละ 1.2 ของมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากภายในอาเซียนด้วยกันทั้งหมด และเป็นแหล่งดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากภายนอกอาเซียน เป็นอันดับที่ 4 ของอาเซียนคิดเป็นสัดส่วนเพียงร้อยละ 8.5 ของมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากภายนอกอาเซียนทั้งหมด

ตารางที่ 2-5 มูลค่าการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศ (FDI) ไหลเข้า ทั้งหมดทั้งจากภายในและภายนอกอาเซียน
ในปี 2552-2554

หน่วย : ล้านบาทเหรียญสหรัฐฯ

ประเทศ	มูลค่า FDI ไหลเข้า ในปี 2552			มูลค่า FDI ไหลเข้า ในปี 2553			มูลค่า FDI ไหลเข้า ในปี 2554		
	จากภายใน อาเซียน	จาก ภายนอก อาเซียน	ทั้งหมด	จากภายใน อาเซียน	จาก ภายนอก อาเซียน	ทั้งหมด	จากภายใน อาเซียน	จาก ภายนอก อาเซียน	ทั้งหมด
บรูไนฯ	3.1	368.3	371.4	89.5	535.9	625.4	67.5	1,140.8	1,208.3
กัมพูชา	174.0	365.0	539.0	349.0	433.6	782.6	223.8	667.9	891.7
อินโดนีเซีย	1,380.1	3,496.7	4,876.8	5,904.4	7,866.4	13,770.9	8,338.1	10,903.5	19,241.6
สปป.ลาว	57.3	261.3	318.6	135.4	197.2	332.6	54.0	246.8	300.7
มาเลเซีย	(60.2)	1,465.3	1,405.1	525.6	8,630.2	9,155.9	2,664.3	9,336.6	12,000.9

ตารางที่ 2-5 มูลค่าการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศ (FDI) ไหลเข้า ทั้งจากภายในและภายนอกอาเซียน
ในปี 2552-2554

หน่วย : ล้านเหรียญสหรัฐ^๑

ประเทศ	มูลค่า FDI ไหลเข้า ในปี 2552			มูลค่า FDI ไหลเข้า ในปี 2553			มูลค่า FDI ไหลเข้า ในปี 2554		
	จากภายใน อาเซียน	จาก ภายนอก อาเซียน	ทั้งหมด	จากภายใน อาเซียน	จาก ภายนอก อาเซียน	ทั้งหมด	จากภายใน อาเซียน	จาก ภายนอก อาเซียน	ทั้งหมด
เมียนมาร์	67.8	895.5	963.3	171.7	278.5	450.2	-	-	-
ฟิลิปปินส์	(4.9)	1,967.9	1,963.0	40.2	1,257.8	1,298.0	(107.0)	1,369.0	1,262.0
สิงคโปร์	2,791.1	21,215.0	24,006.1	4,569.0	44,182.6	48,751.6	13,213.4	50,783.8	63,997.2
ไทย	1,463.2	3,390.3	4,853.5	1,236.9	7,874.6	9,111.6	317.1	7,461.0	7,778.1
เวียดนาม	428.7	7,171.3	7,600.0	1,300.9	6,699.1	8,000.0	1,499.4	5,930.6	7,430.0

ตารางที่ 2-5 มูลค่าการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศ (FDI) ไหลเข้า ทั้งหมดทั้งจากภายในและภายนอกอาเซียน
ในปี 2552-2554

หน่วย : ล้านบาทหรือยูเอสดอลลาร์

ประเทศ	มูลค่า FDI ไหลเข้า ในปี 2552			มูลค่า FDI ไหลเข้า ในปี 2553			มูลค่า FDI ไหลเข้า ในปี 2554		
	จากภายใน อาเซียน	จาก ภายนอก อาเซียน	ทั้งหมด	จากภายใน อาเซียน	จาก ภายนอก อาเซียน	ทั้งหมด	จากภายใน อาเซียน	จาก ภายนอก อาเซียน	ทั้งหมด
รวม	6,300.2	40,596.5	46,896.7	14,322.7	77,955.9	92,278.6	26,270.6	87,840.0	114,110.6

ที่มา: สำนักเลขาธิการอาเซียน (ปรับปรุงล่าสุด 14 มกราคม 2556)

นอกจากนี้ จากรายงานโดยกรุงเทพมหานครธุรกิจออนไลน์ เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2555 ที่แสดงให้เห็นถึงมุมมองของการลงทุนโดยบริษัทยักษ์ใหญ่ของไทยที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ที่มีมูลค่าตลาดสูงที่สุด 100 อันดับแรก พบว่า ในปี 2554 บริษัทไทย 48 แห่ง มีการดำเนินธุรกิจในต่างประเทศในรูปของการจัดตั้งบริษัทลูกและบริษัทร่วมทุนมากถึง 521 บริษัท ในจำนวนนี้เป็นการเข้าไปลงทุนในอาเซียนมากถึง 216 บริษัท ส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในสาขาพลังงานและสาธารณูปโภคมากที่สุด รองลงมา คือสาขาวัสดุก่อสร้าง ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ พาณิชยกรรม และพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ตามลำดับ

2.4 การคาดการณ์ผลกระทบของ AEC ต่อเศรษฐกิจไทย

รายงานการศึกษา “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) : โอกาสและผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมไทย: บทวิเคราะห์โอกาสและผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมไทย จากการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)”⁹ ได้ประเมินผลกระทบของ AEC ต่อเศรษฐกิจไทยโดยสรุปว่า AEC จะเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของเศรษฐกิจไทยในทุกด้าน ทั้งการค้า สินค้า การค้าบริการ การเคลื่อนย้ายการลงทุน แรงงาน และเงินทุน

⁹ “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) : โอกาสและผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมไทย บทวิเคราะห์โอกาสและผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมไทย จากการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)”. (2555). สืบค้นจาก http://www.med.cmu.ac.th/library/asean-web/asean-pillars/Thai_Industry_and_AEC.pdf

โดยในด้านการเปิดเสรีการค้านั้น ไทยจะหันมาค้าขายกับประเทศในภูมิภาคมากขึ้น ซึ่งสวนทางกับประเทศตลาดหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สหรัฐฯ และญี่ปุ่นที่เริ่มลดบทบาทลง ขณะที่ในด้านการเปิดเสรีด้านบริการนั้น จะส่งผลให้การแข่งขันในภาคบริการรุนแรงขึ้น ซึ่งจะช่วยพัฒนาและเพิ่มบทบาทของภาคบริการให้เข้ามามีส่วนในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยมากขึ้น ในส่วนของอุตสาหกรรมที่ไทยเริ่มจะสูญเสียความสามารถในการแข่งขัน ก็จำเป็นที่จะต้องย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศอื่นๆ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อรักษาขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยใช้โอกาสจากการเปิดเสรีด้านการลงทุนภายใต้กรอบ AEC สำหรับการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมืออย่างเสรี จะส่งผลให้การแข่งขันในตลาดแรงงานเป็นไปอย่างเข้มข้น ซึ่งบุคลากรในวิชาชีพต่างๆ ของไทยจำเป็นต้องเร่งพัฒนาทักษะ เพื่อรับมือกับการแข่งขันดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านภาษา ที่บุคลากรไทยยังเสียเปรียบคู่แข่งอื่นๆ ในอาเซียนอยู่มาก ตลอดจนการปรับตัวให้เข้ากับมาตรฐานการทำงานที่เป็นสากล เช่นเดียวกับการเคลื่อนย้ายเงินทุนเสรี ซึ่งจะมีส่วนทำให้ค่าเงินมีความผันผวนมากขึ้น ผู้ประกอบการไทยจึงจำเป็นต้องปรับตัวในการบริหารต้นทุน และปิดความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนให้ดี โดยมีรายละเอียดจำแนกตามสาขาการเปิดเสรี ดังนี้

1) ผลกระทบต่อไทยจากการเปิดเสรีการค้าสินค้า

มีการทยอยลดอัตราภาษีศุลกากรระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนอย่างต่อเนื่อง และในปี 2553 ประเทศอาเซียนเดิม 6 ประเทศ ได้แก่ ไทย

มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และบรูไน จะต้องลดอัตราภาษีศุลกากรระหว่างกันให้เหลือร้อยละ 0 ในรายการ Inclusive List ขณะที่ประเทศสมาชิกใหม่อีก 4 ประเทศ คือ กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม จะต้องทยอยลดอัตราภาษีศุลกากรจนเหลือร้อยละ 0 ภายในปี 2558

เป็นที่น่าสังเกตว่า การเปิดเสรีการค้าของอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA) ทำให้สินค้าส่งออกหลายรายการของไทยได้เปรียบคู่แข่งในอาเซียน ขณะที่สินค้าบางรายการต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น โดยกลุ่มสินค้าส่งออกที่คาดว่าจะได้เปรียบจากการเปิดเสรีดังกล่าวมีหลายรายการ เช่น ข้าวโพด ผลิตภัณฑ์ยาง และเฟอร์นิเจอร์ ในตลาดอินโดนีเซีย เสื้อผ้าสำเร็จรูป เฟอร์นิเจอร์ รถยนต์ ในตลาดมาเลเซีย เป็นต้น ขณะที่สินค้าส่งออกบางรายการจำเป็นต้องปรับตัว ทั้งสินค้าเกษตรและสินค้าอุตสาหกรรม เช่น ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ผ้าฝ้าย เม็ดพลาสติก ในตลาดอินโดนีเซีย ยางพารา ผ้าฝ้ายในตลาดฟิลิปปินส์ เป็นต้น

แนวทางในการปรับตัวของสินค้าเกษตร ได้แก่ การเพิ่มผลผลิตต่อไร่ ไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงพันธุ์พืช การพัฒนาระบบชลประทานและการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการเพาะปลูกและเก็บเกี่ยว รวมถึงการแปรรูปวัตถุดิบขั้นต้น เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรอีกด้วย ในส่วนของแนวทางปรับตัวของสินค้าอุตสาหกรรมนั้น

ผู้ประกอบการควรหันมาแข่งขันด้านคุณภาพแทนการแข่งขันด้านราคา โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity & Innovation) ผลิตสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่า สาเหตุที่ทำให้สินค้าส่งออกของไทย บางรายการแข่งขันได้ยาก ส่วนหนึ่งเป็นเพราะมีปัญหาในทางปฏิบัติที่เป็นข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์จากข้อตกลง AFTA เช่น ปัญหาเกี่ยวกับกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า มาตรการทางการค้าที่มีใช้ภาษี (Non-Tariff Barriers: NTBs) การที่บางประเทศยังคงปกป้องผู้ผลิตในประเทศของตน รวมทั้งการที่ผู้ประกอบการของไทยขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อตกลง AFTA เป็นต้น ซึ่งเป็นปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไข เพื่อให้การใช้ประโยชน์จาก AFTA มีมากขึ้น

2) ผลกระทบต่อไทยจากการเปิดเสรีการบริการ

แม้ว่าสิงคโปร์มีศักยภาพในด้านบริการสูงที่สุดในอาเซียนและน่าจะได้ประโยชน์มากที่สุดจากการเปิดเสรีด้านบริการ โดยเฉพาะในสาขา โทรคมนาคมและคอมพิวเตอร์ การขนส่งทางอากาศและโลจิสติกส์ ซึ่งสิงคโปร์มีความพร้อมทั้งทางด้านโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเหนือประเทศอื่นๆในอาเซียน รวมทั้งไทยอยู่มาก อย่างไรก็ตาม ไทยก็มีศักยภาพสูงในการให้บริการในบางสาขา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สาขาการบริการท่องเที่ยว (Hospitality) ที่ไทยมีจุดแข็งอยู่หลายด้าน

ทั้งทำเลที่ตั้ง ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว และการให้บริการที่เป็นมิตรของคนไทยที่สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้เป็นอย่างดี รวมถึงสาขาการแพทย์และบริการด้านสุขภาพ ไทยก็มีจุดแข็งไม่เพียงแต่มาตรฐานที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล แต่ยังมีจุดเด่นด้านราคาที่ไม่สูงจนเกินไป ตลอดจนมีบริการทางการแพทย์ที่หลากหลาย ทั้งด้านการบริการรักษาทางการแพทย์ (Medical Care) การบริการดูแลสุขภาพทั่วไป (Health Care) การบริการดูแลผู้สูงอายุ (Elderly Care) และการบริการด้านความงาม (Beauty Care) ซึ่งล้วนเป็นธุรกิจบริการที่ไทยจะได้ประโยชน์จากการเปิดเสรีภาคบริการ

3) ผลกระทบต่อไทยจากการเปิดเสรีการลงทุน

จะเกิดขึ้นอย่างเต็มรูปแบบในปี 2558 จะทำให้การลงทุนโดยตรงจากภายในอาเซียนด้วยตัวเองเพิ่มมากขึ้น และจะเป็นโอกาสของผู้ประกอบการไทยในการขยายฐานการผลิตหรือย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศอื่นๆ ในอาเซียนที่มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการในสาขาเกษตรและเกษตรแปรรูป รับเหมาก่อสร้างเหมืองแร่ รวมทั้งภาคการผลิตอื่นที่นักลงทุนไทยมีความเชี่ยวชาญ

4) ผลกระทบต่อไทยจากการเปิดเสรีการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ

เป็นประเด็นที่น่าจับตามองอย่างยิ่ง เนื่องจากการเปิดเสรีดังกล่าวอาจทำให้แรงงานฝีมือในอาเซียนย้ายจากประเทศที่มีค่าตอบแทนต่ำ (ประเทศในแถบอินโดจีน ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย รวมถึงไทย) ไปยัง

ประเทศที่มีค่าแรงสูงกว่าและมีการใช้ภาษาอังกฤษอย่างแพร่หลายกว่า เช่น สิงคโปร์ และมาเลเซีย ซึ่งหลายฝ่ายเริ่มเป็นห่วงว่าการเปิดเสรีแรงงานฝีมือดังกล่าว จะทำให้แรงงานฝีมือของไทยในบางสาขาย้ายไปทำงานในมาเลเซียและสิงคโปร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แรงงานฝีมือในสาขาการแพทย์และวิศวกร อันจะมีผลให้ในอนาคตไทยอาจจะต้องขาดแคลนแรงงานฝีมือที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศในระยะถัดไป นอกจากนี้ ในระยะยาว หากมีการขยายกรอบความร่วมมือเป็น ASEAN+3 หรือ ASEAN+6 ก็มีความเป็นไปได้ว่าแรงงานฝีมือในบางสาขา เช่น การเงินการธนาคาร รวมถึง IT จากประเทศเหล่านี้ จะเข้ามาแย่งงานบุคลากรไทยมากขึ้น

5) ผลกระทบต่อไทยจากการเปิดเสรีการเคลื่อนย้ายเงินทุน

ปัจจุบันยังไม่มีรายละเอียดของการเปิดเสรีที่ชัดเจน แต่ได้มีการตกลงกันในเบื้องต้นว่า จะเร่งพัฒนาตลาดทุนร่วมกันจนนำไปสู่การรวมตัวของตลาดทุนในอาเซียน และยินยอมให้มีการเคลื่อนย้ายเงินทุนโดยเสรีมากขึ้น แต่ยังคงต้องใช้เวลาอีกสักกระยะหนึ่งก่อนจะเริ่มเห็นเป็นรูปธรรม

บทที่ 3

ความสามารถในการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศต่างๆ ในอาเซียน

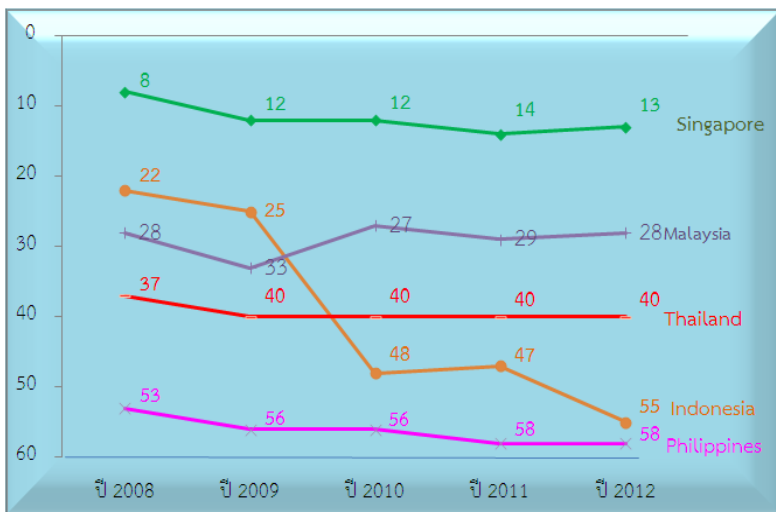
การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในปี ค.ศ. 2015 ซึ่งมีบทบาทต่อเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ ในอาเซียน 10 ประเทศที่มีระดับความพร้อมและขีดความสามารถในการแข่งขันแตกต่างกัน ดังที่ได้นำเสนอในบทที่ 1-2 ทำให้ทุกประเทศจำเป็นต้องเตรียมพร้อมปรับตัวเพื่อรองรับและใช้โอกาสจาก AEC ในการพัฒนาการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเข้ามาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ จะช่วยให้ประเทศนั้นๆ มีบทบาทและขีดความสามารถในการแข่งขันเหนือกว่าประเทศอื่น

ในบทนี้ จะนำเสนอความสามารถในการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีระหว่างประเทศต่างๆ ในอาเซียน เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพ จุดแข็ง จุดอ่อน และพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในด้านต่างๆ ว่าประเทศไทยอยู่ในระดับใดเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในอาเซียน ได้แก่ การวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมทางเทคโนโลยี ผลงานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สิทธิบัตร สินค้าเทคโนโลยีขั้นสูง และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

3.1 ขีดความสามารถในการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

เมื่อพิจารณาความสามารถในการแข่งขันทางวิทยาศาสตร์จะพบว่า ในปี ค.ศ. 2012 อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ มีความสามารถในการแข่งขันทางวิทยาศาสตร์ที่ต่ำมาก โดยอยู่ในอันดับ 55 และ 58 จาก 59 ประเทศ ตามลำดับ ขณะที่ไทยมีความสามารถในการแข่งขันระดับกลางถึงต่ำ โดยอยู่ในอันดับ 40 มาโดยตลอดในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา แสดงว่า ประเทศไทยยังต้องการการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์อีกมาก ทั้งในด้านการลงทุนในการวิจัยที่นำมาสู่การได้สิทธิบัตร การพัฒนาบุคลากรวิจัย การส่งเสริมให้มีการตีพิมพ์บทความทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญที่สนับสนุนให้ไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันทางวิทยาศาสตร์ที่ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ (แผนภาพที่ 3-1)

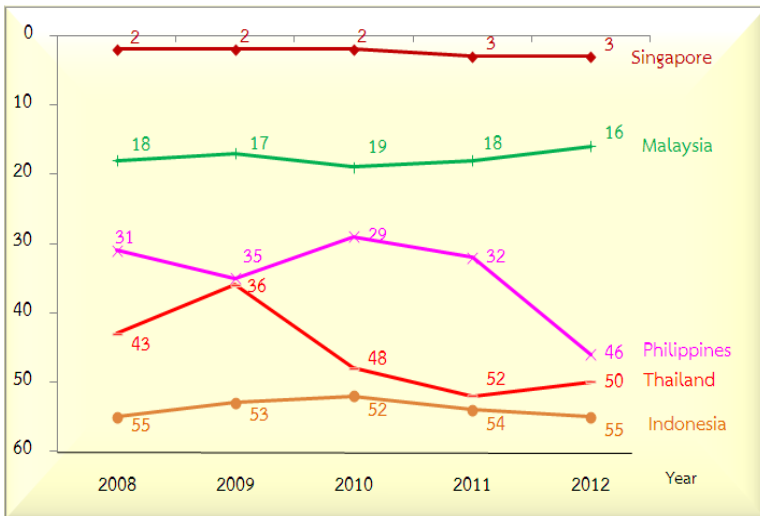
แผนภาพที่ 3-1 อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์
ของ 5 ประเทศในอาเซียน ปี ค.ศ. 2008-2012

ที่มา : IMD World Competitiveness Online 2008-2012

ส่วนขีดความสามารถในการแข่งขันทางเทคโนโลยีพบว่า ในปี ค.ศ. 2012 ไทย และอินโดนีเซีย มีความสามารถในการแข่งขันอยู่ในอันดับค่อนข้างรั้งท้าย โดยอยู่ในอันดับ 50 และ 55 ตามลำดับ จาก 59 ประเทศ ขณะที่ประเทศเพื่อนบ้าน เช่น มาเลเซีย กลับเป็นประเทศที่มีอันดับความสามารถในการแข่งขันทางเทคโนโลยีอยู่ใน 20 อันดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับขีดความสามารถในการแข่งขันทางวิทยาศาสตร์ที่ มาเลเซียมีอันดับที่ดีกว่า (แผนภาพที่ 3-2)

แผนภาพที่ 3-2 อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านเทคโนโลยี
ของ 5 ประเทศในอาเซียน ปี ค.ศ. 2008-2012

ที่มา : IMD World Competitiveness Online 2008-2012

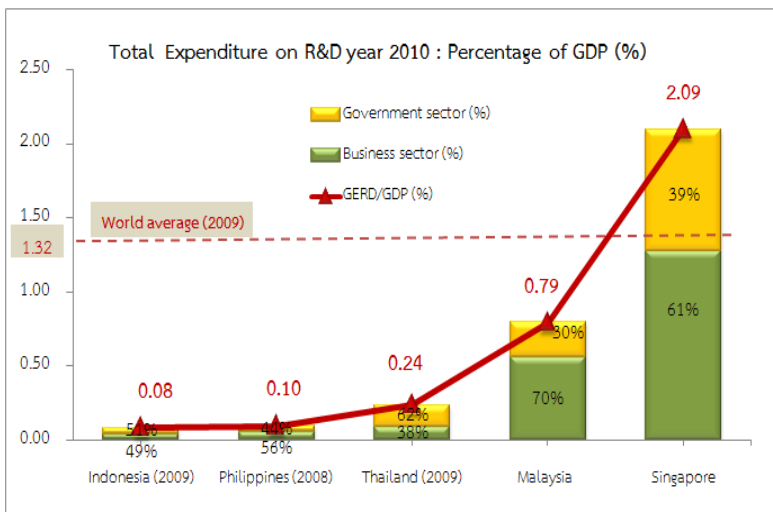
3.2 การวิจัยและพัฒนา (Research and Development)

3.2.1 การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา

การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ถูกนำมาสะท้อนถึงความก้าวหน้าและความเข้มแข็งด้านวิทยาศาสตร์มากที่สุด เนื่องจากการลงทุนวิจัยและพัฒนาเป็นการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่น่าสนใจ ประโยชน์เชิงพาณิชย์ที่ทำให้ได้รับผลตอบแทนในระยะยาวที่สูงมาก โดยปกติแล้วการเปรียบเทียบข้อมูลการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา

จะเปรียบเทียบเป็นสัดส่วนของการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Expenditure on Research and Development per GDP : GERD/GDP) ซึ่งจากข้อมูลของสถาบันพัฒนาการจัดการนานาชาติ (IMD) แสดงให้เห็นว่าโลกมีค่าเฉลี่ยการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP ประมาณ 1.32% ต่อ GDP ขณะที่ประเทศในอาเซียนนั้น มีเพียงสิงคโปร์ประเทศเดียวที่มีการลงทุนวิจัยและพัฒนาสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ยของโลก คือสูงถึง 2.09% ต่อ GDP โดยคิดเป็นสัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาในภาครัฐต่อภาคเอกชนประมาณร้อยละ 40 : 60 ขณะที่ประเทศไทยกลับมีการลงทุนวิจัยและพัฒนาที่ต่ำกว่าสิงคโปร์กว่า 8 เท่า และยังเป็นการลงทุนในภาครัฐมากกว่า โดยมีสัดส่วนภาครัฐต่อภาคเอกชนประมาณร้อยละ 60 : 40 (แผนภาพที่ 3-3)

แผนภาพที่ 3-3 การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาโดยรวมต่อ
ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของ 5 ประเทศ
ในอาเซียน

ที่มา : IMD World Competitiveness Online (updated : May 2012)

หมายเหตุ : ประเทศที่ใช้ในการคำนวณค่าเฉลี่ยโลกมีจำนวน 59 ประเทศ

3.2.2 บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา

บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา¹⁰ เทียบเป็นการทำงานเต็มเวลา (FTE)¹¹ หมายรวมถึง นักวิจัย¹² ผู้ช่วย¹³ นักวิจัย ผู้ทำงานสนับสนุน¹⁴ บุคลากรวิจัยเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างมากในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ในระดับสากล เนื่องจากบุคลากรวิจัยเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศให้ทันต่อกระแสความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี โดยค่าเฉลี่ยของโลกนั้นจะมีนักวิจัยประมาณ 33.8 คนต่อประชากร 10,000 คน และส่วนใหญ่เป็นบุคลากร

¹⁰ ดัชนีวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทย ปี 2551, สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ

¹¹ บุคลากรวิจัยเทียบเป็นการทำงานเต็มเวลา (Full Time Equivalent: FTE) หมายถึง บุคลากรที่มีสัดส่วนของเวลาที่ใช้ในกิจกรรมเพื่อการวิจัยและพัฒนาเทียบกับเวลาการทำงานทั้งหมดของแต่ละบุคคล เช่น นักวิจัยที่ทำวิจัยเต็มเวลาตลอดระยะเวลาหนึ่งปี จะนับเป็นนักวิจัยวิจัยเทียบเป็นการทำงานเต็มเวลา 1 คน-ปี ส่วนนักวิจัยที่ทำวิจัย 90% ของเวลาทำงานทั้งหมด และทำวิจัยเป็นระยะเวลา 6 เดือน จะนับเป็นนักวิจัยเทียบเป็นการทำงานเต็มเวลาเท่ากับ 0.45 คน-ปี (90% x 0.5)

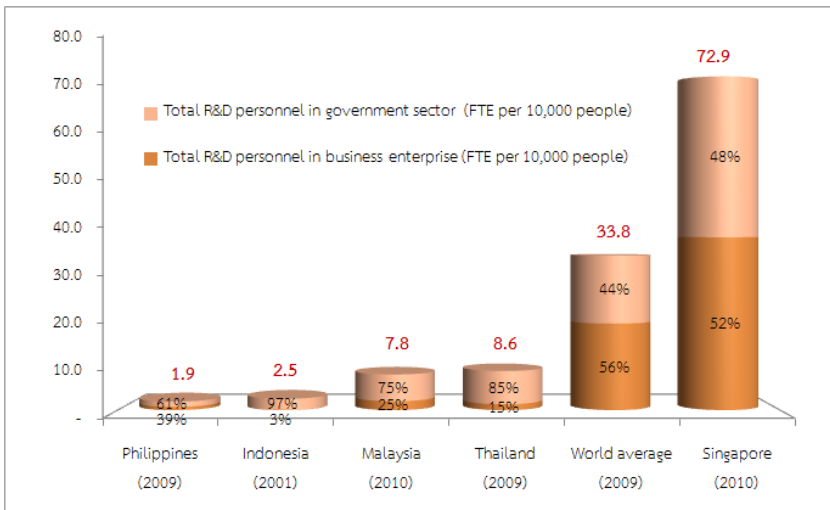
¹² นักวิจัย (Researcher) หมายถึง บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาหรือเทียบเท่าปริญญา และมีหน้าที่ปฏิบัติงานวิจัย ซึ่งหมายรวมถึงผู้บริหารและผู้ควบคุมการวิจัย

¹³ ผู้ช่วยวิจัย (Technician and equivalent staff) หมายถึง บุคลากรที่ผ่านการฝึกฝนด้านวิชาชีพหรือด้านเทคนิคในสาขาวิชาต่างๆ และทำงานภายใต้การควบคุมดูแลของนักวิจัย เพื่ออำนวยความสะดวกให้งานของนักวิจัยดำเนินไปได้ด้วยดี เช่น พนักงานสัมภาษณ์ โปรแกรมเมอร์ พนักงานเตรียมวัสดุและอุปกรณ์สำหรับการศึกษา การทดสอบ การวิเคราะห์ คำนวณ บันทึกการวัดผลและดำเนินการในเรื่องอุปกรณ์และเครื่องจักรเฉพาะอย่างเป็นพิเศษ

¹⁴ ผู้ทำงานสนับสนุน (Other supporting staff) หมายถึง บุคลากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในงานวิจัย เช่น เลขานุการ พนักงานพิมพ์ ช่างฝีมือ ช่างไร่ฝีมือ คนงานการเกษตร และเจ้าหน้าที่การเงินของโครงการวิจัย

วิจัยที่ปฏิบัติงานในภาคเอกชน (เฉลี่ยประมาณ 56%) โดยในกลุ่มประเทศอาเซียน สิงคโปร์ เป็นประเทศที่มีบุคลากรวิจัยมากที่สุดถึง 73 คนต่อประชากร 10,000 คน และส่วนมากปฏิบัติงานในภาคเอกชน (52%) ในขณะที่เกือบทุกประเทศของอาเซียนจะมีบุคลากรวิจัยในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งสิ้น และเป็นบุคลากรวิจัยในภาครัฐมากกว่าภาคเอกชน สำหรับประเทศไทย มีบุคลากรวิจัยเพียง 8.6 คนต่อประชากร 10,000 คน (แผนภาพที่ 3-4)

แผนภาพที่ 3-4 บุคลากรวิจัยเทียบเป็นการทำงานเต็มเวลาต่อประชากร 10,000 คนของ 5 ประเทศในอาเซียน

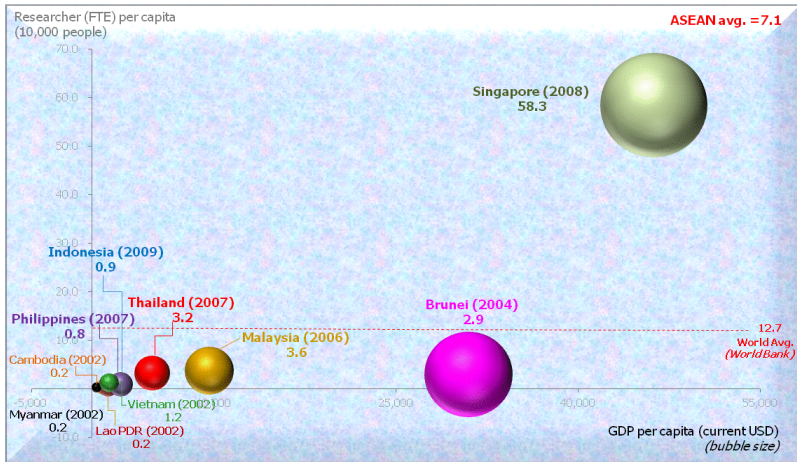

ที่มา : IMD World Competitiveness Online (updated : May 2012)

หมายเหตุ : ประเทศที่ใช้ในการคำนวณค่าเฉลี่ยโลกมีจำนวน 59 ประเทศ

หากพิจารณาเฉพาะในส่วนของนักวิจัยเทียบเป็นการทำงานเต็มเวลา (FTE) โดยไม่นับรวมถึงผู้ช่วยวิจัยและผู้ที่ทำงานสนับสนุน ซึ่งจากข้อมูลของธนาคารโลกได้แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยของโลกจะมีนักวิจัยประมาณ 12.7 คนต่อประชากร 10,000 คน และประเทศอาเซียนมีนักวิจัยเฉลี่ยประมาณ 7.1 คนต่อประชากร 10,000 คน โดยในกลุ่มประเทศอาเซียน สิงคโปร์ เป็นประเทศที่มีนักวิจัยมากที่สุดถึง 58 คนต่อประชากร 10,000 คน ซึ่งสอดคล้องกับการมีรายได้ต่อหัวของประชากร (GDP per capita) ที่สูงด้วยเช่นกัน ในขณะที่เกือบทุกประเทศของอาเซียนจะมีนักวิจัยในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งสิ้น สำหรับประเทศไทยมีนักวิจัยเพียง 3.2 คนต่อประชากร 10,000 คน ส่วนบรูไนที่แม้ว่าจะมีรายได้ต่อหัวของประชากรที่มากกว่าประเทศไทย แต่กลับมีนักวิจัยเพียง 2.9 คนต่อประชากร 10,000 คนเท่านั้น (แผนภาพที่ 3-5)

แผนภาพที่ 3-5 นักวิจัยเทียบเป็นการทำงานเต็มเวลาต่อประชากร
10,000 คนของประเทศในอาเซียน

ที่มา : World DataBank, World Development Indicators (WDI)
& Global Development Finance (GDF), The World
Bank.

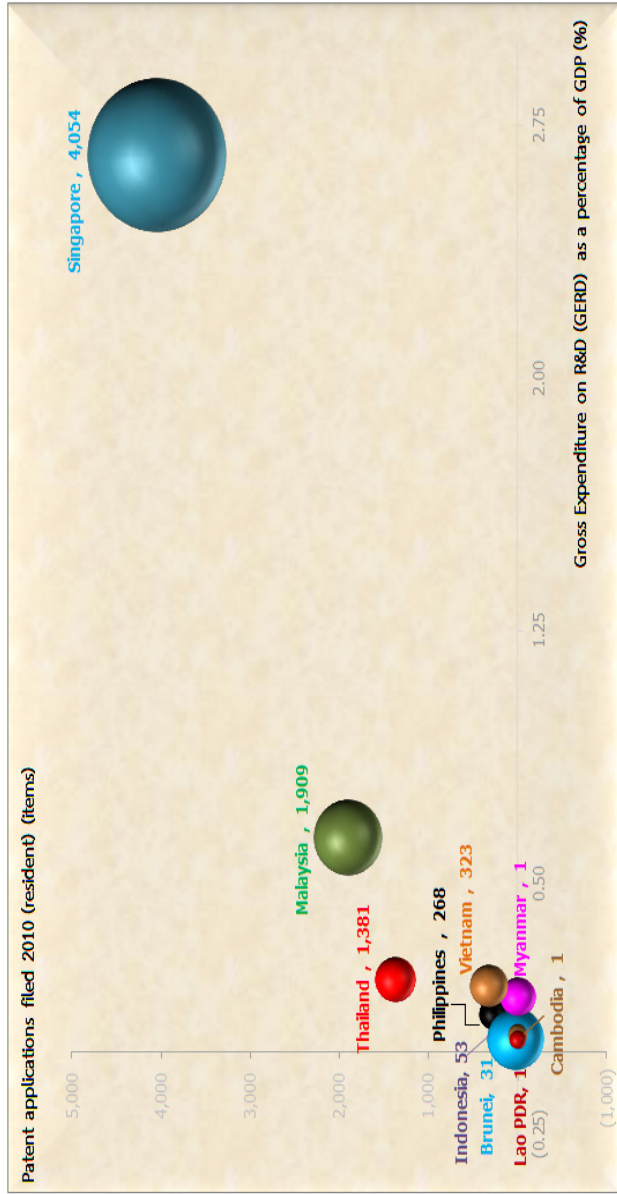
หมายเหตุ : ขนาดของวงกลม แสดงสัดส่วนรายได้ต่อหัวของประชากร
(GDP per capita)

3.3 สิทธิบัตร (Patent)

สิทธิบัตรเป็นขุมทรัพย์ทางปัญญาที่เกิดจากการวิจัยและพัฒนาที่มีค่ามาก ประเทศที่สามารถนำความรู้และเทคโนโลยีในสิทธิบัตรมาพัฒนาและต่อยอดกลายเป็นสินค้าออกสู่ตลาดได้มาก จะทำให้ประเทศนั้นมีความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนในระยะยาวที่ยั่งยืน

การเปรียบเทียบข้อมูลการยื่นขอสิทธิบัตรโดยคนในประเทศและสัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาต่อ GDP โดยองค์การทรัพย์สินทางปัญญาของโลก (World Intellectual Property Organization : WIPO) ในปี ค.ศ. 2010 ได้แสดงให้เห็นว่า ประเทศที่มีการยื่นขอสิทธิบัตรสูง จะมีการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาสูงเช่นกัน เช่น สิงคโปร์ เป็นประเทศที่มีการยื่นขอจดทะเบียนสิทธิบัตรสูงถึง 4,054 รายการ ก็จะมีการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเกือบ 3% ต่อ GDP ขณะที่ประเทศที่มีการยื่นขอสิทธิบัตรน้อย จะมีการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาในระดับที่ต่ำกว่า เช่น เวียดนาม ไทย ที่มีการยื่นขอจดทะเบียนสิทธิบัตรเพียงไม่ถึง 2,000 รายการ เนื่องจากมีการลงทุนวิจัยและพัฒนาประมาณ 0.2% ต่อ GDP ซึ่งน้อยกว่าสิงคโปร์ถึง 12-16 เท่า (แผนภาพที่ 3-6)

แผนภาพที่ 3-6 สิทธิบัตรที่มีการยื่นขอจดทะเบียนโดยคนในประเทศและสัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาของ
อาเซียน ปี ค.ศ. 2010

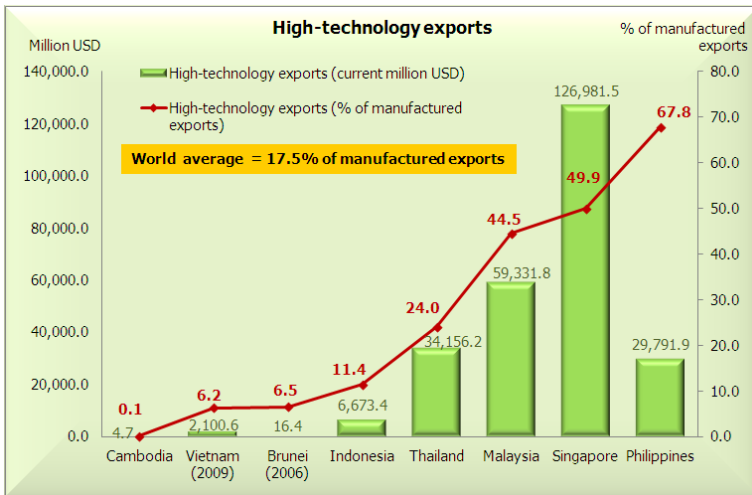
ที่มา : WIPO Statistics Database, December 2011 & World DataBank, World Development Indicators (WDI) & Global Development Finance (GDF), The World Bank.

หมายเหตุ : ขนาดของวงกลม แสดงสัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาต่อ GDP

3.4 การส่งออกสินค้าเทคโนโลยีขั้นสูง

มูลค่าการส่งออกสินค้าเทคโนโลยีขั้นสูง เป็นปัจจัยหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงระดับความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศที่สามารถผลิตสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง (High-technology industries) ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในอุตสาหกรรมอื่นๆ โดยส่วนใหญ่จะเป็นอุตสาหกรรมที่มีการใช้ความรู้ การวิจัยและพัฒนาอย่างเข้มข้น (High R&D intensity) จนสามารถพัฒนาเป็นสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มสูงและส่งออกไปยังต่างประเทศได้ ทั้งนี้ ในภาพรวมแล้ว แม้ว่าไทย และมาเลเซีย จะเป็นประเทศที่มีมูลค่าการส่งออกสินค้าเทคโนโลยีขั้นสูงอยู่ที่ 34,156.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และ 59,331.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าประเทศอื่น เช่น ฟิลิปปินส์ ที่มีมูลค่าการส่งออกสินค้าเทคโนโลยีขั้นสูงอยู่ที่ 29,791.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ แต่หากพิจารณาในแง่ของสัดส่วนของมูลค่าการส่งออกสินค้าเทคโนโลยีขั้นสูงต่อการส่งออกของภาคอุตสาหกรรมทั้งหมดแล้ว จะเห็นได้ว่าฟิลิปปินส์ มีสัดส่วนของมูลค่าการส่งออกสินค้าเทคโนโลยีขั้นสูงถึง 67.8% ของมูลค่าการส่งออกของภาคอุตสาหกรรมทั้งหมด ซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูงสุดในอาเซียน ขณะที่ไทย และมาเลเซียกลับมีสัดส่วนการส่งออกสินค้าเทคโนโลยีขั้นสูงเพียง 24.0% และ 44.5% ของมูลค่าการส่งออกของภาคอุตสาหกรรมทั้งหมด แต่ยังคงสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ยของโลกที่มีการส่งออกสินค้าเทคโนโลยีขั้นสูงประมาณ 17.5% เท่านั้น (แผนภาพที่ 3-7)

แผนภาพที่ 3-7 การส่งออกสินค้าเทคโนโลยีขั้นสูงของ 8 ประเทศใน
อาเซียน ปี ค.ศ. 2010

ที่มา : World DataBank, World Development Indicators (WDI)
& Global Development Finance (GDF), The World
Bank.

หมายเหตุ : ลาว และ เมียนมาร์ ไม่มีข้อมูลการส่งออกสินค้าเทคโนโลยี
ขั้นสูง

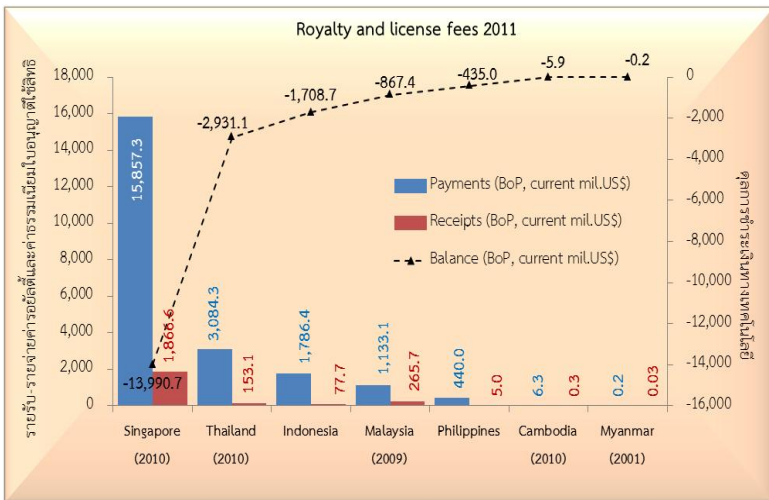
3.5 ค่า royalties และค่าธรรมเนียมใบอนุญาตใช้สิทธิ (Royalty and license fees)

ค่า royalties และค่าธรรมเนียมใบอนุญาตใช้สิทธิทางเทคโนโลยี เป็นดัชนีแสดงดุลการชำระเงินทางเทคโนโลยีประเภทหนึ่ง (Balance of payment) ที่สะท้อนถึงสภาพภาพของการพัฒนาและการพึ่งพาเทคโนโลยีของแต่ละประเทศ โดยรายจ่ายจะแสดงถึงระดับความต้องการใช้เทคโนโลยีที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ สำหรับรายรับจะแสดงถึงระดับความต้องการของประเทศอื่นที่ต้องการนำเข้ามาเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นจากประเทศนั้นๆ ค่า royalties และค่าธรรมเนียมใบอนุญาตให้ใช้สิทธิ หมายถึง ค่าธรรมเนียมในการอนุญาตให้ใช้ทรัพย์สินที่ไม่มีตัวตนและไม่ใช้ทรัพย์สินทางการเงิน รวมทั้งการอนุญาตให้ใช้สิ่งของต้นฉบับ เช่น เครื่องหมายการค้า เทคนิคและการออกแบบ สิทธิในการผลิตและสัมปทานการจำหน่ายต้นฉบับ หนังสือ และภาพยนตร์ที่จัดสร้างโดยผ่านสัญญา¹⁵ ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า ประเทศอาเซียนขาดดุลการชำระเงินทางเทคโนโลยีทุกประเทศ โดยสิงคโปร์เป็นประเทศที่นำเข้ามาเทคโนโลยีจากต่างประเทศมากที่สุด ทำให้เกิดการขาดดุลการชำระเงินทางเทคโนโลยีถึง 13,990.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยมีรายจ่ายทางเทคโนโลยี 15,857.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งมากกว่ารายรับประมาณ

¹⁵ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. หนังสือดัชนีวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทย ปี 2549. พฤศจิกายน 2549.

8.5 เท่า รองลงมาคือ ประเทศไทย โดยขาดดุลจำนวน 2,931.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ อย่างไรก็ตาม แม้ว่า สิงคโปร์ และไทยจะเป็นประเทศที่ขาดดุลการชำระเงินทางเทคโนโลยีมากที่สุด แต่กลับสะท้อนให้เห็นว่าประเทศเหล่านี้ มีระดับความต้องการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาประเทศให้ทันสมัยและเจริญก้าวหน้ามากกว่าประเทศอื่นด้วยเช่นกัน (แผนภาพที่ 3-8)

แผนภาพที่ 3-8 ค่า royalty และค่าธรรมเนียมใบอนุญาตใช้สิทธิ
ปี ค.ศ. 2011

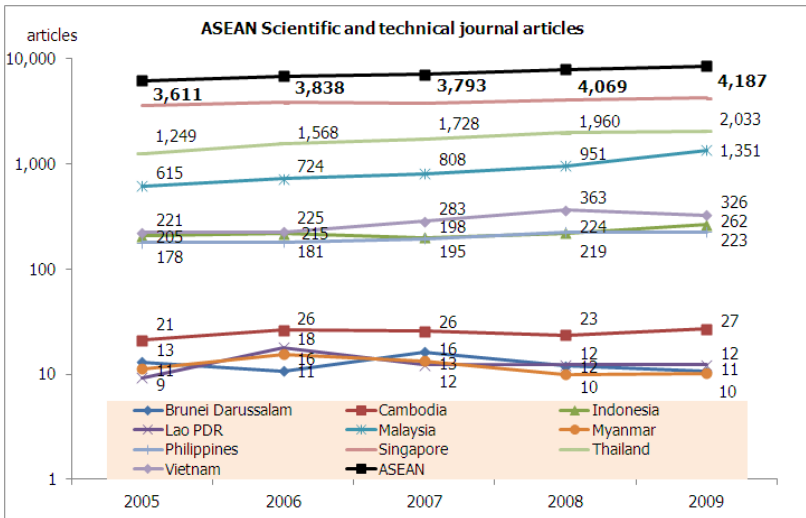

ที่มา : World DataBank, World Development Indicators (WDI) & Global Development Finance (GDF), The World Bank.
หมายเหตุ : บรูไน ลาว และเวียตตาม ไม่มีข้อมูลรายรับ-รายจ่ายค่า
royalty และค่าธรรมเนียมใบอนุญาตใช้สิทธิ

3.6 บทความตีพิมพ์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

บทความตีพิมพ์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นแหล่งข้อมูลความรู้ที่ทันสมัยและสามารถใช้ในการอ้างอิงได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้า ทำวิจัยและพัฒนา ที่สะท้อนถึงขีดความสามารถในการวิจัยและพัฒนาของนักวิจัยในประเทศนั้นๆ โดยในช่วงปี ค.ศ. 2005-2009 อาเซียนมีบทความตีพิมพ์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีรวมประมาณ 3,000-4,000 บทความต่อปี ซึ่งประเทศที่มีการลงทุนวิจัยและพัฒนา และมีนักวิจัยสูง (ดูแผนภาพที่ 3-3 และ 3-4) จะมีบทความตีพิมพ์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่สูงเช่นเดียวกัน เช่น สิงคโปร์ มีการตีพิมพ์บทความด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีประมาณ 1,000-2,000 บทความต่อปี ขณะที่ประเทศที่มีบทความตีพิมพ์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีน้อย จะเป็นประเทศที่มีการลงทุนวิจัยและพัฒนา และมีนักวิจัยไม่มากนัก เช่น เมียนมาร์ บรูไน ลาว กัมพูชา ซึ่งมีบทความตีพิมพ์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไม่ถึง 30 บทความต่อปี เป็นต้น สำหรับประเทศไทย มีบทความตีพิมพ์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีประมาณ 200-250 บทความต่อปี ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยประมาณ 23% ของบทความตีพิมพ์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในอาเซียนทั้งหมด โดยมีแนวโน้มการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 13.2 ต่อปี ซึ่งเป็นอันดับ 3 รองจากมาเลเซีย (เฉลี่ยร้อยละ 22.3 ต่อปี) และเวียดนาม (เฉลี่ยร้อยละ 15.8 ต่อปี) (แผนภาพที่ 3-9)

แผนภาพที่ 3-9 บทความตีพิมพ์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ของอาเซียน ปี ค.ศ. 2005-2009

ที่มา : World DataBank, World Development Indicators (WDI)
& Global Development Finance (GDF), The World
Bank.

บทที่ 4

ความตกลงที่สำคัญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภายใต้กรอบความร่วมมือของอาเซียน

4.1 โครงสร้างของความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในอาเซียน

ภายใต้สังคัมฐานความรู้ ทุกประเทศได้ตระหนักถึงความสำคัญของวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของตนเอง ประเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียน ได้กำหนดให้มีหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่กำกับดูแลซึ่งส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานระดับกระทรวง หน่วยงานนโยบายที่ทำหน้าที่จัดทำแผนและกำหนดทิศทาง เป้าหมายด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งจะเชื่อมโยงกับแผนระดับชาติ อาทิ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แผนพัฒนาอุตสาหกรรมระดับชาติ และสถาบันวิจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่มีหน้าที่วิจัยในสาขาเป้าหมายตามแผนนโยบายระดับชาติได้กำหนดไว้ดังรายละเอียดที่ภาคผนวก 2

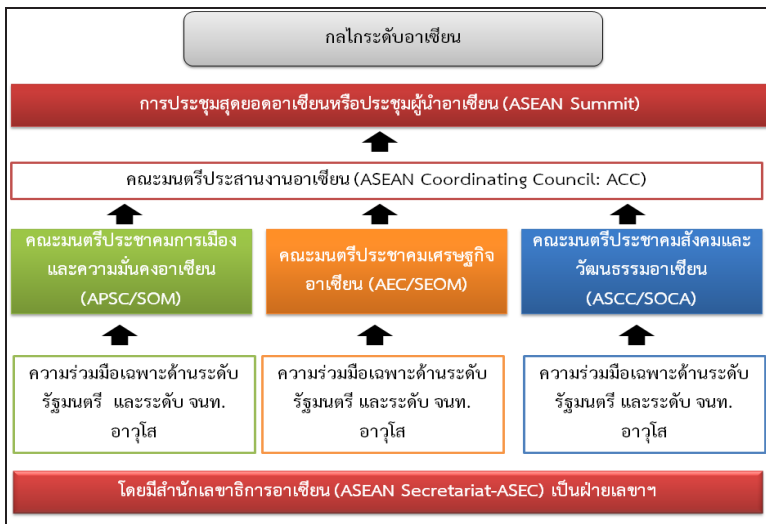
ในกรอบความร่วมมืออาเซียน (ASEAN Framework) นั้น ความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ถูกจัดเป็นอยู่ภายใต้เสาหลักด้าน

เศรษฐกิจหรือประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (แผนภาพที่ 4-1) ซึ่งสามารถอธิบายโดยสรุปดังนี้

- 1) **การประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit)** เป็นการประชุมในระดับสูงสุด ผู้เข้าร่วมประชุมคือ หัวหน้าของรัฐบาลของแต่ละประเทศสมาชิก เพื่อกำหนดแนวนโยบายในภาพรวมและเป็นโอกาสที่ประเทศสมาชิกจะได้ร่วมกันประกาศเป้าหมายและแผนงานของอาเซียนในระยะยาว มีกำหนดการประชุม 2 ครั้งต่อปี
- 2) **การประชุมในระดับรัฐมนตรีประสานงานอาเซียน (ASEAN Coordinating Council)** เป็นการประชุมของรัฐมนตรีต่างประเทศของประเทศสมาชิก เพื่อเตรียมการประชุมสุดยอดอาเซียน และประสานงานกับคณะมนตรีประชาคมอาเซียน (ASEAN Community Councils) มีกำหนดการประชุมอย่างน้อย 2 ครั้งต่อปี
- 3) **การประชุมคณะมนตรีประชาคมอาเซียน (ASEAN Community Councils)** เป็นการประชุมระดับรัฐมนตรี ซึ่งประกอบด้วยคณะมนตรีประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political Security Community Council - APSC) คณะมนตรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community Council - AEC) และคณะมนตรีประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community Council - ASCC)

- 4) การประชุมระดับรัฐมนตรีเฉพาะสาขาของประเทศอาเซียน (Sectoral ASEAN Ministers' Meeting) เพื่อกำหนดแนวนโยบายและเร่งรัดการดำเนินกิจกรรมของคณะกรรมการอาเซียนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งริเริ่มโครงการความร่วมมือด้านต่างๆ
- 5) การประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียน (ASEAN Senior Officials Meeting) ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงของประเทศสมาชิกที่ทำหน้าที่ดูแลความร่วมมือของอาเซียนด้านต่างๆ เช่น ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านยาเสพติด เป็นต้น

แผนภาพที่ 4-1 กลไกความร่วมมือระดับอาเซียน

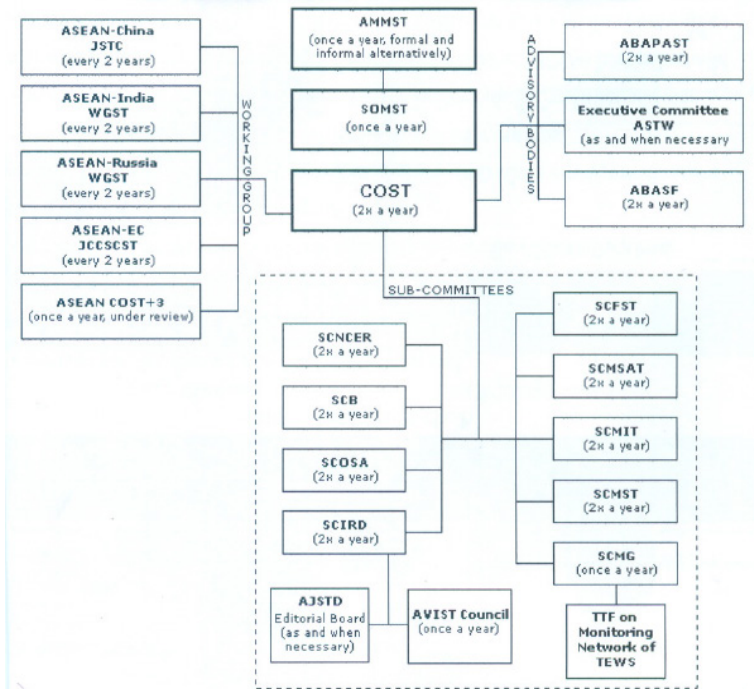
ที่มา: กรมอาเซียน, 15 มิถุนายน 2555

ความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของอาเซียนได้เริ่มมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 2513 โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการมาธิการอาเซียนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ASEAN Committee on Science and Technology: COST) เมื่อปี 2521 เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีระหว่างสมาชิกอาเซียน และประเทศคู่เจรจาและองค์กรอื่นๆ และได้กำหนดสาขาความร่วมมือเป็น 9 สาขา โดยมีการจัดตั้งคณะอนุกรรมการในแต่ละสาขา ดังนี้ (แผนภาพที่ 4-2)

- 1) คณะอนุกรรมการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอาหาร (Sub-Committee on Food Science and Technology: SCFST)
- 2) คณะอนุกรรมการด้านเทคโนโลยีชีวภาพ (Sub-Committee on Biotechnology: SCB)
- 3) คณะอนุกรรมการด้านอิเล็กทรอนิกส์และเทคโนโลยีสารสนเทศ (Sub-Committee on Microelectronics and Information Technology: SCMIT)
- 4) คณะอนุกรรมการด้านเทคโนโลยีวัสดุศาสตร์ (Sub-Committee on Material Science and Technology: SCMST)
- 5) คณะอนุกรรมการด้านการวิจัยพลังงานนอกแบบ (Sub-Committee on Non-Conventional Energy Research: SCNCER)
- 6) คณะอนุกรรมการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางทะเล (Sub-Committee on Marine Science and Technology: SCMSAT)

- 7) คณะอนุกรรมการด้านอุตุนิยมวิทยาและธรณีฟิสิกส์ (Sub-Committee on Meteorology and Geophysics: SCMG)
- 8) คณะอนุกรรมการด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และทรัพยากรวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Sub-Committee on Science and Technology Infrastructure and Resources Development: SCIRD)
- 9) คณะอนุกรรมการด้านเทคโนโลยีอวกาศและการประยุกต์ (Sub-Committee on Space Technology and Applications: SCSTA)

แผนภาพที่ 4-2 โครงสร้างคณะกรรมการอาเซียนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (COST)

ที่มา : ASEAN Science and Technology Network,
<http://www.astnet.org>

สำหรับความร่วมมือระดับสูง จะมีการประชุมรัฐมนตรีวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอาเซียน (ASEAN Ministerial Meeting on Science and Technology: AMMST) อย่างเป็นทางการเป็นประจำทุก 2 ปี และให้มีการประชุมรัฐมนตรีวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอาเซียนอย่างไม่เป็น

ทางการ (Informal ASEAN Ministerial Meeting on Science and Technology: IAMMST) เป็นประจำทุกปี

4.2 ความตกลงหลักด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี:

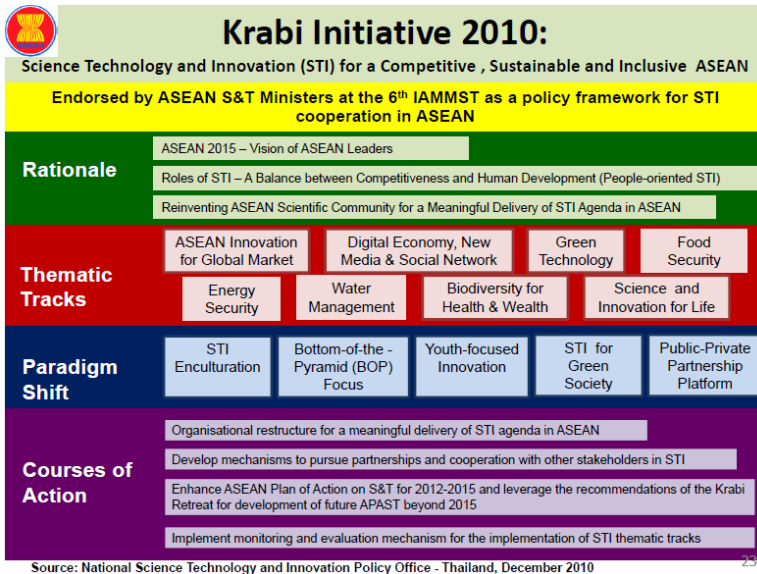
Krabi Initiative 2010

ในการประชุมคณะกรรมการวิชาการอาเซียนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ครั้งที่ 60 และการประชุมรัฐมนตรีอาเซียนว่าด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างไม่เป็นทางการครั้งที่ 6 (ASEAN Ministerial Meetings on Science and Technology: AMMST) ระหว่างวันที่ 11-17 ธันวาคม 2553 ณ จังหวัดกระบี่ ประเทศไทย กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของไทยเป็นเจ้าภาพ ได้ริเริ่มให้มีการประชุม ASEAN COST Retreat on “The Future of Science, Technology and Innovation (STI) in ASEAN: 2015 and Beyond” ในครั้งนี้ เป็นปีแรกที่ได้มีการขยายความร่วมมือให้ครอบคลุมมากขึ้น โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้แทนหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำหนดนโยบายด้านวิทยาศาสตร์ ผู้แทนหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำหนดนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในภาพรวม ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายเศรษฐกิจการค้า และผู้แทนภาคเอกชนของทั้ง 10 ประเทศสมาชิกอาเซียน และอีก 3 ประเทศเข้าร่วมด้วย คือ ญี่ปุ่น จีน เกาหลีใต้ ทุกประเทศได้มีฉันทามติเห็นชอบการจัดทำ “*ข้อริเริ่มกระบี่ (Krabi Initiative 2010)*” (แผนภาพที่ 4-3) เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2553 เพื่อร่วมกัน

กำหนดวิสัยทัศน์และทิศทาง สำหรับเป็นกรอบการดำเนินงาน (Blueprint) ในการสร้างความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมระหว่างกันและกับประเทศคู่เจรจา เพื่อพัฒนาขีดความสามารถทางการแข่งขัน และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมอย่างทั่วถึงและยั่งยืน (Science, Technology and Innovation for a Competitive, Sustainable and Inclusive ASEAN) เพื่อรองรับกับการก่อตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ในปี 2558 ซึ่งประกอบด้วย ข้อเสนอแนะรายสาขา 8 ด้าน ได้แก่

- 1) นวัตกรรมอาเซียนสู่ตลาดโลก (ASEAN Innovation for Global Market)
- 2) สังคมดิจิทัล สื่อใหม่และเครือข่ายสังคม (Digital Economy, New Media and Social Networking)
- 3) เทคโนโลยีสีเขียว (Green Technology)
- 4) ความมั่นคงทางอาหาร (Food Security)
- 5) ความมั่นคงทางพลังงาน (Energy Security)
- 6) การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (Water Management)
- 7) ความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจ (Biodiversity for Health and Wealth)
- 8) วิทยาศาสตร์และนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Science and Innovation for Life)

แผนภาพที่ 4-3 สรุปภาพรวมของข้อริเริ่มกระบี่ (Krabi Initiative 2010)

ที่ประชุมเห็นชอบให้นำข้อเสนอแนะต่างๆ ตามที่ระบุใน “Krabi Initiative 2010” มาประกอบการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของอาเซียนในระยะต่อไป (พ.ศ. 2559-2563) (Plan of Action on Science and Technology: APAST) เพื่อสนับสนุนกิจกรรมให้บรรลุ ASEAN Vision ตามข้อเสนอแนะ (Thematic tracks) เพื่อการพัฒนาขีดความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของอาเซียนทั้ง 8 ด้านดังกล่าว

นอกจากนี้ “Krabi Initiative 2010” ยังได้กำหนดแนวคิดใหม่ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ของภูมิภาคอาเซียนโดยมีการปรับกระบวนทัศน์ใหม่ (Paradigm Shifts) ที่มุ่งเน้นใน 5 ประการ ได้แก่

- 1) การปลูกฝังวัฒนธรรมวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ในอาเซียน (STI Enculturation) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งต้องผลักดันให้มีการนำเอาหลักวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มาส่งเสริมระบบการศึกษา ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน
- 2) การให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และประชาชน ในระดับฐานรากของประเทศ (Bottom-of-the-Pyramid Focus) ซึ่งสาขาที่จะมุ่งเน้นได้แก่ การสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร สุขอนามัย และการศึกษา เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพชีวิต และลดช่องว่างของการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม
- 3) การส่งเสริมนวัตกรรมระดับเยาวชน (Youth-Focused Innovation)
- 4) การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อสังคมน่าอยู่ (STI for Green Society) เพื่อลดผลกระทบและหามาตรการในการปรับตัว เพื่อรองรับกับภัยธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงทางด้านสภาพภูมิอากาศ ซึ่งเป็นปัญหาร่วมกัน

- 5) การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน (Public-Private Partnership Platform) ในการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อให้นำไปสู่การถ่ายทอดเทคโนโลยีและการลงทุน

4.3 ความตกลงในสาขาอื่นที่มีนัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

4.3.1 ความตกลงว่าด้วยการปรับระบบด้านกฎระเบียบและการควบคุมปริมาณไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ของอาเซียน (Agreement on the ASEAN Harmonized Electrical and Electronic Equipment Regulatory Regime: AHEEERR)

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ร่วมกันดำเนินมาตรการต่างๆ ที่จะช่วยลดอุปสรรคในการเคลื่อนย้ายสินค้าอย่างเสรีในภูมิภาค ซึ่งรวมถึงการดำเนินการด้านการปรับประสานมาตรฐานกฎระเบียบด้านเทคนิค และกระบวนการตรวจสอบรับรอง เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าในภูมิภาค โดยในปี 2535 คณะกรรมการที่ปรึกษาของอาเซียนด้านมาตรฐานและคุณภาพ (ASEAN Consultative Committee for Standards and Quality: ACCSQ) ได้ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่การค้าในภูมิภาคอาเซียน โดยมีภารกิจหลักในการดำเนินงาน

เพื่อลดอุปสรรคอันเกิดจากมาตรการกีดกันทางการค้าอันเกิดมาจากกฎระเบียบทางเทคนิค (Technical Regulation) หรือมาตรฐานบังคับ (Mandatory Standards) โดยได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่อาวุโสทางเศรษฐกิจอาเซียน (SEOM) ให้เป็นผู้พิจารณาในรายละเอียดของมาตรการ/กิจกรรมด้านมาตรฐานและการรับรองที่จะดำเนินงานสำหรับสินค้าและบริการ ACCSQ ประกอบด้วยหัวหน้าหน่วยงานด้านกฎระเบียบและหน่วยงานด้านมาตรฐานของประเทศสมาชิก สำหรับผู้แทนประเทศไทยใน ACCSQ คือ เลขานุการสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

ผลิตภัณฑ์ด้านไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ถูกจัดให้เป็นหนึ่งในผลิตภัณฑ์ที่มีความสำคัญในลำดับต้นต่อประเทศในกลุ่มสมาชิกอาเซียน ดังนั้น ACCSQ จึงได้จัดตั้งคณะทำงานผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electrotechnical Product Working Group หรือ EPWG) ขึ้น เมื่อปี 2543 ประกอบด้วย ผู้แทนประเทศสมาชิกอาเซียนที่จากหน่วยงานด้านกฎระเบียบและมาตรฐานในสาขาไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และได้มีการจัดทำความตกลงว่าด้วยการยอมรับร่วมรายสาขาของอาเซียนสำหรับผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (ASEAN Sectoral MRA for Electrical and Electronic Equipment: ASEAN EE MRA) โดยรัฐมนตรีเศรษฐกิจของอาเซียน (ASEAN Economic Ministers) ทั้ง 10 ประเทศลงนามร่วมกันเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2545 โดยมีสาระสำคัญคือ

- 1) ประเทศสมาชิกให้การยอมรับรายงานผลการทดสอบ (Test Report) และการรับรอง (Certification) บริษัทไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นผลิตภัณฑ์ควบคุม (Regulated Products) หรืออยู่ในขอบข่ายมาตรฐานบังคับ (Mandatory Standards) ของตน ซึ่งดำเนินการโดยห้องปฏิบัติการทดสอบ (Testing Laboratory) หรือหน่วยรับรอง (Certification Body) ที่ได้รับการยอมรับให้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อ (List) ของ ASEAN EE MRA โดยต้องมีขีดความสามารถตามข้อกำหนดหรือมาตรฐานสากลที่เป็นที่ยอมรับทั่วไป ทั้งนี้ ห้องปฏิบัติการทดสอบและหน่วยรับรองข้างต้น จะได้รับการแต่งตั้งโดย Designated Body ของประเทศตนให้ดำเนินการดังกล่าว
- 2) ประเทศสมาชิกจะให้การยอมรับ (Recognize) รายงานผลการทดสอบหรือการรับรองอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างก็ได้ โดยการแจ้งขอบข่ายที่ให้การยอมรับอย่างเป็นทางการ (Notification) ต่อสำนักงานเลขาธิการอาเซียน
- 3) ประเทศสมาชิกสามารถเสนอชื่อหน่วยตรวจสอบรับรองเพื่อการพิจารณาขึ้นบัญชีรายชื่อ (Listing) ได้เฉพาะในขอบข่ายที่แจ้งให้การยอมรับเท่านั้น
- 4) การดำเนินการแต่งตั้งและขึ้นบัญชีรายชื่อ เป็นไปตามหลักเกณฑ์การแต่งตั้งห้องปฏิบัติการทดสอบและหน่วยรับรองภายใต้ ASEAN EE MRA

การดำเนินกิจกรรมภายใต้ ASEAN EE MRA นั้น ACCSQ ได้จัดตั้ง คณะกรรมการร่วมรายสาขาว่าด้วยความตกลงยอมรับร่วมของอาเซียน สำหรับบริษัทไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (Joint Sectoral Committee for ASEAN EE MRA: JSC EE MRA) ขึ้น เพื่อทำหน้าที่ พิจารณาให้ความเห็นชอบการขึ้นบัญชีรายชื่อห้องปฏิบัติการทดสอบ และหน่วยรับรองที่ประเทศสมาชิกเสนอเพื่อพิจารณา รวมทั้งกำกับดูแล การดำเนินการต่างๆให้เป็นไปตามข้อกำหนดในMRA

ต่อมาได้มีการจัดทำร่างความตกลง AHEEERR ขึ้นในปี 2548 โดยมี หลักการของความตกลง AHEEERR ประกอบด้วย

- 1) ประเทศสมาชิกจะต้องปรับกฎระเบียบทางเทคนิคหรือมาตรฐาน บังคับสำหรับบริษัทไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ให้สอดคล้องกัน
- 2) ประเทศสมาชิกมีกระบวนการตรวจสอบรับรอง (Conformity Assessment Procedures) และระบบการรับรองผลิตภัณฑ์ (Product Certification) สอดคล้องกัน
- 3) การตรวจสอบรับรองตามข้อ 2) ดำเนินการโดยห้องปฏิบัติการ ทดสอบและหน่วยรับรอง ที่ได้รับความเห็นชอบจาก JSC EEE ให้ ทำการทดสอบและรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ โดยที่ผลการทดสอบ และการรับรองดังกล่าวเป็นที่ยอมรับของประเทศสมาชิกอาเซียน ทั้งหมด
- 4) มีการขึ้นทะเบียน (Registration) บริษัทไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ที่เป็นผลิตภัณฑ์ควบคุม (Regulated Product) หรืออยู่ภายใต้

ขอข่ามาตรฐานบังคับซึ่งผ่านการรับรองตามข้อ 3) แล้ว โดย
หน่วยงานควบคุมกฎระเบียบ (Regulatory Body) ของแต่ละ
ประเทศ

ข้อตกลง AHEEERR ส่งผลกระทบต่อผู้ที่เกี่ยวข้องหลากหลายกลุ่ม
รวมถึงผู้ผลิตเพื่อการส่งออก ผู้ส่งออก และผู้นำเข้า ซึ่งคาดว่าจะได้รับ
ความสะดวกมากขึ้น โดยใช้ช่องทางจากกลไกของการยอมรับร่วม
(Mutual Recognition) ในผลการตรวจสอบรับรอง (Conformity
Assessment) ไม่ต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบรับรองซ้ำ ซึ่งจะช่วย
ให้ประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลา ตลอดจนมีโอกาสทางการค้าเพิ่มมากขึ้น
ในขณะที่ผู้บริโภคจะมีทางเลือกในการซื้อสินค้าเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการ
แข่งขันในตลาดมากขึ้น

นอกจากนี้ ข้อตกลง AHEEERR ยังมีนัยสำคัญต่อการพัฒนาโครงสร้าง
พื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อช่วยให้กระบวนการ
ด้านมาตรฐานและการตรวจสอบรับรองว่าหน่วยตรวจสอบรับรองต่างๆ
อันได้แก่ หน่วยรับรองผลิตภัณฑ์ (Certification Body) และ
ห้องปฏิบัติการทดสอบ (Testing Laboratory) ในประเทศมีความ
พร้อม

4.3.2 ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมอาเซียน (ASEAN

Environmental Cooperation)

กลุ่มประเทศอาเซียนได้มีความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและการบูรณาการระดับภูมิภาค นับตั้งแต่ ปี ค.ศ.1977 และแม้ว่ากรอบความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมอาเซียนซึ่งมุ่งเน้นใน 11 สาขาสำคัญ (แผนภาพที่ 4-4) จะไม่ได้ถูกระบุไว้ในเสาหลักด้านเศรษฐกิจ แต่เป็นส่วนหนึ่งของเสาประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community: ASCC) แต่เป็นที่ตระหนักกันดีว่า การพัฒนาทางเศรษฐกิจในโลกยุคปัจจุบันต้องใส่ใจอย่างยิ่งกับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการพัฒนาทางด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีหลายประการ

แผนภาพที่ 4-4 ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมอาเซียน ภายใต้พิมพ์
เขียวเสาประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน
(ASCC)

ที่มา: ดัดแปลงจาก <http://www.asean.org>

การดำเนินการที่สำคัญของอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อม

1) การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของโลก

การดำเนินการภายใต้ขอบข่ายของคณะทำงานอาเซียนว่าด้วยความตกลงพหุภาคีด้านสิ่งแวดล้อม (Asian Working Group on Multilateral Environmental Agreements: AWGMEA) ส่วนใหญ่มีจุดมุ่งหมายเพื่อจัดการประเด็นการดำเนินงานตามพันธกรณีข้อตกลงพหุภาคีด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศและสารเคมี เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ของเสีย/สารเคมีอันตรายและเป็นพิษ เป็นต้น โดยความร่วมมืออาเซียนมุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และข้อมูล การพัฒนาความเข้าใจ การสร้างจุดยืน และการสร้างขีดความสามารถร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในเวทีการเจรจาโลก

2) การจัดการและการป้องกันปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อมข้าม

แดน

อาเซียนยังคงดำเนินการร่วมกันอย่างต่อเนื่องในการขจัดปัญหาหมอกควัน ผ่านความตกลงอาเซียนว่าด้วยปัญหามลพิษหมอกควันข้ามแดน ความสำเร็จที่สำคัญที่ได้ดำเนินการภายใต้ความตกลงดังกล่าว ได้แก่ การตั้งกองทุนควบคุมมลพิษหมอกควันข้ามแดนอาเซียน การดำเนินกิจกรรมต่างๆภายใต้ยุทธศาสตร์การจัดการป่าพรุอาเซียน / การฝึกซ้อมการใช้ AMS ตามกระบวนการจัดการที่มีมาตรฐาน ในการเฝ้าระวังประเมินผล การตอบสนองร่วมกันในกรณีฉุกเฉิน รวมถึงกลไกการประสานงานและสื่อสารในการตอบสนองร่วมกันในกรณีฉุกเฉิน / การ

ดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติเพื่อควบคุมการเผาไหม้ / การพัฒนาคลังออนไลน์เกี่ยวกับเครื่องมือพญาเพลิงที่มีอยู่ใน AMS ที่สามารถใช้งานได้ในกรณีฉุกเฉิน / การจัดตั้งคณะผู้ทรงคุณวุฒิอาเซียนว่าด้วยการประสานงานและการประเมินหมอกควันและเพลิงไหม้ก่อนถึงช่วงเวลาวิกฤต / และการจัดทำเว็บไซต์เกี่ยวกับการจัดการหมอกควันอาเซียน (<http://haze.asean.org>) เพื่ออำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการเผยแพร่ข่าวสารประเด็นหมอกควันและเพลิงไหม้

นอกจากนี้ ยังมีกรอบความตกลงในระดับอนุภูมิภาค เช่น คณะกรรมการระดับรัฐมนตรีอนุภูมิภาค (Ministerial Steering Committee: MSC) ว่าด้วยมลพิษหมอกควันข้ามแดน ประกอบด้วย บรูไนดารุสซาลาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย และคณะทำงานทางเทคนิคกลุ่มแม่น้ำโขง ประกอบด้วย กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ ไทย และเวียดนาม เพื่อเพิ่มแรงผลักดันในการแก้ปัญหาไฟป่าและหมอกควันในพื้นที่ รวมไปถึงโครงการความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างศักยภาพระหว่างบรูไนดารุสซาลาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย (ประเทศในกลุ่ม MSC) ร่วมดำเนินการในพื้นที่ที่เกิดเหตุไฟไหม้ได้ง่าย ภายใต้กรอบแผนปฏิบัติการในการจัดการกับมลพิษหมอกควัน ภายใต้การนำของอินโดนีเซีย ซึ่งใช้ชื่อว่า ความร่วมมืออินโดนีเซีย-มาเลเซียในจังหวัดเรียว (Riau) และความร่วมมืออินโดนีเซีย-สิงคโปร์ในจังหวัดแจมบี (Jambi)

ยิ่งไปกว่านั้น ยังมีการจัดการโครงการป่าพรุ ซึ่งได้รับเงินทุนสนับสนุนจำนวนเงิน 15 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ อันประกอบด้วยเงินช่วยเหลือจำนวน 4.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ จากกองทุนสิ่งแวดล้อมโลก (GEF) เพื่อใช้ในการดำเนินมาตรการเพื่อป้องกันเหตุไฟไหม้ในพื้นที่ป่าพรุ ซึ่งเป็นแหล่งที่มาสำคัญของหมอกควันในภูมิภาค

3) การส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมของประชาชน

แผนปฏิบัติการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมอาเซียนปี ค.ศ. 2000 - 2005 (ASEAN Environmental Education Action Plan: AEEAP) ผ่านการยอมรับในที่ประชุมระดับรัฐมนตรีด้านสิ่งแวดล้อมอาเซียน เมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ.2000 โดย AEEAP บรรจुरอบการทำงานในระดับภูมิภาค เพื่อการประสานงานทั้งในระดับชาติและระดับภูมิภาคในการส่งเสริมการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม (EE) เพื่อสร้างความมั่นใจว่า มาตรฐานในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต้องถูกปลูกฝังควบคู่ไปกับการพัฒนามูลค่าทางสังคมและวัฒนธรรม จุดเน้นของแผนปฏิบัติการดังกล่าวครอบคลุม 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ (1) การศึกษาในระบบ (2) การศึกษานอกระบบ (3) การเสริมสร้างศักยภาพ และ (4) การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากแผนปฏิบัติการดังกล่าวสิ้นสุดลงตั้งแต่ในปี ค.ศ.2005 ดังนั้น อาเซียนจึงได้พัฒนาแผนต่อเนื่องที่สอดคล้องกับทศวรรษ

แห่งการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (ค.ศ. 2005-2014) ขององค์การสหประชาชาติ (UN) แผนปฏิบัติการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมอาเซียน (ค.ศ. 2008-2012) จึงได้รับการรับรองในการประชุมอย่างไม่เป็นทางการ ระดับรัฐมนตรีด้านสิ่งแวดล้อมอาเซียน ครั้งที่ 10 ที่จัดในกรุงเทพมหานคร เมื่อปี ค.ศ. 2007 โดยภาคีสมาชิกอาเซียนต่างเห็นพ้องกันว่า การดำเนินการริเริ่มตามแผนปฏิบัติการจะมุ่งเน้นในกิจกรรมต่างๆในระดับภูมิภาค ดังต่อไปนี้

- (1) *การส่งเสริมโรงเรียนที่ยั่งยืน* เช่น โครงการสนับสนุนโรงเรียนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ดำเนินการครอบคลุมทั่วอาเซียน รวมไปถึงจัดตั้งเครือข่ายโรงเรียนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศอย่างยั่งยืนขึ้น
- (2) *การดำเนินการส่งเสริมการศึกษาอาเซียน ผ่านหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับกลุ่มเป้าหมายสำคัญ* (เช่น เจ้าหน้าที่รัฐบาล สมาชิกรัฐสภา และบุคลากรที่ได้รับการคัดเลือก ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อสารมวลชน เยาวชน เป็นต้น)
- (3) *การส่งเสริมและจัดการฐานข้อมูลการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมอาเซียน (ASEAN Environmental Education Inventory Database: AEEID)* เพื่อใช้เป็นแพลตฟอร์มกลางสำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูล การเผยแพร่และเรียนรู้ข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในอาเซียน
- (4) *การพัฒนาเยาวชนอาเซียนเป็นเครือข่ายสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน*

(5) การจัดงานเทศกาลภาพยนตร์ เพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

นอกจากนี้ ในการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านสิ่งแวดล้อมอาเซียน (ASEAN Senior Officials on Environment: ASOEN) ครั้งที่ 19 ภาคีสมาชิกได้ร่วมจัดตั้งคณะทำงานอาเซียนเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน (ASEAN Working Group on Environmental Education) เพื่อดูแล และประสานงานการดำเนินงานของแผนปฏิบัติการ AEEAP 2008-2012 โดยมีรัฐมนตรีสุชาลามเป็นประธานคณะทำงาน

4) การส่งเสริมเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Sound Technology: EST)

อาเซียนส่งเสริมและผลักดันการใช้เทคโนโลยีการผลิตและบริการที่ยั่งยืน โดยพัฒนาให้เกิดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อเสริมสร้างความตระหนักให้แก่ผู้ผลิตและผู้บริโภค และนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ อาเซียนได้จัดตั้งเครือข่ายอาเซียนเกี่ยวกับเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อม (ASEAN Network Environment Sound Technology: ASEAN-NEST) เพื่อใช้เป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และข้อมูลเทคโนโลยีเพื่อสิ่งแวดล้อม

5) การส่งเสริมมาตรฐานคุณภาพชีวิตในเมืองต่างๆ ของอาเซียน และเขตเมือง

ด้วยแนวโน้มของการขยายความเป็นเมืองในภูมิภาคอาเซียน อาเซียนจึงได้ริเริ่มแนวคิดเกี่ยวกับเมืองยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (ASEAN Initiative on Environmentally Sustainable Cities: AIESC) ในปี ค.ศ. 2005 ซึ่งมุ่งเน้นจัดการกับความท้าทายด้านสิ่งแวดล้อมในเขตเมือง เช่น มลพิษทางอากาศเนื่องจากยานพาหนะ การจัดการขยะมูลฝอย และมลพิษทางน้ำ รวมไปถึงการเข้าถึงน้ำสะอาด ซึ่งในปัจจุบันมีเมืองมากกว่า 25 แห่งในอาเซียน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการดังกล่าวนี้

ทั้งนี้ ตัวชี้วัดสำคัญสำหรับการตรวจสอบอากาศบริสุทธิ์ น้ำสะอาด และพื้นที่น่ายู่ ได้รับการพัฒนาในปี ค.ศ. 2005 และได้รับการรับรองโดยรัฐมนตรีสิ่งแวดล้อมอาเซียน ในปี ค.ศ. 2006 โดย AMS เห็นพ้องกันว่า ตัวชี้วัดสำคัญนี้ จะถูกใช้เป็นแนวทางสำหรับพัฒนาเมืองให้บรรลุไปสู่ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตัวชี้วัดด้านการกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ภายใต้เครือข่าย AIESC ซึ่งได้รับการสนับสนุนให้ใช้เป็นตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพหลัก (KPI) เพื่อประเมินสถานภาพปัจจุบันด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อกระตุ้น จัดทำมาตรฐาน และสร้างความตระหนักในการเป็นแบบอย่างของความพยายามในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

อาเซียนได้ริเริ่มโครงการรางวัลเมืองยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมอาเซียน (Environmentally Sustainability City: ESC) ซึ่งได้จัดการประกาศรางวัลครั้งแรก ณ กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม ค.ศ. 2008 โดยจัดขึ้นในโอกาสเดียวกับการประชุมอย่างไม่เป็นทางการระดับรัฐมนตรีด้านสิ่งแวดล้อมอาเซียน (Informal ASEAN Ministerial Meeting on the Environment: IAMME) ครั้งที่ 11 ซึ่งได้ประกาศ 10 เมืองที่ได้รับรางวัลในการเป็นแบบอย่างของการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ รางวัล ESC มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเมืองที่มีความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม โดยตระหนักถึงความพยายามในการเป็นแบบอย่างและการเผยแพร่แนวทางการปฏิบัติในท้องถิ่น เพื่ออนุรักษ์ให้เป็นเมืองสะอาด น่าอยู่ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

6) การประสานนโยบายสิ่งแวดล้อมและระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อม

เพื่อส่งเสริมการบูรณาการประสานนโยบายสิ่งแวดล้อมและระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงความสอดคล้องของนโยบายสิ่งแวดล้อมและระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติของรัฐสมาชิกและการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ เพื่อพัฒนาให้เกิดความสมดุลใน 3 เสาหลัก ระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ อาเซียนได้สำรวจและจัดทำฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมอาเซียน ซึ่งเผยแพร่ในรูปของแถลงการณ์รายงานด้านสิ่งแวดล้อม (State of the Environment Report: SoER) ขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยฉบับแรกเผยแพร่ในปี ค.ศ.1997 จากนั้น SoER ฉบับที่สอง จัดทำในปี ค.ศ. 2000 และได้เผยแพร่ในปี ค.ศ.2001 นอกจากนี้ ในปี ค.ศ.2002 อาเซียนยังเผยแพร่รายงานอาเซียนในการประชุมสุดยอดโลกว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (World Summit on Sustainable Development: WSSD) เพื่อรายงานความก้าวหน้าของอาเซียนในการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการกำหนดการ 21 (Agenda 21) หลังจากนั้น SoER ฉบับที่สามเผยแพร่โดยรัฐมนตรีสิ่งแวดล้อมอาเซียน ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.2006 และ SoER ฉบับที่ 4 เผยแพร่ในเดือนตุลาคม ค.ศ.2009 ในการประชุมระดับรัฐมนตรีอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อม (ASEAN Ministerial Meeting on the Environment: AMME) ครั้งที่ 11

7) การส่งเสริมการใช้ทรัพยากรชายฝั่งและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน

เพื่อรักษาสัดส่วนน้ำทะเลในภูมิภาค อาเซียนจึงได้พัฒนาเกณฑ์มาตรฐาน 3 ประเภท ได้แก่ เกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำทะเลอาเซียน เกณฑ์มาตรฐานการคุ้มครองทะเลอาเซียน และเกณฑ์มาตรฐานมรดกทางทะเลอาเซียน โดยเกณฑ์คุณภาพน้ำทะเลอาเซียน ตั้งบนตัวแปรพื้นฐานเริ่มต้นจำนวน 17 ตัวแปร เพื่อใช้พิจารณาความปลอดภัยของมนุษย์และการอนุรักษ์สัตว์ทะเลเป็นสำคัญ ในขณะที่ เกณฑ์มาตรฐาน

การคุ้มครองทะเลอาเซียน และเกณฑ์มาตรฐานมรดกทางทะเลอาเซียน มีเกณฑ์สำหรับการกำหนดและการจัดการในพื้นที่คุ้มครองทั้งที่มีอยู่เดิม และพื้นที่คุ้มครองที่ถูกกำหนดขึ้นใหม่

นอกจากนี้ อาเซียนยังได้ร่วมกันจัดทำและเผยแพร่ เอกสารเกณฑ์ คุณภาพน้ำทะเล ซึ่งประกอบด้วย แนวทางการจัดการและคู่มือการ ตรวจสอบที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้เป็นเอกสารอ้างอิงสำหรับประเทศ สมาชิกอาเซียนในการประสานนโยบายการจัดการคุณภาพน้ำทะเล และวิธีการตรวจสอบ ทั้งภายในและระหว่างประเทศ

ทั้งนี้ ในการประชุมระดับรัฐมนตรีด้านสิ่งแวดล้อมอาเซียน (AMME) ครั้งที่ 11 ได้เริ่มนำกลไกในการยกระดับการเฝ้าระวังการลักลอบปล่อย กากน้ำมันในทะเลจากเรือบรรทุกน้ำมัน เพื่อสร้างความมั่นใจในการ ร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิก เพื่อควบคุมกิจกรรมการเดินเรือบรรทุก น้ำมันในอาเซียน และส่งเสริมการกำจัดกากน้ำมันอย่างเหมาะสม

8) การส่งเสริมการจัดการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

จากความมุ่งมั่นของอาเซียนในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรที่มีความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน เป็นผลให้เกิด ความริเริ่มในการจัดตั้งศูนย์ความหลากหลายทางชีวภาพอาเซียน (ASEAN Center for Biodiversity: ACB) ขึ้นในช่วงปลายปี ค.ศ.2005

ซึ่งทำหน้าที่หลักในการส่งเสริมการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนผ่านเครือข่ายความร่วมมือ ในการจัดการฝึกอบรม การวิจัย และการจัดการฐานข้อมูล ทั้งนี้ ความตกลงในการจัดตั้ง (Establishment Agreement: EA) ACB ดังกล่าว เริ่มมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม ค.ศ.2009 ภายหลังจากให้สัตยาบันของเมียนมาร์ ซึ่งนับเป็นภาคีสมาชิกลำดับที่ 6 ที่ให้สัตยาบันในความตกลงดังกล่าวนี้ นับจากฟิลิปปินส์ (ให้สัตยาบัน ในวันที่ 6 กันยายน ค.ศ.2006) เวียดนาม (ให้สัตยาบัน ในวันที่ 29 พฤศจิกายน 2006) บรูไนดารุสซาลาม (ให้สัตยาบัน ในวันที่ 19 พฤษภาคม ค.ศ.2008) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ให้สัตยาบัน ในวันที่ 2 ตุลาคม ค.ศ.2008) ลิงคโปร์ (ให้สัตยาบัน ในวันที่ 28 ตุลาคม 2008) และเมียนมาร์ ตามลำดับ นอกจากนี้ รัฐบาลฟิลิปปินส์ได้ให้สัตยาบันความตกลงในการเป็นประเทศเจ้าภาพเมื่อวันที่ 14 กันยายน ค.ศ.2009

นอกจากนี้ อาเซียนได้ริเริ่มโครงการอุทยานมรดกอาเซียน (ASEAN Heritage Parks: AHP) โดยต้องการปกป้องให้ภาคีสมาชิกแต่ละประเทศ พิจารณากำหนดพื้นที่อุทยานแห่งชาติของตน ให้เป็นอุทยานมรดกอาเซียน (AHP) ซึ่งในปัจจุบันมีอุทยานทั้งสิ้น 28 แห่ง ที่ได้รับการรับรองให้เป็น AHP รวมถึงอุทยานแห่งชาติทางทะเลอีก 2 แห่ง ในประเทศไทยที่กำลังอยู่ในกระบวนการพิจารณาให้เป็น AHP ทั้งนี้ วัตถุประสงค์หลักของ AHP ได้แก่

- (1) เพื่อเสริมสร้างความตระหนัก ความภาคภูมิใจ ความชื่นชม และความเพลิดเพลิน ในการอนุรักษ์มรดกทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ของอาเซียนผ่านการสร้างสรรค์และส่งเสริมจากเครือข่ายระดับภูมิภาค
- (2) เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนในการอนุรักษ์มรดกทางธรรมชาติ

9) การส่งเสริมความยั่งยืนของทรัพยากรน้ำจืด

เพื่อเพิ่มความตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรน้ำจืด อาเซียนได้ริเริ่มดำเนินการความร่วมมือในการจัดการแบบบูรณาการทรัพยากรน้ำด้วยสารสนเทศของคณะทำงานอาเซียนว่าด้วยการจัดการทรัพยากรน้ำจืด (ASEAN Working Group on Water Resources Management: AWGWRM) ในปี ค.ศ.2002 ตามด้วยการรับรองแผนยุทธศาสตร์ระยะยาวอาเซียนว่าด้วยการจัดการทรัพยากรน้ำจืด ในปี ค.ศ.2003 นอกจากนี้ อาเซียนยังได้นำแผนยุทธศาสตร์ของอาเซียนว่าด้วยการดำเนินการในการจัดการทรัพยากรน้ำจืด ในปี ค.ศ.2005) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรอุปสงค์และอุปทาน คุณภาพและสุขอนามัยน้ำจืด เหตุรุนแรง และการกักกั้นดูแล และการเสริมสร้างขีดความสามารถ โดยในปัจจุบัน 4 ข้อเสนอโครงการที่ได้มีการดำเนินการแล้ว ได้แก่

- (1) การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการตามแนวทาง รวมถึงแผนปฏิบัติการและกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ

ทรัพยากรน้ำจัดอย่างบูรณาการ (Integrated Water Resources Management: IWRM) จัดขึ้นในมาเลเซีย เมื่อวันที่ 16-18 มีนาคม ค.ศ.2009

- (2) การประชุมเพื่อการเรียนรู้การจัดการอุปสงค์น้ำจัดในเมือง จัดขึ้นในสิงคโปร์ เมื่อวันที่ 22-25 มิถุนายน ค.ศ.2009
- (3) การประชุมประเด็นความเสี่ยงและผลกระทบจากเหตุการณ์อุทกภัยรุนแรงในอาเซียน จัดขึ้นในอินโดนีเซีย เมื่อวันที่ 9-10 มิถุนายน ค.ศ.2010
- (4) การประชุมประเด็นความเสี่ยงและผลกระทบจากเหตุการณ์ภัยแล้งรุนแรงในอาเซียน จัดขึ้นในไทย เมื่อวันที่ 22-23 กันยายน ค.ศ.2010

และอีกหนึ่งโครงการที่กำลังรอการดำเนินงานอยู่ เนื่องจากการอยู่ในช่วงของระดมทุน ได้แก่ การประชุมเพื่อการเรียนรู้การจัดการอุปสงค์ทรัพยากรน้ำจัดเพื่อการชลประทาน

10) การตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการจัดการต่อผลกระทบ

จากความตระหนักที่ว่า ภูมิภาคอาเซียนมีความเสี่ยงอย่างมากจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ดังนั้น อาเซียนจึงมีมติให้เพิ่มความร่วมมือในการรับมือกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความริเริ่มว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพ

ภูมิภาคแห่งอาเซียน (ASEAN Climate Change Initiative: ACCI) โดย ACCI เป็นแพลตฟอร์มให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและการประสานงานระดับภูมิภาคในการจัดการปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเพื่อดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมในการสนองตอบต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยขอบเขตความร่วมมือของ ACCI จะรวมถึง (1) การกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ (2) การใช้ข้อมูลร่วมกัน (3) การเสริมสร้างศักยภาพ และ (4) การถ่ายทอดเทคโนโลยี

นอกจากนี้ ในการประชุมระดับรัฐมนตรีอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อม ครั้งที่ 11 ได้รับรองข้อกำหนดและขอบเขต (TOR) ของ ACCI และรับรองการจัดตั้งคณะทำงานว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอาเซียน (ASEAN Working Group on Climate Change: AWGCC) เพื่อดำเนินการตาม ACCI

ทั้งนี้ แลกเปลี่ยนผู้นำอาเซียนว่าด้วยการตอบสนองการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 16 นับเป็นการแสดงเจตนารมณ์และท่าทีร่วมกันของภาคีสมาชิกอาเซียนต่อปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศสำหรับการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศครั้งที่ 16 (COP16/CMP6) ที่ประเทศเม็กซิโก โดยอาเซียนได้เน้นย้ำจุดยืนเดิม

ของอาเซียนในการเจรจาในกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ (UNFCCC)

11) การส่งเสริมการบริหารจัดการป่าไม้ที่ยั่งยืน (SFM)

โดยส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในภูมิภาคอาเซียนอย่างยั่งยืนและขจัดกิจกรรมที่ไม่ยั่งยืน รวมถึงการดำเนินการปราบปรามการลักลอบตัดไม้ที่ผิดกฎหมายและการค้าที่เกี่ยวข้องอื่นๆ โดยการเสริมสร้างขีดความสามารถ การถ่ายโอนเทคโนโลยีและส่งเสริมการตระหนักรู้และส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายและธรรมาภิบาล

บรรณานุกรม

- "ข้อมูลรายได้ต่อหัว, สัดส่วนอายุ, โครงสร้างประชากรใน AEC" (2555), มีนาคม 2555, สืบค้นจาก <http://www.thai-aec.com/37#ixzz2MHTHoiCw>
- "จุดแข็ง-จุดอ่อน-เบื้องต้น ของประเทศต่างๆใน AEC ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน" (2555). พฤษภาคม 2555, สืบค้นจาก <http://www.thai-aec.com/140#ixzz2MHQDgUbu>
- "ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) : โอกาสและผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมไทย บทวิเคราะห์โอกาสและผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมไทย จากการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)". (2555). สืบค้นจาก http://www.med.cmu.ac.th/library/asean-web/asean-pillars/Thai_Industry_and_AEC.pdf
- ASEAN Science and Technology Network, retrieved from <http://www.astnet.org>
- ASEAN Secretariat (2009), *ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint*, Jakarta: ASEAN Secretariat, June 2009

ASEAN Secretariat (2010), "An Overview on ASEAN Environmental Cooperation", Our life, our future environment, retrieved on September 21, 2012, from <http://environment.asean.org/index.php?page=overview>

International Institute for Management Development (IMD), "WORLD COMPETITIVENESS ONLINE 2008-2012", retrieved from <https://www.worldcompetitiveness.com/OnLine/App/Index.htm>

KSMECare (2555), "การปรับโครงสร้างภาคการผลิตเพื่อรับ AEC", สืบค้นจาก <http://www.smi.or.th/index.php/sample-sites-10/sample-sites-10/146-sss>

MAC Education (2012), "Number of Population in ASEAN Countries, 2011", retrieved from <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=434574099929334&set=a.354577477928997.89730.352355024817909&type=1&theater>

MAC Education (2555), "GDP per capital เป็นจุดอ่อนในการจัดตั้ง AEC จริงหรือ?", Asean by MAC, MAC Education, สิงหาคม 2555, สืบค้นจาก <http://www.thai-aec.com/383#ixzz2MHRj9sE0>

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), (2012), *Innovation in Southeast Asia*, preliminary version, @ OECD 2012

World DataBank, World Development Indicators (WDI) & Global Development Finance (GDF), The World Bank, Retrieved from <http://databank.worldbank.org/data/home.aspx>

World Intellectual Property Organization (WIPO), (2011), *World Intellectual Property Indicators 2011*, WIPO Economics & Statistics Series, WIPO Statistics Database, December 2011

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (2551). "ASEAN Economic Community ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน", กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, กระทรวงพาณิชย์, พฤษภาคม 2551

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (2555). "เจาะลึก AEC: ไทยจะได้
อะไรจากการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน",
สิงหาคม 2555, สืบค้นจาก [http://www.thai-
aec.com/386#ixzz2MHQqZBNU](http://www.thai-aec.com/386#ixzz2MHQqZBNU)

กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ (2554), *คู่มือ การค้าและการ
ลงทุน ราชอาณาจักรกัมพูชา*, ตุลาคม 2554, สำนักข่าว
พาณิชย์ กรมส่งเสริมการส่งออก, กรุงเทพฯ

กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ (2554), *คู่มือ การค้าและการ
ลงทุน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว*, ตุลาคม
2554, สำนักข่าวพาณิชย์ กรมส่งเสริมการส่งออก,
กรุงเทพฯ

กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ (2554), *คู่มือ การค้าและการ
ลงทุน สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม*, ตุลาคม 2554,
สำนักข่าวพาณิชย์ กรมส่งเสริมการส่งออก, กรุงเทพฯ

กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ (2555), *คู่มือ การค้าและการ
ลงทุน สาธารณรัฐฟิลิปปินส์*, มกราคม 2555, สำนักข่าว
พาณิชย์ กรมส่งเสริมการส่งออก, กรุงเทพฯ

กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ (2555), *คู่มือ การค้าและการลงทุน สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์*, มกราคม 2555, สำนักข่าวพาณิชย์ กรมส่งเสริมการส่งออก, กรุงเทพฯ

กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ (2555), *คู่มือ การค้าและการลงทุน สาธารณรัฐอินโดนีเซีย*, มกราคม 2555, สำนักข่าวพาณิชย์ กรมส่งเสริมการส่งออก, กรุงเทพฯ

กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ (2555), *คู่มือ การค้าและการลงทุน สหพันธรัฐมาเลเซีย*, มกราคม 2555, สำนักข่าวพาณิชย์ กรมส่งเสริมการส่งออก, กรุงเทพฯ

กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ (2555), *คู่มือ การค้าและการลงทุน สาธารณรัฐสิงคโปร์*, มกราคม 2555, สำนักข่าวพาณิชย์ กรมส่งเสริมการส่งออก, กรุงเทพฯ

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (2555) "โครงการเตรียมความพร้อมและสร้างเครือข่ายความร่วมมือภาคอุตสาหกรรมการผลิตเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)", กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, กระทรวงอุตสาหกรรม, มีนาคม 2555

กรมอาเซียน (2555), *(ร่าง) แผนงานแห่งชาติสำหรับการก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558*, สถานะ ณ วันที่ 8 ก.พ. 2555, กลุ่มงานนโยบาย กรมอาเซียน, 8

กุมภาพันธ์ 2555, สืบค้นเมื่อ 21 กันยายน 2555, จาก
<http://www.immigration.go.th/asean/docs/ASCC.pdf>

กรุงเทพธุรกิจออนไลน์ (2555). "ทุนไทยในอาเซียน แคร่รัฐอย่าขวางก็รุ่งแล้ว" สืบค้นจาก
<http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/politics/opinion/editorial/20121127/479738/ทุนไทยในอาเซียน-แคร่รัฐอย่าขวางก็รุ่งแล้ว.html>

การดี เสียวไฟโรจน์ (2555). "ค่าแรง, ประสิทธิภาพ, ประสิทธิผลการ
ทำงานของประชาคมอาเซียน", Thammasat Business
School, พฤษภาคม 2555, สืบค้นจาก
<http://www.thai-aec.com/129#ixzz2MHSpGyGX>

กิริติ ทวีทรัพย์ (2555). "การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของประเทศ
สมาชิกอาเซียน", สิงหาคม 2555, สืบค้นจาก
<http://www.thai-aec.com/520#ixzz2MHXAroHe>

ข่าวสดรายวัน (2555). "ยกขึ้นขานา-ชาวไร่เป็นอุตสาหกรรม-บริการ
เวิลด์แบงก์จีรื้อโครงสร้างแรงงาน", ข่าวสดรายวัน, 18
ธันวาคม 2555, ปีที่ 22, ฉบับที่ 8055

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (2554), "Trade and Investment Guidebook, LAO PDR", กรกฎาคม 2554, สืบค้นจาก <http://www.exim.go.th/th/clmv/clmv.aspx>

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (2554), "Trade and Investment Guidebook, Cambodia", กรกฎาคม 2554, สืบค้นจาก <http://www.exim.go.th/th/clmv/clmv.aspx>

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (2554), "Trade and Investment Guidebook Vietnam", กรกฎาคม 2554, สืบค้นจาก <http://www.exim.go.th/th/clmv/clmv.aspx>

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (2554), "Trade and Investment Guidebook Myanmar", กรกฎาคม 2554, สืบค้นจาก <http://www.exim.go.th/th/clmv/clmv.aspx>

ธนาคารโลก (ธ.ค. 2555), "World Development Indicators (WDI database) 2012", สืบค้นจาก <http://data.worldbank.org/data-catalog/world-development-indicators/wdi-2012>

โพสท์ทูเดย์ (2555). "ความสามารถในการแข่งขันของไทยในเวที
ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)" โพสท์ทูเดย์,
กรกฎาคม 2555, สืบค้นจาก [http://www.thai-
aec.com/318#ixzz2MHSQcqb](http://www.thai-aec.com/318#ixzz2MHSQcqb)

วันวลิต ธารไทรทอง."อาเซียน เก่งจริง แต่น่าจะเก่งได้อีก", สถาบัน
ระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (ITD), สืบค้น
จาก [http://www.siamintelligence.com/the-
prosperous-of-asean-on-the-challenges/](http://www.siamintelligence.com/the-prosperous-of-asean-on-the-challenges/)

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวง
พาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร, "ข้อมูล
การค้าไทย", สืบค้นจาก
<http://www2.ops3.moc.go.th/>

ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์ (SCB EIC; 2554).
"เส้นทางสู่ AEC...SMEs รุกรับอย่างไร?", SCB
Economic Intelligence Center, ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจ
และธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน),
พฤศจิกายน 2555

ศูนย์ศึกษาการค้าระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
(2554), "บทวิเคราะห์ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนผ่านไป
1 ปี สถานะไทยในตลาดอาเซียนเป็นอย่างไร",
ศูนย์ศึกษาการค้าระหว่างประเทศ, มหาวิทยาลัย
หอการค้าไทย, มิถุนายน 2554

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
(2555). "ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน :โอกาส
ของผู้ประกอบการวัฒนธรรมไทย", สำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,
สิงหาคม 2555

สำนักเลขาธิการอาเซียน (ปรับปรุงล่าสุด 14 ม.ค. 2556), "Foreign
Direct Investment Statistics" สืบค้นจาก
[http://www.asean.org/news/item/foreign-direct-
investment-statistics](http://www.asean.org/news/item/foreign-direct-investment-statistics)

สำนักอาเซียน (2551). "ประเทศสมาชิกอาเซียน", กรมเจรจาการค้า
ระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, มีนาคม 2551,
สืบค้นจาก
<http://www.asean-thailand.org/h11.htm>

ภาคผนวก 1

ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจรายประเทศ

1. เนการาบรูไนดารุสซาลาม (Negara Brunei Darussalam)

ระบบเศรษฐกิจของบรูไนเป็นแบบตลาดเสรี ภายใต้การดูแลของรัฐ รายได้หลักของประเทศมาจากน้ำมัน ร้อยละ 48 และก๊าซธรรมชาติ ร้อยละ 43 นับเป็นประเทศผู้ผลิตน้ำมันรายใหญ่อันดับ 4 ในเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ รองจากอินโดนีเซีย เวียดนาม และมาเลเซีย คือ ประมาณ 2 แสนบาร์เรลต่อวัน และผลิตก๊าซธรรมชาติได้มากเป็นอันดับ 4 ของโลก คือประมาณ 1.2 ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน อย่างไรก็ตาม บรูไนฯ พยายามเปลี่ยนแปลงจากโครงสร้างเศรษฐกิจที่พึ่งพาน้ำมันเป็นหลักไปสู่โครงสร้างเศรษฐกิจที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น โดยรัฐบาลได้ส่งเสริมให้ภาครัฐกิจและอุตสาหกรรมมีบทบาทมากขึ้น มีมาตรการเปิดเสรีด้านการค้าและสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการลงทุนจากต่างประเทศ

1.1 เครื่องมือชี้วัดทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

- ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ ในปี 2554 บรูไนฯ มี GDP มูลค่า 16.36 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปี 2553 ร้อยละ 2.2 โดยคิดเป็นรายได้ต่อประชากรสูงถึง 40,301.22 เหรียญสหรัฐฯ ต่อคน
- โครงสร้างการผลิตที่สำคัญ ในปี 2554 โครงสร้างการผลิตของบรูไน

ประกอบด้วย ภาคอุตสาหกรรมร้อยละ 71.67 ของ GDP โดยเฉพาะอย่างยิ่ง น้ำมันปิโตรเลียมและแก๊สธรรมชาติ ซึ่งมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 40 ของ GDP และมีสัดส่วนร้อยละ 88 ของภาคการส่งออกทั้งหมดของประเทศ ในขณะที่ สัดส่วนภาคเกษตรกรรม ร้อยละ 0.64 และภาคบริการ ร้อยละ 27.69 ของ GDP

- อัตราเงินเฟ้อ ในปี 2554 บรูไนมีอัตราเงินเฟ้อร้อยละ 2.02 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.36 ในปี 2553
- อัตราการว่างงาน ในปี 2553 บรูไนมีอัตราการว่างงานร้อยละ 2.7 ไม่เปลี่ยนแปลงจากปี 2543 (IMF) อย่างไรก็ตาม จำนวนผู้ว่างงานที่มีการศึกษามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ จำนวนแรงงานต่างชาติในบรูไนมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 40 ของจำนวนแรงงานทั้งหมดภายในประเทศ
- การค้าระหว่างประเทศ เนื่องจากสินค้าส่งออกหลักของบรูไน คือน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ (ส่งออกถึงร้อยละ 88 ของการส่งออกทั้งหมด) ทำให้บรูไนมีดุลการค้าเกินดุลมาโดยตลอด สินค้าส่วนใหญ่ส่งออกไปยังญี่ปุ่นเป็นหลัก ในขณะที่สินค้านำเข้าส่วนใหญ่มาจากสิงคโปร์ และมาเลเซีย โดยเป็นสินค้าประเภทเครื่องจักรอุตสาหกรรม รถยนต์ เครื่องมือ เครื่องใช้ไฟฟ้าต่างๆ และสินค้าเกษตร เช่น ข้าวและผลไม้
- สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ น้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติ ปิโตรเลียมกลั่น และเสื้อผ้า

- ตลาดส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย เกาหลีใต้ สหรัฐอเมริกา และออสเตรเลีย
- สินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ เครื่องจักรอุตสาหกรรม รถยนต์ อาหาร และเคมีภัณฑ์
- แหล่งสินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร ไทย และเกาหลีใต้

1.2 การประเมินศักยภาพทางเศรษฐกิจเบื้องต้น

บรูไนมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจใกล้ชิดกับประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ โดยบรูไนเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญกับความมั่นคงทางอาหารอย่างมาก ส่วนหนึ่งเนื่องจากการเป็นประเทศผู้ผลิตและส่งออกน้ำมันรายใหญ่ในภูมิภาคอาเซียน อีกทั้งบรูไนมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีมากเป็นอันดับ 2 ของภูมิภาครองจากสิงคโปร์ และมีเสถียรภาพทางการเมืองที่มั่นคง อย่างไรก็ตาม บรูไนมีจำนวนประชากรเพียงประมาณสี่แสนคนเท่านั้น จึงประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงาน (ตารางภาคผนวกที่ 1-1)

ตารางภาคผนวกที่ 1-1 จุดแข็ง จุดอ่อนทางเศรษฐกิจ

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<ul style="list-style-type: none"> • รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีอยู่ในอันดับ 2 ของอาเซียน และอันดับ 26 ของโลก 	<ul style="list-style-type: none"> • ตลาดขนาดเล็ก ประชากรประมาณ 4 แสนคน • ขาดแคลนแรงงาน

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<ul style="list-style-type: none"> • การเมืองค่อนข้างมั่นคง • เป็นผู้ส่งออกน้ำมัน และมีปริมาณสำรองน้ำมันอันดับ 4 ของอาเซียน 	

ที่มา : จุดแข็ง-จุดอ่อน-เบื้องต้น ของประเทศต่างๆใน AEC ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน" (2555). พฤษภาคม 2555, สืบค้นจาก <http://www.thai-aec.com/140#ixzz2MHQDgUbu>

2. กัมพูชา

เศรษฐกิจของกัมพูชา ในปี 2554 ถือเป็นช่วงฟื้นตัว การส่งออกดีขึ้น เมื่อเทียบกับระยะเดียวกับของปีก่อน แม้ว่าจะประสบปัญหาน้ำท่วมแต่ความเสียหายจำกัดอยู่ในเฉพาะพืชเกษตร การลงทุนจากต่างประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากนักลงทุนต่างเห็นว่างัมพูชามีเสถียรภาพทางการเมืองเต็มที่และเศรษฐกิจพัฒนาด้วยดี ประกอบกับกัมพูชาอุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ อุตสาหกรรมมีโอกาสดิบโตอีกมาก มีค่าจ้างแรงงานต่ำ และมีนโยบายใหม่ที่จะสนับสนุนนักลงทุนต่างชาติ

2.1 เครื่องชี้วัดทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

- ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ ในปี 2554 กัมพูชามี GDP มูลค่า 12.83 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ขยายตัวจากปี 2553 ร้อยละ 5.82 โดยคิดเป็นรายได้ต่อประชากร 896.85 เหรียญสหรัฐฯต่อคน

เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากที่เมื่อปี 2544 มีรายได้ต่อหัวเพียง 314.52 เหรียญสหรัฐต่อคน

- โครงสร้างการผลิตที่สำคัญ ในปี 2554 โครงสร้างการผลิตของ กัมพูชา ประกอบด้วย ภาคเกษตรกรรม ร้อยละ 36.68 ภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ 23.5 และภาคบริการ ร้อยละ 39.81 ของ GDP
- อัตราเงินเฟ้อ ในปี 2554 กัมพูชามีอัตราเงินเฟ้อ ร้อยละ 5.48 เพิ่มขึ้นจากอัตราร้อยละ 3.99 ในปี 2553 โดยเป็นการเพิ่มของราคาน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าขนส่งสินค้าและคน สินค้าหมวดอาหาร สินค้าหมวดเครื่องนุ่งห่มของใช้ในครัวเรือน และการศึกษา
- อัตราการว่างงาน อัตราการว่างงานของกัมพูชาไม่สามารถระบุได้ชัดเจน เนื่องจากประชากรมากกว่าร้อยละ 70 มีอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งไม่ได้ทำงานตลอดทั้งปี หากแต่เป็นการทำงานเฉพาะช่วงระยะที่มีการเพาะปลูกซึ่งอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก และมีการประกอบอาชีพอื่นๆเสริม เช่น การรับจ้าง การค้าขาย การทอผ้า และการหาของป่าในเวลาที่ยังว่างจากการเพาะปลูก
- การค้าระหว่างประเทศ สหรัฐฯ เป็นประเทศที่กัมพูชาส่งออกมากที่สุดโดยมีมูลค่าการส่งออกมากกว่า 2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ส่วนเวียดนามเป็นประเทศที่กัมพูชานำเข้ามากที่สุด สามารถแข่งขันซึ่งเคยเป็นประเทศที่กัมพูชานำเข้ามากที่สุด ขณะที่ไทยเป็นคู่ค้าสำคัญอันดับ 3 ด้วยมูลค่าการค้ารวม 2.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ
- สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ สินค้าเกษตรกรรม เช่น ยางพารา ข้าว

- ผลิตภัณฑ์ปลา ข้าวโพด ถั่วเหลือง ไบยาสูบและ ผลิตภัณฑ์ไม้ และ
สินค้าอุตสาหกรรม เช่น เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม รองเท้า และสิ่งทอ
- ตลาดส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ สหรัฐฯ กลุ่มสหภาพยุโรป ญี่ปุ่น
ฮ่องกง แคนาดา และสิงคโปร์
 - สินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์น้ำมันเชื้อเพลิงสำเร็จรูป
อาหารและเครื่องดื่ม ผ้าผืน รถจักรยานยนต์และส่งประกอบ
รถยนต์ และอุปกรณ์และส่วนประกอบ
 - แหล่งสินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ เวียดนาม จีน ไทย (เป็นอันดับ 3)
ฮ่องกง ไต้หวัน และเกาหลีใต้

2.2 การประเมินศักยภาพทางเศรษฐกิจเบื้องต้น

กัมพูชาเป็นประเทศที่มีค่าจ้างแรงงานต่ำที่สุดในอาเซียน (1.6 เหรียญ
สหรัฐฯต่อวัน) จุดแข็งของกัมพูชานอกจากประเด็นค่าแรงงานที่ต่ำแล้ว
ประเทศนี้ ยังอุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายและอุดม
สมบูรณ์ ไม่ว่าจะเป็นแร่ธาตุ หรือป่าไม้ ส่วนเรื่องที่ต้องพัฒนาปรับปรุง
ต่อไปคือ เรื่องระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานที่ยังให้บริการได้ไม่ทั่วถึงและ
มีต้นทุนค่อนข้างสูง และการขาดแรงงานที่มีทักษะ อย่างไรก็ตาม ใน
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างไทยและกัมพูชานั้น เป็นปัจจัยสำคัญอย่าง
หนึ่งที่สามารถเป็นได้ทั้งการสนับสนุนและบั่นทอนโอกาสในการร่วมมือ
ขยายการค้า หรือการลงทุนต่างๆ (ตารางภาคผนวกที่ 1-2)

ตารางภาคผนวกที่ 1-2 จุดแข็ง จุดอ่อนทางเศรษฐกิจ

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<ul style="list-style-type: none"> • มีทรัพยากรธรรมชาติหลากหลาย และอุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะน้ำ ป่า ไม้ และแร่ชนิดต่างๆ • ค่าจ้างแรงงานต่ำสุดในอาเซียน (1.6 เหรียญสหรัฐฯต่อวัน) 	<ul style="list-style-type: none"> • ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร • ต้นทุนสาธารณูปโภค (น้ำ ไฟฟ้า และการสื่อสาร) ค่อนข้างสูง • ขาดแคลนแรงงานมีทักษะ

ที่มา : จุดแข็ง-จุดอ่อน-เบื้องต้น ของประเทศต่างๆใน AEC ประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน" (2555). พฤษภาคม 2555, สืบค้นจาก <http://www.thai-aec.com/140#ixzz2MHQDgUbu>

3. อินโดนีเซีย (Indonesia)

อินโดนีเซียมีการเจริญเติบโตต่อเนื่องสม่ำเสมอ ขณะเดียวกันอัตราเงินเฟ้อก็เพิ่มสูงขึ้นในอัตราที่ใกล้เคียงกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ รวมถึงอัตราการว่างงานที่คงที่อยู่ในช่วงระดับร้อยละ 6-8 ดังนั้น แม้ GDP ของอินโดนีเซียจะมีอัตราการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง แต่จะถูกเบียดบังโดยอัตราเงินเฟ้อ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่อินโดนีเซียจะต้องหามาตรการเพื่อลดอัตราเงินเฟ้อ ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริโภคมีกำลังซื้อที่สูงขึ้น และย่อมส่งผลดีต่อภาพรวมของเศรษฐกิจในประเทศ อีกทั้งจะสร้างบรรยากาศที่ดีต่อการค้าและการลงทุน

3.1 เครื่องชี้วัดทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

- ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ในปี 2554 อินโดนีเซียมี GDP มูลค่า 846.83 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ขยายตัวจากปี 2553 ร้อยละ 6.46 โดยคิดเป็นรายได้ต่อประชากร 3,494.6 เหรียญสหรัฐฯ ต่อคน
- โครงสร้างการผลิตที่สำคัญ ในปี 2554 โครงสร้างการผลิตของอินโดนีเซียประกอบด้วย ภาคเกษตรกรรมร้อยละ 14.72 ภาคอุตสาหกรรมร้อยละ 47.15 และภาคบริการร้อยละ 38.13
- อัตราเงินเฟ้อ ในปี 2554 อินโดนีเซียมีอัตราเงินเฟ้อ ร้อยละ 5.36 ลดลงจากอัตราเงินเฟ้อ ร้อยละ 5.13 ในปี 2553 และลดลงจากอัตราร้อยละ 13.11 ในปี 2549
- อัตราการว่างงาน ในปี 2553 มีอัตราการว่างงาน ร้อยละ 7.10 ลดลงอย่างต่อเนื่องจากในช่วงปี 2548-2552 ที่มีอัตราการว่างงาน ร้อยละ 11.20 10.30 9.10 8.40 และ 7.90 ตามลำดับ
- การค้าระหว่างประเทศ คู่ค้าสำคัญของอินโดนีเซียคือ อาเซียน ญี่ปุ่น สิงคโปร์ สหรัฐฯ และจีน ทั้งนี้ อินโดนีเซียเป็นผู้ส่งออกก๊าซธรรมชาติเหลว (LNG) รายใหญ่ที่สุดของโลก และเป็นผู้ผลิตน้ำมันรายใหญ่อันดับ 17 ของโลก คิดเป็นประมาณร้อยละ 2 ของการผลิตน้ำมันของโลก อย่างไรก็ตาม อินโดนีเซียยังคงต้องนำเข้าน้ำมันและผลิตภัณฑ์เชื้อเพลิงอื่นๆ เนื่องจากไม่มีความสามารถในการกลั่น รวมถึงขาดการสำรวจน้ำมันแหล่งใหม่ๆ
- สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ น้ำมันเชื้อเพลิง (คิดเป็นร้อยละ 29.6

- ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด) น้ำมันปรุงอาหาร ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ แร่ธาตุ และยางพารา
- ตลาดส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ ญี่ปุ่น จีน สหรัฐฯ สิงคโปร์ และเกาหลีใต้ ส่วนไทยเป็นแหล่งส่งออกสินค้าอันดับ 9 ของอินโดนีเซีย
 - สินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ น้ำมันและผลิตภัณฑ์เชื้อเพลิงอื่นๆ (สัดส่วนประมาณร้อยละ 20.2 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด) เครื่องจักรกล เครื่องใช้ไฟฟ้า ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ เหล็กและผลิตภัณฑ์ และยานพาหนะ
 - แหล่งนำเข้าสำคัญ ได้แก่ จีน สิงคโปร์ สหรัฐฯ ญี่ปุ่น ส่วนไทยเป็นแหล่งนำเข้าสินค้าอันดับ 7 ของอินโดนีเซีย

3.2 การประเมินศักยภาพทางเศรษฐกิจเบื้องต้น

อินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดในอาเซียน และมากเป็นอันดับ 4 ของโลก ยิ่งไปกว่านั้น อินโดนีเซียยังเป็นตลาดที่มีจำนวนผู้บริโภคชาวมุสลิมมากที่สุดในโลก นอกจากนี้ อินโดนีเซียยังมีทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมาก และมีระบบธนาคารที่แข็งแกร่ง อย่างไรก็ตาม การที่พื้นที่ส่วนใหญ่ของอินโดนีเซียเป็นหมู่เกาะ ทำให้ระบบสาธารณสุขและการคมนาคมก็ยังคงพัฒนาอีกมาก (ตารางภาคผนวกที่ 1-3)

ตารางภาคผนวกที่ 1-3 จุดแข็ง จุดอ่อนทางเศรษฐกิจ

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<ul style="list-style-type: none"> • ขนาดเศรษฐกิจใหญ่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ • ตลาดขนาดใหญ่ (ประชากรมากเป็นอันดับ 4 ของโลก และมากที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้) • มีชาวมุสลิมมากที่สุดในโลก • มีทรัพยากรธรรมชาติหลากหลายและจำนวนมาก โดยเฉพาะถ่านหิน น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ โลหะต่างๆ • ระบบธนาคารค่อนข้างแข็งแกร่ง 	<ul style="list-style-type: none"> • ที่ตั้งเป็นเกาะและกระจายตัว • สาธารณูปโภคพื้นฐานยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร โดยเฉพาะการคมนาคม และการเชื่อมโยงระหว่างประเทศ

ที่มา : จุดแข็ง-จุดอ่อน-เบื้องต้น ของประเทศต่างๆใน AEC ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน" (2555). พฤษภาคม 2555, สืบค้นจาก <http://www.thai-aec.com/140#ixzz2MHQDgUbu>

4. สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (The Lao People's Democratic Republic or Lao PDR)

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้ใช้ระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมตั้งแต่ปี 2518 และเริ่มปฏิรูประบบเศรษฐกิจเสรี เมื่อปี 2529 โดยการใช้นโยบายจินตนาการใหม่ หรือกลไกเศรษฐกิจใหม่ (New Economic

Mechanism: NEM) ซึ่งเน้นความสำคัญของระบบราคาที่เป็นไปตามกลไกตลาด และการบริหารในเชิงธุรกิจมากขึ้น อีกทั้งส่งเสริมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับต่างประเทศมากขึ้น ในปี 2554-2558 สปป.ลาว จะอยู่ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 และได้ตั้งเป้าไว้ว่าจะนำพาประเทศออกมาจากบัญชีรายชื่อประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด (Least Developed Countries : LDCs) ให้ได้ภายในปี 2563 ทั้งนี้ ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ของ สปป.ลาว เติบโตอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี 2545-2553 นอกจากนี้ มูลค่าการส่งออกและนำเข้าของสินค้าต่างๆ ก็มีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจของ สปป.ลาว ที่กำลังมีการเจริญเติบโตและพร้อมเปิดรับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

4.1 เครื่องชี้วัดทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

- ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ในปี 2554 สปป. ลาว มี GDP มูลค่า 8.30 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ เติบโตจากปี 2553 ร้อยละ 8.04 โดยคิดเป็นรายได้ต่อประชากร 1,319.60 เหรียญสหรัฐฯ ต่อคน
- โครงสร้างการผลิตที่สำคัญ ในปี 2554 โครงสร้างการผลิตของ สปป.ลาว ประกอบด้วย ภาคเกษตรกรรม ร้อยละ 30.80 ภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ 34.67 และภาคบริการ ร้อยละ 34.53
- อัตราเงินเฟ้อ ในปี 2554 สปป.ลาว มีอัตราเงินเฟ้อ ร้อยละ 7.58 เพิ่มขึ้นจากอัตราเงินเฟ้อ ร้อยละ 5.98 ในปี 2553

- การค้าระหว่างประเทศ มูลค่าการค้าระหว่างประเทศของ สปป. ลาว เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2554 สปป.ลาว มีมูลค่า การส่งออก 2.4 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นจากมูลค่า 1.75 และ 1.05 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2553 และ 2552 ตามลำดับ ขณะที่การนำเข้า ในปี 2554 มูลค่า 2.65 พันล้าน เหรียญสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นจากมูลค่า 2.06 และ 1.46 พันล้านเหรียญ สหรัฐฯ ในปี 2553 และ 2552 ตามลำดับ
- สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ แร่ธาตุ สินค้าอุตสาหกรรมและ หัตถกรรม กระแสไฟฟ้า สินค้ากสิกรรมและสัตว์เลี้ยง ไม้และ ผลิตภัณฑ์ไม้ และเพชร
- ตลาดส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ ไทย เป็นอันดับ 1 รองลงมาเป็น เวียดนาม ออสเตรเลีย สหภาพยุโรป สหรัฐฯ และญี่ปุ่น
- สินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ น้ำมันเชื้อเพลิงและแก๊สหุงต้ม วัสดุใช้ ในการตัดเย็บ ยานพาหนะและชิ้นส่วน วัตถุดิบใช้ในอุตสาหกรรม วัสดุก่อสร้าง และสินค้าอุปโภคบริโภค
- แหล่งนำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ ไทย เป็นอันดับ 1 รองลงมาเป็น เวียดนาม จีน เกาหลีใต้ และญี่ปุ่น

4.2 การประเมินศักยภาพทางเศรษฐกิจเบื้องต้น

สปป.ลาวยังคงอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ โดยเฉพาะ อย่งยิ่ง น้ำ และแร่ธาตุต่างๆ ดังนั้น สปป.ลาว จึงมีศักยภาพในการเป็น แหล่งดึงดูดการลงทุนในด้านสาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐาน พลังงาน

น้ำ และเหมืองแร่ อีกทั้งการเมืองที่มีเสถียรภาพ และค่าแรงต่อหัวที่ต่ำ (2.06 เหรียญสหรัฐต่อวัน) อย่างไรก็ตาม สปป.ลาวไม่มีทางออกที่ติดทะเล และภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาและที่ราบสูง ซึ่งมีผลต่อการขนส่ง อีกทั้งระบบสาธารณสุขป็นพื้นฐานที่ยังคงต้องพัฒนา (ตารางภาคผนวกที่ 1-4)

ตารางภาคผนวกที่ 1-4 จุดแข็ง จุดอ่อนทางเศรษฐกิจ

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<ul style="list-style-type: none"> • มีทรัพยากรธรรมชาติหลากหลาย และอุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะน้ำ และแร่ชนิดต่างๆ • การเมืองมีเสถียรภาพ • ค่าจ้างแรงงานค่อนข้างต่ำ (2.06 เหรียญสหรัฐต่อวัน) 	<ul style="list-style-type: none"> • ระบบสาธารณสุขป็นพื้นฐานยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร • พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงและภูเขา การคมนาคมไม่สะดวก ไม่มีทางออกสู่ทะเล

ที่มา : จุดแข็ง-จุดอ่อน-เบื้องต้น ของประเทศต่างๆใน AEC ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน" (2555). พฤษภาคม 2555, สืบค้นจาก <http://www.thai-aec.com/140#ixzz2MHQDgUbu>

5. มาเลเซีย (Malaysia)

มาเลเซียได้วางนโยบายเศรษฐกิจสืบต่อจาก Vision 2020 คือวิสัยทัศน์แห่งชาติ (National Vision Policy: NVP) ซึ่งมีเป้าหมายในการสร้างมาเลเซียให้เป็น “ประเทศที่มีความยืดหยุ่นคงทนและมีความสามารถในการแข่งขัน” โดยจะลดความสำคัญของการลงทุนที่ทำให้เกิดการเจริญเติบโตที่ไม่ยั่งยืนและขาดประสิทธิภาพ และให้ความสำคัญต่อประเด็นใหม่ คือ การเติบโตที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของประสิทธิภาพการผลิตโดยรวม โดยจะเน้นการลงทุนที่มีการค้นคว้าและวิจัย (R&D) และเทคโนโลยีสูง ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานความรู้ (knowledge-based economy) กระตุ้นและเพิ่มพลวัตของภาคการเกษตร การผลิต และการบริการโดยการใช้ความรู้และเทคโนโลยีวิทยาการ เพิ่มการมีส่วนร่วมของภูมิภาคในภาคเศรษฐกิจชั้นนำ และปรับให้มีการพัฒนาการทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับสังคมฐานความรู้ (knowledge-based society)

5.1 เครื่องชี้วัดทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

- ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ในปี 2554 มาเลเซียมี GDP มูลค่า 287.94 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ขยายตัวจากปี 2553 ร้อยละ 5.08 คิดเป็นรายได้ต่อประชากร 9,977.32 เหรียญสหรัฐฯ ต่อคน โดยมีปัจจัยสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจจากภาคการบริการ และภาคอุตสาหกรรมการผลิตที่ขยายตัวต่อเนื่อง ขณะที่ด้านอุปสงค์ก็มีการบริโภคและการลงทุนของภาคเอกชนเป็นตัว

ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ

- โครงสร้างการผลิตที่สำคัญ ในปี 2554 โครงสร้างการผลิตของ มาเลเซีย ประกอบด้วย ภาคเกษตรกรรม ร้อยละ 11.87 ภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ 40.28 และภาคบริการ ร้อยละ 47.85 ของ GDP
- อัตราเงินเฟ้อ ในปี 2554 อัตราเงินเฟ้อ ร้อยละ 3.17 เพิ่มขึ้นจาก อัตราร้อยละ 1.71 ในปี 2553 และคาดว่าอัตราเงินเฟ้อ ในปี 2555 จะต่ำกว่าร้อยละ 3 เนื่องจากรัฐบาลมาเลเซียยังคงนโยบาย fuel subsidy อีกทั้งเงินสกุลริงกิตมีแนวโน้มที่จะแข็งค่าขึ้นซึ่งจะทำให้ ราคาสินค้านำเข้าถูกลง
- อัตราการว่างงาน ในปี 2552 มาเลเซียมีอัตราการว่างงาน ร้อยละ 3.7 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 3.3 ในปี 2551
- การค้าระหว่างประเทศ ในปี 2554 การค้าระหว่างประเทศของ มาเลเซียกับคู่ค้าทั่วโลก มีมูลค่ารวม 414.65 พันล้านเหรียญ สหรัฐฯ จำแนกเป็นการส่งออก มูลค่า 226.99 พันล้านเหรียญ สหรัฐฯ และการนำเข้า มูลค่า 187.67 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือ มาเลเซียได้ดุลการค้า 39.33 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ
- สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ปาล์ม น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ เคมีภัณฑ์ น้ำมันเชื้อเพลิง น้ำมันดิบ เครื่องจักร ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากโลหะ
- ตลาดส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ สิงคโปร์ ญี่ปุ่น จีน สหรัฐฯ และไทย เป็นอันดับ 5

- สินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ เคมีภัณฑ์ เครื่องจักรและอุปกรณ์ ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากโลหะ น้ำมัน เชื้อเพลิง เหล็กและเหล็กกล้า น้ำมันดิบ และรถยนต์
- ตลาดนำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ จีน สิงคโปร์ ญี่ปุ่น สหรัฐฯ อินโดนีเซีย และไทยเป็นอันดับ 6

5.2 การประเมินศักยภาพทางเศรษฐกิจเบื้องต้น

มาเลเซียเป็นประเทศที่มีรายได้ต่อหัวต่อปีมากเป็นอันดับสามของภูมิภาค รองจาก สิงคโปร์ และบรูไน มาเลเซียนับได้ว่าเป็นประเทศที่มีฐานการผลิตและสินค้าส่งออกหลายชนิดที่คล้ายคลึงกับไทย ประเด็นที่น่าสนใจคือ มาเลเซียตั้งเป้าหมายจะเป็นประเทศพัฒนาแล้วภายในปี 2020 และมีนโยบายการผลิตด้วยเทคโนโลยีขั้นสูงอย่างจริงจัง อีกทั้งยังมีความได้เปรียบในด้านพลังงาน จากจำนวนปริมาณน้ำมันสำรองและก๊าซธรรมชาติที่มีอยู่มาก ประกอบกับระบบโครงสร้างพื้นฐานที่พัฒนาครบวงจร รวมไปถึงแรงงานที่มีทักษะ อย่างไรก็ตาม มาเลเซียยังประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงาน เนื่องจากมีจำนวนประชากรน้อย โดยเฉพาะแรงงานระดับล่าง (ตารางภาคผนวกที่ 1-5)

ตารางภาคผนวกที่ 1-5 จุดแข็ง จุดอ่อนทางเศรษฐกิจ

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<ul style="list-style-type: none"> • รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีอยู่ในอันดับ 3 ของอาเซียน • มีปริมาณสำรองน้ำมันมากเป็นอันดับ 3 และก๊าซธรรมชาติมากเป็นอันดับ 2 ของเอเชียแปซิฟิก • ระบบโครงสร้างพื้นฐานครบวงจร • แรงงานมีทักษะ 	<ul style="list-style-type: none"> • จำนวนประชากรค่อนข้างน้อยทำให้ขาดแคลนแรงงาน โดยเฉพาะระดับล่าง

ที่มา : จุดแข็ง-จุดอ่อน-เบื้องต้น ของประเทศต่างๆใน AEC ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน" (2555). พฤษภาคม 2555, สืบค้นจาก <http://www.thai-aec.com/140#ixzz2MHQDgUbu>

6. สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ (The Republic of the Union of Myanmar)

ประเทศเมียนมาร์ เป็นประเทศกำลังพัฒนาขั้นต่ำหรือมีรายได้เฉลี่ยต่อกันอยู่ในเกณฑ์ต่ำมาก โดยอาชีพหลักของชาวเมียนมาร์อยู่ในภาคเกษตรกรรม เขตเกษตรกรรม คือ บริเวณดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำเอยวดี และแม่น้ำสะโตง ปลูกข้าวเจ้า ปอกระเจ้า อ้อย และพืชเมืองร้อนอื่นๆ ด้านการทำเหมืองแร่ ภาคกลางตอนบนมีน้ำมันปิโตรเลียม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชุดแร่หิน สังกะสี และภาคตะวันออกเฉียงใต้ ทำเหมืองดีบุก การทำป่าไม้ มีการทำป่าไม้สักทางภาคเหนือ ส่งออกขายและล่องมาตามแม่น้ำเอยวดีเข้าสู่ย่างกุ้ง ด้านอุตสาหกรรมกำลังมีการพัฒนาอยู่บริเวณตอนล่างของประเทศ เช่น ย่างกุ้ง

6.1 เครื่องชี้วัดทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

- ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ในปี 2554 เมียนมาร์มี GDP มูลค่า 51.44 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ขยายตัวจากปี 2553 ร้อยละ 5.46 โดยคิดเป็นรายได้ต่อประชากร 824.19 เหรียญสหรัฐฯ ต่อคน (IMF)
- โครงสร้างการผลิตที่สำคัญ ในปี 2547 โครงสร้างการผลิตของเมียนมาร์ ประกอบด้วย ภาคเกษตรกรรม ร้อยละ 48.35 ภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ 16.21 และภาคบริการ ร้อยละ 35.44 ของ GDP
- อัตราเงินเฟ้อ ในปี 2554 เมียนมาร์มีอัตราเงินเฟ้อ ร้อยละ 5.02

ลดลงจากอัตราเงินเฟ้อ ร้อยละ 7.72 ในปี 2553

- อัตราการว่างงาน ในปี 2554 เมียนมาร์มีอัตราการว่างงาน ร้อยละ 4.02 ไม่เปลี่ยนแปลงจากปี 2553
- การค้าระหว่างประเทศ ในปี 2554 เมียนมาร์ได้ดุลการค้าระหว่างประเทศมูลค่า 3.3 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ จากการส่งออก ที่มีมูลค่า 10.5 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ และการนำเข้าที่มีมูลค่า 7.2 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือคิดเป็นมูลค่าการค้าระหว่างประเทศของเมียนมาร์กับคู่ค้าทั่วโลก ในปี 2554 รวม 17.7 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นกว่า 3 เท่า จากมูลค่าการค้ารวม ในปี 2544 ที่มีมูลค่า 5.26 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ
- สินค้าส่งออกหลัก ได้แก่ ก๊าซธรรมชาติ ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ อาหารประเภทสัตว์น้ำ เสื้อผ้า ัญพิชและพิชไร้ โลหะและแร่ธาตุ และไม้สัก
- ตลาดส่งออกหลัก ได้แก่ ไทย เป็นอันดับ 1 รองลงมาเป็น อินเดีย จีน ฮองกง สิงคโปร์ และญี่ปุ่น
- สินค้านำเข้าสำคัญ ได้แก่ เครื่องจักรและอุปกรณ์ขนส่งที่ไม่ใช่ไฟฟ้า และใช้ไฟฟ้า สิ่งทอ น้ำมันเพื่อการบริโภค และธาตุโลหะและผลิตภัณฑ์โลหะ
- แหล่งนำเข้าสำคัญ ได้แก่ สิงคโปร์ จีน ไทย (เป็นอันดับ 3) ญี่ปุ่น อินเดีย มาเลเซีย

6.2 การประเมินศักยภาพทางเศรษฐกิจเบื้องต้น

เมียนมาร์กำลังระดมสรรพกำลังอย่างมากเพื่อการพัฒนาาระบบสาธารณูปโภคและเครือข่ายคมนาคมภายในและเชื่อมต่อกับภายนอกประเทศ เช่น โครงการพัฒนารถไฟความเร็วสูง พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางถนน และเร่งก่อสร้างท่าเรือ เพื่อรองรับความต้องการและการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่มากขึ้นในอนาคตอันใกล้นี้ อีกทั้งเมียนมาร์ยังจัดอยู่ในประเทศที่มีค่าแรงต่ำ (2.5 เหรียญสหรัฐฯ ต่อวัน) และยังมีรายได้เปรียบทางภูมิประเทศและเพื่อนบ้าน โดยมีพรมแดนเชื่อมโยงกับประเทศจีน และอินเดีย รวมไปถึงทรัพยากรธรรมชาติที่ยังมีอยู่อย่างสมบูรณ์ และยังมีแหล่งพลังงานก๊าซธรรมชาติและน้ำมัน อย่างไรก็ตามความไม่แน่นอนทางการเมืองและระบบสาธารณูปโภคที่ยังต้องพัฒนายังคงเป็นปัจจัยกีดตันการพัฒนาของเมียนมาร์ (ตารางภาคผนวกที่ 1-6)

ตารางภาคผนวกที่ 1-6 จุดแข็ง จุดอ่อนทางเศรษฐกิจ

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<ul style="list-style-type: none">• มีทรัพยากรธรรมชาติ น้ำมันและก๊าซธรรมชาติจำนวนมาก• มีพรมแดนเชื่อมโยงจีนและอินเดีย• ค่าจ้างแรงงานค่อนข้างต่ำ (2.5 เหรียญสหรัฐฯ ต่อวัน)	<ul style="list-style-type: none">• ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร• ความไม่แน่นอนทางการเมือง

ที่มา : จุดแข็ง-จุดอ่อน-เบื้องต้น ของประเทศต่างๆใน AEC ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน* (2555).

พฤษภาคม 2555, สืบค้นจาก <http://www.thai-aec.com/140#ixzz2MHQDgUbu>

7. สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (The Republic of the Philippines)

อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ (GDP Growth) ในปี 2553 ขยายตัว ร้อยละ 7.63 สูงที่สุดนับตั้งแต่ปี 2519 ปัจจัยสำคัญ ได้แก่ การฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกจากวิกฤตเศรษฐกิจเมื่อปี 2552 การเพิ่มขึ้นของเงินโอนจากแรงงานฟิลิปปินส์ในต่างประเทศ การขยายตัวของภาคการส่งออก การขยายตัวของการบริโภคภายในประเทศ การเพิ่มขึ้นของปริมาณการลงทุน และเศรษฐกิจมหภาคที่มีเสถียรภาพยิ่งขึ้น

7.1 เครื่องชี้วัดทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

- ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ในปี 2554 ฟิลิปปินส์มี GDP มูลค่า 224.75 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ขยายตัวจากปี 2553 ร้อยละ 3.91 โดยคิดเป็นรายได้ประชาชาติต่อหัว 2,369.52 เหรียญสหรัฐฯต่อคน
- โครงสร้างการผลิตที่สำคัญ ในปี 2554 โครงสร้างการผลิตของฟิลิปปินส์ประกอบด้วย ภาคเกษตรกรรม ร้อยละ 12.79 ภาคอุตสาหกรรมร้อยละ 31.40 และภาคบริการ มีสัดส่วนร้อยละ 55.81 ของ GDP
- อัตราเงินเฟ้อ ในปี 2554 ฟิลิปปินส์มีอัตราเงินเฟ้อ ร้อยละ 4.65 เพิ่มขึ้นจากอัตราเงินเฟ้อ ร้อยละ 3.88 ในปี 2553
- อัตราการว่างงาน ในปี 2553 ฟิลิปปินส์มีอัตราการว่างงาน ร้อยละ 7.4 ลดลงจากอัตราร้อยละ 7.5 ในปี 2552
- การค้าระหว่างประเทศ ในปี 2553 สินค้าส่งออกที่สำคัญของ

ฟิลิปปินส์ยังคงเป็นสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีการส่งออกรวม 31.08 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ (คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 60.4 ของมูลค่าส่งออกรวม) เพิ่มขึ้นจาก 22.18 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งส่งออกได้ในระยะเดียวกันของ ปี 2552 คิดเป็นร้อยละ 40.11

- สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ เสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม ไม้แกะสลักและเฟอร์นิเจอร์ไม้ และน้ำมันมะพร้าว
- ตลาดส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ ญี่ปุ่น สหรัฐฯ จีน และฮ่องกง โดยไทยอยู่ในอันดับที่ 8
- สินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ (มีสัดส่วนร้อยละ 33.9 ของการนำเข้ารวม) น้ำมันเชื้อเพลิง สินค้าโทรคมนาคมและไฟฟ้า และข้าว
- แหล่งนำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ สหรัฐฯ ญี่ปุ่น จีน และเกาหลีใต้ โดยไทยอยู่ในอันดับที่ 7

7.2 การประเมินศักยภาพทางเศรษฐกิจเบื้องต้น

ฟิลิปปินส์เป็นตลาดขนาดใหญ่ โดยมีประชากรเกือบ 100 ล้านคน มากเป็นอันดับสองของภูมิภาค และเป็นอันดับที่ 12 ของโลก ยิ่งไปกว่านั้น ประชากรเกือบทั้งประเทศสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ดี อย่างไรก็ตาม ที่ตั้งของฟิลิปปินส์มีข้อเสียเปรียบในประเด็นภูมิประเทศที่เป็นเกาะแก่ง น้อยใหญ่ อีกทั้งที่ตั้งยังอยู่ห่างไกลจากประเทศสมาชิกอื่นๆ รวมทั้งระบบโครงสร้างพื้นฐานและสวัสดิภาพทางสังคมที่ยังต้องการการพัฒนา

(ตารางภาคผนวกที่ 1-7)

ตารางภาคผนวกที่ 1-7 จุดแข็ง จุดอ่อนทางเศรษฐกิจ

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<ul style="list-style-type: none">ประชากรจำนวนมากอันดับ 12 ของโลกแรงงานทั่วไปมีความรู้-สื่อสารภาษาอังกฤษได้ดี	<ul style="list-style-type: none">ที่ตั้งห่างไกลจากประเทศสมาชิกอาเซียนระบบโครงสร้างพื้นฐาน และสวัสดิภาพทางสังคมยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร

ที่มา : จุดแข็ง-จุดอ่อนเบื้องต้น ของประเทศต่างๆใน AEC ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน" (2555). พฤษภาคม 2555, สืบค้นจาก <http://www.thai-aec.com/140#ixzz2MHQDgUbu>

8. สาธารณรัฐสิงคโปร์ (The Republic of Singapore)

สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเข้มแข็งและเป็นเศรษฐกิจระบบเปิด โดยเฉพาะมีภาพลักษณ์ในความโปร่งใสต่อการบริหารประเทศ มีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจสูงมากทั้งในภูมิภาคและเวทีการค้าโลก ตลอดจนรัฐมีส่วนแทรกแซงในการดำเนินงานของภาคเอกชนน้อยมาก และเป็นหนึ่งในประเทศที่มีผลผลิตมวลรวมภายในประเทศสูงที่สุดในโลก อย่างไรก็ตาม จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้รัฐบาลสิงคโปร์วางแผนการปรับตัวจาก

บทบาทของสิงคโปร์ในอดีตที่มีฐานะเป็นประเทศคนกลางในการนำเข้า วัตถุดิบและมาสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อการส่งออกต่อ ยกกระดับไปสู่การเป็น ประเทศศูนย์กลางการเงินและอุตสาหกรรมไฮเทค พร้อมส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศที่มีศักยภาพสูงต่างๆ

8.1 เครื่องชี้วัดทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

- ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ในปี 2554 สิงคโปร์มี GDP มูลค่า 239.70 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ขยายตัวจากปี 2553 ร้อยละ 4.89 โดยคิดเป็นรายได้ต่อประชากร 46,241.02 เหรียญสหรัฐฯต่อคน
- โครงสร้างการผลิตที่สำคัญ ในปี 2554 โครงสร้างการผลิตของ สิงคโปร์ ประกอบด้วย ภาคเกษตรกรรม ร้อยละ 0.03 ภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ 26.57 และภาคบริการ ร้อยละ 73.40
- อัตราเงินเฟ้อ ในปี 2554 สิงคโปร์มีอัตราเงินเฟ้อ ร้อยละ 5.25 เพิ่มขึ้นจากอัตราเงินเฟ้อ ร้อยละ 2.80 ในปี 2553
- อัตราการว่างงาน ในปี 2552 สิงคโปร์มีอัตราการว่างงาน ร้อยละ 5.90 เพิ่มขึ้นจากอัตราการว่างงาน ร้อยละ 4.00 ในปี 2551
- การค้าระหว่างประเทศ ในปี 2554 สิงคโปร์มีมูลค่าการค้ากับคู่ค้า ทั่วโลกรวม 775.27 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยมีมูลค่าการส่งออก รวม 409.5 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ และมูลค่าการนำเข้ารวม 365.77 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยไทยเป็นประเทศคู่ค้านำเข้า อันดับที่ 9 และประเทศคู่ค้าส่งออกอันดับที่ 10 ของสิงคโปร์

- สินค้าส่งออกที่สำคัญ เนื่องจากสิงคโปร์ไม่มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ดังนั้น สินค้าออกหลักของสิงคโปร์ คือ การส่งออกต่อสินค้าต่างๆ (Re-export) ได้แก่ สินค้าปิโตรเลียม อาหาร และเครื่องดื่ม เกษษภัณฑ์ เคมีภัณฑ์ สินค้าที่เกี่ยวกับการสื่อสาร โทรคมนาคม และเครื่องจักร
- ตลาดส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ มาเลเซีย สหภาพยุโรป ฮองกง จีน อินโดนีเซีย สหรัฐฯ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินโดนีเซีย ใต้หวัน และไทย
- สินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ เชื้อเพลิง น้ำมันดิบ อาหารและเครื่องดื่ม เคมีภัณฑ์ เหล็กและเหล็กกล้า เครื่องจักรและอุปกรณ์ เครื่องบินและอุปกรณ์ ส่วนประกอบอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องวิทยุและโทรทัศน์ และเครื่องสร้างกระแสไฟฟ้า
- แหล่งนำเข้าสำคัญ ได้แก่ สหภาพยุโรป มาเลเซีย สหรัฐฯ จีน ญี่ปุ่น ใต้หวัน เกาหลีใต้ อินโดนีเซีย ซาอุดีอาระเบีย ไทย และอินเดีย

8.2 การประเมินศักยภาพทางเศรษฐกิจเบื้องต้น

สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีอัตราการรายได้เฉลี่ยต่อหัวมากที่สุดในอาเซียน โดยในปัจจุบันสิงคโปร์กำลังพยายามมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับภาคบริการมากขึ้น เพื่อลดการพึ่งพาการส่งออกสินค้า ทั้งนี้ ข้อได้เปรียบสำคัญของสิงคโปร์ คือตำแหน่งที่ตั้งของประเทศ ที่ตั้งบนจุดยุทธศาสตร์ซึ่งเป็นศูนย์กลางการเดินเรือและการขนส่ง รวมไปถึงศูนย์กลางการเงินระหว่างประเทศ อีกทั้งการที่สิงคโปร์มีแรงงานที่มีทักษะ การศึกษา และความสามารถทางภาษาดี ประกอบกับการเมืองที่มีเสถียรภาพ อย่างไรก็ตาม

ตาม เนื่องจากสิงคโปร์มีประชากรน้อยและแรงงานส่วนใหญ่เป็น
 แรงงานที่มีทักษะสูง สิงคโปร์จึงขาดแคลนแรงงานระดับล่าง อีกทั้ง
 สิงคโปร์มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินธุรกิจและค่าครองชีพค่อนข้างสูง
 (ตารางภาคผนวกที่ 1-8)

ตารางภาคผนวกที่ 1-8 จุดแข็ง จุดอ่อนทางเศรษฐกิจ

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<ul style="list-style-type: none"> • รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีสูงสุดของ อาเซียน และติดอันดับ 15 ของ โลก • การเมืองมีเสถียรภาพ • เป็นศูนย์กลางทางการเงิน ระหว่างประเทศ • แรงงานมีทักษะสูง • ชำนาญด้านการจัดการทรัพยากร บุคคล และธุรกิจ • มีที่ตั้งเอื้อต่อการเป็นศูนย์กลาง เดินเรือ 	<ul style="list-style-type: none"> • พึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบและขาด แคลนแรงงานระดับล่าง • ค่าใช้จ่ายในการดำเนินธุรกิจสูง

ที่มา : จุดแข็ง-จุดอ่อน-เบื้องต้น ของประเทศต่างๆใน AEC ประชาคม
 เศรษฐกิจอาเซียน" (2555). พฤษภาคม 2555, สืบค้นจาก
<http://www.thai-aec.com/140#ixzz2MHQDgUbu>

9. ราชอาณาจักรไทย (Kingdom of Thailand)

เศรษฐกิจไทยมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 4 ต่อปี ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ไทยจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง มีฐานการผลิตที่หลากหลาย จึงช่วยลดความเสี่ยงจากภาวะผันผวนทางเศรษฐกิจ และสามารถสร้างความเชื่อมโยงระหว่างภาคการผลิตเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มได้มาก อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจไทยยังต้องพึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบ ชิ้นส่วน พลังงาน เงินทุน และเทคโนโลยีจากต่างประเทศ ในสัดส่วนที่สูง โดยที่ผลิตภาพทางการผลิตยังไม่สูงนัก การผลิตยังอาศัยฐานทรัพยากรธรรมชาติมากกว่าองค์ความรู้ มีการใช้ทรัพยากรเพื่อการผลิตและบริโภคอย่างสิ้นเปลือง ในส่วนโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ยังขาดประสิทธิภาพและการเชื่อมโยงที่เป็นระบบ ทำให้ต้นทุนการขนส่งสูง รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมก็ยังคงอยู่ในระดับต่ำ

9.1 เครื่องชี้วัดทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

- ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ในปี 2554 ไทยมี GDP มูลค่า 345.67 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ขยายตัวจากปี 2553 ร้อยละ 0.08 โดยคิดเป็นรายได้ต่อประชากร 4,972.37 เหรียญสหรัฐฯต่อคน
- โครงสร้างการผลิตที่สำคัญ ในปี 2554 โครงสร้างการผลิตของไทยประกอบด้วย ภาคเกษตรกรรมร้อยละ 12.36 ภาคอุตสาหกรรมร้อยละ 41.16 และภาคบริการร้อยละ 46.48 ของ GDP

- อัตราเงินเฟ้อ ในปี 2554 ไทยมีอัตราเงินเฟ้อ ร้อยละ 3.81 เพิ่มขึ้นจากอัตราเงินเฟ้อ ร้อยละ 3.31 ในปี 2553
- อัตราการว่างงาน ในปี 2552 ไทยมีอัตราการว่างงาน ร้อยละ 1.20 ไม่เปลี่ยนแปลงนับตั้งแต่ปี 2549
- การค้าระหว่างประเทศ ในปี 2554 ไทยมีมูลค่าการค้าต่างประเทศรวม 451.36 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยเป็นมูลค่าการส่งออก 222.58 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ และมูลค่าการนำเข้า 228.78 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ
- สินค้าส่งออกสำคัญ ได้แก่ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ อัญมณีและเครื่องประดับ น้ำมันเชื้อเพลิง ยางพารา เม็ดพลาสติก เคมีภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์ยาง
- แหล่งส่งออกสำคัญ ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น สหรัฐฯ อเมริกา มาเลเซีย ฮองกง และสิงคโปร์
- สินค้านำเข้าสำคัญ ได้แก่ น้ำมันดิบ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์ เคมีภัณฑ์ ส่วนประกอบและอุปกรณ์ยานยนต์ เครื่องเพชรพลอย อัญมณี เงินแท่งและทองคำ
- แหล่งนำเข้าสำคัญ ได้แก่ ญี่ปุ่น จีน สหรัฐฯ ออสเตรเลีย สหรัฐฯ มาเลเซีย และเกาหลีใต้

9.2 การประเมินศักยภาพทางเศรษฐกิจเบื้องต้น

ประเทศไทยตั้งเป้าหมายที่จะเป็นศูนย์กลาง (Hub) ของอาเซียนในหลายๆด้าน เช่น ด้านโลจิสติกส์ ด้านการท่องเที่ยว และการเป็นครัวของโลก เป็นต้น โดยจุดเด่นของไทย คือ การมีระบบสาธารณสุขปกคพื้นฐานที่ทั่วถึง การมีที่ตั้งและภูมิประเทศที่เอื้อต่อการเป็นศูนย์กลาง การคมนาคมในภูมิภาค การมีระบบธนาคารพาณิชย์ที่ค่อนข้างเข้มแข็ง การมีขนาดตลาดใหญ่ การมีแรงงานจำนวนมาก รวมไปถึงการที่เป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมรายใหญ่ของโลก อย่างไรก็ตาม แรงงานไทยส่วนใหญ่ยังขาดทักษะ ระดับความรู้และการใช้ภาษาอังกฤษยังอยู่ในระดับต่ำ อีกทั้งอุตสาหกรรมการผลิตส่วนใหญ่ยังใช้เพียงเทคโนโลยีขั้นกลาง (ตารางภาคผนวกที่ 1-9)

ตารางภาคผนวกที่ 1-9 จุดแข็ง จุดอ่อนทางเศรษฐกิจ

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<ul style="list-style-type: none"> • เป็นฐานการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมและสินค้าเกษตรหลายรายการรายใหญ่ของโลก • ที่ตั้งเอื้อต่อการเป็นศูนย์กลางโครงข่ายเชื่อมโยงคมนาคมด้านต่างๆ • สาธารณูปโภคพื้นฐานทั่วถึง • ระบบธนาคารค่อนข้างเข้มแข็ง • แรงงานจำนวนมาก 	<ul style="list-style-type: none"> • แรงงานส่วนใหญ่ยังขาดทักษะ • เทคโนโลยีการผลิตส่วนใหญ่ยังเป็นชั้นกลาง

ที่มา : จุดแข็ง-จุดอ่อน-เบื้องต้น ของประเทศต่างๆใน AEC ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน" (2555). พฤษภาคม 2555, สืบค้นจาก <http://www.thai-aec.com/140#ixzz2MHQDgUbu>

10. สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (The Socialist Republic of Vietnam)

นโยบายเศรษฐกิจการค้าของเวียดนามยังคงมุ่งเน้นสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบเศรษฐกิจการตลาดแบบสังคมนิยมเพื่อก้าวสู่ความเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาและทันสมัยภายในปี 2563 ทั้งนี้ จากการที่เวียดนามปรับตัวให้เข้ากับระบบเศรษฐกิจแบบเสรีของโลก ทำให้

เศรษฐกิจของเวียดนามมีการเจริญเติบโตและมีรูปแบบที่เป็นสากลอย่างมาก รวมไปถึงการเข้าเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก (WTO) ทำให้เวียดนามต้องมีการปรับปรุงกฎระเบียบ กฎหมาย ตลอดจนกลไกภาครัฐ เพื่อเปิดตลาดสินค้าภาคบริการและการลงทุนในประเทศให้กับประเทศสมาชิกขององค์การการค้าโลก (WTO) อย่างต่อเนื่อง

10.1 เครื่องชี้วัดทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

- ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ในปี 2554 เวียดนามมี GDP มูลค่า 123.6 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ขยายตัวจากปี 2553 ร้อยละ 5.89 โดยคิดเป็นรายได้ต่อประชากร 1,407.11 เหรียญสหรัฐฯต่อคน
- โครงสร้างการผลิตที่สำคัญ ในปี 2554 โครงสร้างการผลิตของเวียดนาม ประกอบด้วย ภาคเกษตรกรรมร้อยละ 22.02 ภาคอุตสาหกรรมร้อยละ 40.79 และภาคบริการร้อยละ 37.19
- อัตราเงินเฟ้อ ในปี 2554 เวียดนามมีอัตราเงินเฟ้อ ร้อยละ 18.68 เพิ่มขึ้นจากอัตราเงินเฟ้อ ร้อยละ 8.86 ในปี 2553
- การค้าระหว่างประเทศ ในปี 2554 เวียดนามมีมูลค่าการส่งออก รวมกว่า 96.9 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ และการนำเข้ามูลค่า 106.75 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือคิดเป็นมูลค่าการค้าระหว่างประเทศของเวียดนามกับคู่ค้าทั่วโลก ในปี 2554 รวม 203.66 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นจากมูลค่าการค้าก่อนที่เวียดนามจะเข้าเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก (WTO) กว่าเท่าตัว หรือจากมูลค่า

การค้ารวม ในปี 2549 ที่มีมูลค่า 84.84 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ

- สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ เสื้อผ้าสำเร็จรูป รองเท้า น้ำมันดิบ และอาหารทะเล
- ตลาดส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และจีน
- สินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ เครื่องจักรและชิ้นส่วน เหล็กและเหล็กกล้า น้ำมันเชื้อเพลิง ผ้าฝ้าย และสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ
- แหล่งนำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ จีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น ไต้หวัน สหภาพยุโรป และไทย เป็นอันดับ 6

10.2 การประเมินศักยภาพทางเศรษฐกิจเบื้องต้น

เวียดนามเป็นประเทศที่มีค่าจ้างแรงงานต่ำที่สุดเป็นอันดับ 2 ในภูมิภาค รองจากกัมพูชา โดยสิ่งที่น่าจับตามองของเวียดนามในทศวรรษที่ผ่านมา คือ การเติบโตและพัฒนาอย่างรวดเร็วในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นในด้าน เศรษฐกิจ เช่น กำลังซื้อภายในประเทศ และรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น ในด้าน สังคมและวัฒนธรรมที่ให้สิทธิและเสรีภาพแก่ประชาชนเพิ่มมากขึ้น ใน ด้านการเมืองที่มีเสถียรภาพ ประกอบกับการมีจำนวนประชากรมาก เป็นอันดับ 3 ของภูมิภาค ซึ่งถือเป็นตลาดขนาดใหญ่ อีกทั้งการมี ปริมาณน้ำมันสำรองจำนวนมาก และมีแนวชายฝั่งทะเลยาวมากกว่า 3,000 กิโลเมตร อย่างไรก็ตาม เวียดนามยังต้องพัฒนาระบบ สาธารณูปโภค รวมไปถึงการปฏิรูปการใช้ที่ดิน เพื่อแก้ปัญหาต้นทุน

ที่ดินและค่าเช่าสำนักงานในเวียดนามที่ยังมีราคาสูงมาก (ตารางภาคผนวกที่ 10-1)

ตารางภาคผนวกที่ 10-1 จุดแข็ง จุดอ่อนทางเศรษฐกิจ

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<ul style="list-style-type: none"> • ประชากรจำนวนมากอันดับ 14 ของโลก (ประมาณ 90 ล้านคน) • มีปริมาณสำรองน้ำมันมากเป็นอันดับ 2 ของเอเชียแปซิฟิก • มีแนวชายฝั่งทะเลยาวกว่า 3,200 กิโลเมตร • การเมืองมีเสถียรภาพ • ค่าจ้างแรงงานเกือบต่ำสุดในอาเซียน รองจากกัมพูชา 	<ul style="list-style-type: none"> • ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร • ต้นทุนที่ดินและค่าเช่าสำนักงานค่อนข้างสูง

ที่มา : จุดแข็ง-จุดอ่อน-เบื้องต้น ของประเทศต่างๆใน AEC ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน" (2555). พฤษภาคม 2555, สืบค้นจาก <http://www.thai-aec.com/140#ixzz2MHQDgUbu>

ภาคผนวก 2

ตารางภาคผนวกที่ 2-1 หน่วยงานและนโยบาย/แผนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในอาเซียน

ประเทศ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานนโยบาย (Policy body)	แผน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (S&T Plan)	ตัวอย่างสถาบันวิจัย (R&D Research Institute)
บรูไน	Ministry of Development	- National Science and Technology Committee (NSTC) - Brunei Research Council (BRC)	9th National Development Plan (2007-2012)	- The Centre of Science and Technology Research and Development (CSTRAD) - Belalong Research Center

ประเทศ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานนโยบาย (Policy body)	แผน วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี (S&T Plan)	ตัวอย่างสถาบันวิจัย (R&D Research Institute)
				<ul style="list-style-type: none"> - Institut Teknologi Brunei - Brunei Agriculture Research Center
กัมพูชา	Department of Scientific Research of the Cambodian, Ministry of Education, Youth	<ul style="list-style-type: none"> - National Committee for Science and Technology (NCOST) - Cambodia's 	<ul style="list-style-type: none"> - Cambodia's National Strategic Development Plan (NSDP) for 	<ul style="list-style-type: none"> - The National Productivity Centre of Cambodia (NPCC) - The Technology Incubation Centre (TIC) - The Royal Academic of

ประเทศ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานนโยบาย (Policy body)	แผน วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี (S&T Plan)	ตัวอย่างสถาบันวิจัย (R&D Research Institute)
	and Sport	leading independent development policy research institute (CDRI)	2009-13	Cambodia, The Institute of Science and Technology (RAC-IST)
อินโดนีเซีย	Ministry of Research and Technology (RISTEK)	- National Innovation Committee (KIN) - National	- National Research Agenda 2010-2014	- Indonesian Institute of Sciences (LIPI) - Agency for the Assessment and

ประเทศ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานนโยบาย (Policy body)	แผน วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี (S&T Plan)	ตัวอย่างสถาบันวิจัย (R&D Research Institute)
ลาว	Ministry of Science and Technology	Research Council - Science and Technology Department	(NRA) - National Development Plan (2005-2025) National S&T Policy year 2010, National	Application of Technology (BPPT) - National S&T Research Institute - Ecological and Bio-

ประเทศ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานนโยบาย (Policy body)	แผน วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี (S&T Plan)	ตัวอย่างสถาบันวิจัย (R&D Research Institute)
		<ul style="list-style-type: none"> - National S&T council (NSC) - National Authority for Science and Technology (NAST) 	Strategy on S&T of Laos 2011-2020	technology Research Institute - Non-Conventional Energy and New Material Research Institute - Technological Computer and Electronic Research

ประเทศ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานนโยบาย (Policy body)	แผนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (S&T Plan)	ตัวอย่างสถาบันวิจัย (R&D Research Institute)
มาเลเซีย	Ministry of Science, Technology and Innovation (MOSTI)	<ul style="list-style-type: none"> - National Science and Research Council (NSRC) - The Unit Inovasi Khas (UNIK), the 	<ul style="list-style-type: none"> - the National Innovation Policy - Malaysia's 	<ul style="list-style-type: none"> Institute - National Agriculture and Forestry Research Institute - The Malaysian Innovation Agency (AIM) - Malaysian Agricultural Research and Development Institute

ประเทศ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานนโยบาย (Policy body)	แผนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (S&T Plan)	ตัวอย่างสถาบันวิจัย (R&D Research Institute)
	Prime Minister's Office	Prime Minister's Office	S&T Policy for the 21st Century	(MARDI) - Malaysian Palm Oil Board (MPOB)
เมียนมาร์	Myanmar Ministry of Science and Technology	Committee on Science and Technology		- Myanmar Scientific and Technological Research Department (MSTRD) - Department of Advanced Science and

ประเทศ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานนโยบาย (Policy body)	แผน วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี (S&T Plan)	ตัวอย่างสถาบันวิจัย (R&D Research Institute)
ฟิลิปปินส์		- Philippine Council for Advance Science and Technology Research and	National Science and Technology Plan for 2002-2020 (NSDTP)	Technology (DAST) - Materials Science and Materials Engineering Research Department Department of Science and Technology (DOST)

ประเทศ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานนโยบาย (Policy body)	แผน วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี (S&T Plan)	ตัวอย่างสถาบันวิจัย (R&D Research Institute)
สิงคโปร์	Ministry of Trade and Industry (MTI)	(PCASTRD) - National Research Council	National Science & Technology Plan 2010	Agency for Science, Technology and Research (A*STAR)
ไทย	กระทรวงวิทยาศาสตร์	สำนักงาน	นโยบายและ	- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์

ประเทศ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานนโยบาย (Policy body)	แผน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (S&T Plan)	ตัวอย่างสถาบันวิจัย (R&D Research Institute)
	และเทคโนโลยี	คณะกรรมการนโยบาย วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมแห่งชาติ (สวทช.)	แผน วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและ นวัตกรรม แห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2555 – 2564)	และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) - สถาบันวิจัยดาราศาสตร์ แห่งชาติ (องค์การมหาชน) - สถาบันวิจัยแสงซินโครตรอน (องค์การมหาชน) - สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.)

ประเทศ	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานนโยบาย (Policy body)	แผน วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี (S&T Plan)	ตัวอย่างสถาบันวิจัย (R&D Research Institute)
เวียดนาม	Ministry of Science and Technology (MoST)	National Council of Science and Technology Policy (NCSTP)	Science and Technology Development Strategy (2011-2020)	<ul style="list-style-type: none"> - National Agency for Science and Technology Information (NASATI) - Viet Nam Academy of Science and Technology (VAST)

ที่มา: OECD (2012), Innovation in Southeast Asia

รายนามคณะผู้จัดทำ

เอกสารเผยแพร่ในการประชุมวิชาการประจำปี 2556 สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (NSTDA Annual Conference 2013: NAC2013) ภายใต้หัวข้อเรื่อง “ความพร้อมสู่ AEC ด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี” (Towards AEC with Science and Technology)

ที่ปรึกษา

ดร.ทวีศักดิ์ กออนันตกูล

ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

บรรณาธิการ

ดร.ชฎามาศ ธุวะเศรษฐกุล

รองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

คณะผู้จัดทำ

1. ดร.กษิติธร ภูภราดัย ฝ่ายวิจัยนโยบาย สำนักงานกลาง
2. ดร.สุณีพร สุวรรณมณีพงศ์ ฝ่ายวิจัยนโยบาย สำนักงานกลาง
3. ดร.ชาลววิทย์ อุดมศักดิ์กุล ฝ่ายวิจัยนโยบาย สำนักงานกลาง
4. นางสาวดารารัตน์ รัชดานุรักษ์ ฝ่ายวิจัยนโยบาย สำนักงานกลาง
5. นายบัญญัติ ดอกไม้ ฝ่ายวิจัยนโยบาย สำนักงานกลาง
6. นางรัชณี เอี่ยมฐานนท์ ฝ่ายวิจัยนโยบาย สำนักงานกลาง
7. นางสาวสุมาวสี ศาลาสุข ฝ่ายวิจัยนโยบาย สำนักงานกลาง

8. นางสาวลัญจนา นิตยพัฒน์	งานออกแบบ ฝ่ายสื่อวิทยาศาสตร์
9. นางจุฬารัตน์ นิมนวล	งานออกแบบ ฝ่ายสื่อวิทยาศาสตร์
10. นางสาวฉัตรทิพย์ สุริยะ	งานออกแบบ ฝ่ายสื่อวิทยาศาสตร์

สวทช.
NSTDA

จัดทำโดย

ฝ่ายวิจัยนโยบาย

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.)

กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

111 อุทยานวิทยาศาสตร์ประเทศไทย ถนนพหลโยธิน

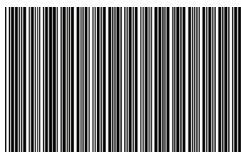
ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12120

โทรศัพท์ 0 2564 7000

โทรสาร 0 2564 7002-5

ISBN: 978-616-12-0264-4

9786161202644

ราคา 150 บาท